

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jaroslav Vychodil

**Platební rozkaz, elektronický platební rozkaz
a evropský platební rozkaz**

Diplomová práce

Olomouc 2011

Já, níže podepsaný Jaroslav Vychodil, autor diplomové práce na téma *Platební rozkaz, elektronický platební rozkaz a evropský platební rozkaz*, která je literárním dílem ve smyslu zákona č.121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“), dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, správci:

Univerzitě Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech UP, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého, kterou je Informační centrum Univerzity Palackého.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle autorského zákona.

Prohlašuji, že moje uvedené osobní údaje jsou pravdivé.

V Olomouci dne 29. dubna 2011

.....
Jaroslav Vychodil

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Platební rozkaz, elektronický platební rozkaz a evropský platební rozkaz* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 29. dubna 2011

.....
Jaroslav Vychodil

Obsah

1 Úvod	6
2 Platební rozkaz	9
2.1 Vymezení pojmu	9
2.2 Historie platebního rozkazu	11
2.2.1 Úprava před rokem 1963.....	11
2.2.2 Úprava pro roce 1963.....	13
2.3 Podmínky pro vydání platebního rozkazu	15
2.3.1 Věcné procesní podmínky.....	15
2.3.2 Procesní podmínky na straně soudu.....	21
2.3.3 Procesní podmínky na straně účastníků řízení.....	27
2.3.4 Negativní procesní podmínky	30
2.4 Vydání platebního rozkazu	33
2.5 Náklady řízení u platebního rozkazu	37
2.6 Doručování platebního rozkazu	39
2.7 Odpor proti platebnímu rozkazu	43
2.7.1 Vymezení pojmu.....	43
2.7.2 Lhůta pro podání odporu	44
2.7.3 Náležitosti odporu.....	45
2.7.4 Zpětvzetí odporu.....	46
2.7.5 Kvalifikovaná výzva podle § 114b OSŘ	46
2.8 Právní moc a vykonatelnost platebního rozkazu	48
3 Elektronický platební rozkaz	50
3.1 Vymezení pojmu	50
3.2 Podmínky pro vydání elektronického platebního rozkazu	51
3.2.1 Věcné procesní podmínky	51
3.2.2 Negativní podmínky	52
3.3 Doručování elektronického platebního rozkazu	53
3.4 Činnost soudu při vydávání elektronického platebního rozkazu	54
3.5 Odpor, náklady řízení, právní moc a vykonatelnost EPR	55
3.6 Zhodnocení právní úpravy elektronického platebního rozkazu	55

4	Evropský platební rozkaz	58
4.1	Vymezení pojmu	58
4.2	Historický vývoj problematiky	59
4.3	Podmínky pro vydání evropského platebního rozkazu.....	61
4.3.1	Působnost nařízení	61
4.3.2	Věcné procesní podmínky.....	62
4.3.3	Procesní podmínky na straně soudu.....	64
4.3.4	Procesní podmínky na straně účastníků řízení.....	64
4.3.5	Negativní procesní podmínky	65
4.4	Vydání evropského platebního rozkazu	65
4.5	Doručování evropského platebního rozkazu.....	66
4.6	Opravné prostředky proti evropskému platebnímu rozkazu.....	67
4.6.1	Odpor	67
4.6.2	Přezku ve výjimečných případech	68
4.7	Vykonatelnost evropského platebního rozkazu	69
4.8	Zhodnocení úpravy evropského platebního rozkazu	69
5	Komparace s anglickou úpravou rozkazního řízení.....	71
6	Závěr.....	75
7	Seznam použitých zdrojů.....	79
8	Shrnutí (abstrakt).....	84
9	Seznam klíčových slov.....	85
10	Přílohy.....	86

1 Úvod

Každý právní řád musí obsahovat instrument, pomocí něž se lze domoci těch práv, která jsou účastníkům v zákoně přiznána. V České republice jsou k tomu povolány nezávislé státní orgány – soudy. V Listině základních práv a svobod v čl. 36 je upraveno, že se každý u soudu svých práv může domáhat. Čl. 38 odst. 2 Listiny pak stanovuje právo na to, aby každá věc byla projednána bez zbytečných průtahů. Tato zásada je uvedena v život zejména v civilním soudním řízení, kde jsou strany sporu soukromoprávní subjekty a na výsledku řízení může záviset jejich postavení v životě a právním světě.

U soudů se mohou rozhodovat případy, jenž jsou relativně snadné na posouzení a konkrétní právní nárok z nich jasně vyplývá, přesto však vyžadují projednání před orgánem soudní moci. Jen tak totiž může být dosaženo působení státního donucení, které přiměje povinného konat to, k čemu se zavázal například ve smlouvě, z níž vznikl daný spor. V těchto případech by pak mělo samotné řízení splňovat podmínky rychlosti a jednoduchosti.

Nejčastěji se u soudů věřitel domáhá na dlužníkovi splnění smluvní povinnosti, které sám dobrovolně neučinil, tedy zaplacení peněžité částky. Cílem žalobce je v těchto případech obstarání exekučního titulu, aby se svého nároku mohl domoci ve vykonávacím řízení. V dnešní době, kdy se dluhy staly pomalu běžným koloritem života lidské společnosti, je jejich efektivní a bleskové vymáhání jednou z důležitých složek samotného fungování státu.

Z výše zmíněných důvodů tak v mnoha zemích světa byl do právních řádů, které upravují postup soudu v soukromoprávních sporech, začleněn institut tzv. zkráceného řízení, jež můžeme definovat jako specifické sporné řízení, ve kterém zákon umožňuje soudu vydat rozhodnutí bez toho, aniž by nařídil jednání ve věci. Zkrácené řízení pak umožňuje co možná nejehospodárnější, finančně nenáročnou a rychlou soudní vyřízení konkrétního případu a získání soudního rozhodnutí bez zbytečných průtahů, tak jak to předpokládá Listina základních práv a svobod, jakožto i další podobné dokumenty na evropské či světové úrovni.

S pokrokem v lidském životě se mění a vylepšují různá odvětví činnosti a jinak tomu není ani u právní vědy a soudnictví. V civilních řízeních tak s růstem vlivu moderních technologií na společenský život dochází v mnoha státech k zavádění nových elektronických pomůcek do oblasti justice. Ta se tak postupem času více modernizuje a vznikají nové typy řízení, jež jsou založeny čistě na elektronické bázi. Pokrok nezůstal pozadu ani ve vztahu ke zkráceným řízením. Vznikl tak institut elektronického platebního rozkazu, který byl v roce 2008 zaveden i do české právní úpravy. Hlavními cíli tohoto instrumentu má být ulehčení

práce pro soud i účastníky řízení a prohloubení vlastností rychlosti a efektivity, jež slouží k naplnění základního účelu zkráceného řízení.

Vzhledem k tomu, že právní zvyklosti, obyčejje, řády a zákony mají v jednotlivých kulturách a státech různou podobu, vždy bylo těžké řešit spory, v nichž se tyto jinak národně upravené prvky střetnou. 21. století ale můžeme nazvat stoletím globalizace a zejména v Evropě se jednotlivé hranice a rozdíly mezi státy pomalu smazávají. S postupným prohlubováním evropské integrace a sbližováním jednotlivých zemí roste i počet právních vztahů, které vznikají mezi soukromoprávními subjekty řídicími se různými právními řády. Procesem sjednocení tak v reakci na tuto situaci musí projít i oblast soudnictví a práva. Toto poslání na sebe vzala Evropská unie a pomocí svých sekundárních aktů postupně sjednocuje celkový společenský život v Evropě, i ve vztahu k civilnímu procesu. Jedna z mnoha oblastí, kterých se tato činnost dotkla je tedy i soudnictví, konkrétně rozkazní řízení. Vzhledem k počátkům fungování společného vnitřního trhu Evropské unie byla značně posílena role přeshraničního obchodu na území společenství. Důsledkem toho rostl počet sporů, které vznikaly právě z těchto transakcí, kdy jednotlivé strany konkrétního sporu měly domicil v jiném státě Evropské unie. Pro zachování určité právní jistoty v obchodních vztazích je důležité, aby kontrahenti měli záruku, že se svého práva plynoucího ze smlouvy, domohou, i když druhá strana nebude ochotná závazek splnit. Ve sporech se zahraničním prvkem však bylo v minulosti těžké takovéto jistoty dosáhnout, protože právní řády jednotlivých států byly a jsou v oblastech civilních řízení, konkrétně problematik pojednávajících o soudním rozhodnutí a jeho výkonu, dosti rozdílné. Snaha Evropské unie tak směřovala k postupnému sjednocování právních úprav v těchto oblastech i pomocí přijímání předpisů na komunitární úrovni, které by byly aplikovatelné ve všech státech společenství.

Mezi výsledky této činnosti pak můžeme zařadit Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Dále pak Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky. 12.12. 2008 pak nabylo účinnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Byl tak vytvořen komunitární institut, jenž usnadnil vymáhání přeshraničních pohledávek, napomohl zahraničnímu obchodu a umožnil dále rozvíjet a prohlubovat volný pohyb zboží, služeb a kapitálu.

Ve své práci se budu zabývat institutem platebního rozkazu, zejména jeho úpravou v právním řádu České republiky. Budu popisovat jednotlivá rozkazní řízení, pokusím se vystihnout všechny jejich aspekty a podrobit je zkoumání, díky němuž bych je měl být schopen zhodnotit, co se týče právní kvality, souladu se záměrem zákonodárce či se základními principy zkráceného civilního řízení. Zejména se pak zaměřím na to, jestli zákonným zněním úpravy platebního rozkazu bylo dosaženo těch účelů, které byly při přijímání konkrétních ustanovení zamýšleny, a zda si rozkazní řízení v našem právním řádu zachovává větší prvky rychlosti a hospodárnosti, než řízení, v nichž se platebním rozkazem nerozhoduje. Provedu rozbor střetu jednotlivých zásad civilního procesu v rozkazním řízení a budu se snažit odpovědět na otázky, zdali nejsou v řízení porušována práva, která jsou jeho účastníkům svěřena v Listině základních práv a svobod. Ve vztahu k výše uvedeným problémům se budu věnovat zejména zásadě rovnosti stran rozkazního řízení, způsobu doručování platebního rozkazu a odporu proti němu.

V diplomové práci bych se také zaměřil na instituty elektronického a evropského platebního rozkazu a na důvody a okolnosti jejich začlenění do českého právního řádu. Budu zkoumat zejména to, jestli je jejich prostřednictvím dosaženo usnadnění práce soudů, dalšího zrychlení řízení a určité „*modernizace*“ justice. Ve vztahu k evropskému platebnímu rozkazu bych pak odpověděl na otázku, zdali pomocí něj opravdu došlo k ulehčení situace pro věřitele, kteří chtějí soudní cestou dosáhnout splnění své splatné pohledávky po subjektech, které mají bydliště v jiném členském státě Evropské unie.

V jedné z kapitol bych se věnoval komparaci české a anglické úpravy rozkazního řízení a v neposlední řadě pak ve své práci navrhuu případné změny v zákoně, kterými by se všechny zjištěné nedostatky a nesoulady české právní úpravy daly účinně odstranit.

Diplomová práce je z důvodu přehlednosti členěna do kapitol a při jejím zpracování bylo použito následujících vědeckých metod : Výklad jednotlivých pojmů a jejich hodnocení je dosažen pomocí metody systematické, logické a jazykové. Cílem aplikace těchto metod je snaha o co možná nejpřesnější porozumění zákonné úpravě rozkazního řízení. V kapitole pojednávající o dějinách platebního rozkazu je použita metoda historická. V části, která obsahuje rozbor anglické úpravy rozkazního řízení je využita metoda komparativní.

2 Platební rozkaz

2.1 Vymezení pojmu

Rozkazní řízení můžeme zařadit mezi řízení sporná a zkrácená, což znamená, že v něm zákon umožňuje soudu vydat rozhodnutí ve věci samé bez nařízení jednání a bez zjišťování úplného skutkového stavu věci. Je upraveno v § 172 až §174b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen OSŘ). Rozhodnutí v rámci toho řízení pak mají formu platebního rozkazu.

Institut rozkazního řízení je součástí civilního práva procesního, které bývá v odborné literatuře nejčastěji definováno jako „*soubor právních vztahů vznikajících v důsledku postupu soudu a dalších procesních subjektů při poskytování ochrany soukromoprávním a některým jiným právním vztahům*“.¹ Tato ochrana subjektivních práv vyplývajících z občanskoprávních, obchodněprávních, pracovněprávních a rodinněprávních vztahů, je zajištěna zejména pomocí civilního soudního řízení, jehož cílem je stanovit určitá adekvátní pravidla chování, která vyplývají z norem hmotného práva. Umožnit tedy, aby subjektivní práva byla vynutitelná právními prostředky.²

V českém civilním procesu teorie rozeznává dva základní druhy řízení : řízení nalézací a vykonávací. V nalézacím řízení soud zjišťuje, co je právo a případně jej i ve smyslu právního vztahu vytváří. Vykonávací řízení pak slouží k tomu, aby bylo právo zjištěné v předchozím řízení nalézacím realizováno, pokud se tak nestalo dobrovolně. I proti vůli subjektu, kterému byla soudem uložena určitá povinnost. Ke slovu tak přichází instrument státního donucení.

Řízení nalézací můžeme ještě dále rozdělit na sporné a nesporné. Pro sporné řízení je typické kontradiktorní postavení účastníků, kteří mají protikladný zájem na věci a vedou spor o existenci či neexistenci vzájemných práv a povinností³. Zatímco v řízení nesporném tato situace odpadá. Je v něm naopak důležitý společenský zájem o právní vztahy určitých osob a o úpravu jejich právních poměrů do budoucna. Rozkazní řízení můžeme zařadit mezi řízení sporná.

Požadavky na civilní soudní řízení jsou takové, že by v něm mělo být rozhodnuto co nejrychleji a nejehospodárnějším možným způsobem. Společenským zájmem je, aby ochrana

¹ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní : Vysokoškolská učebnice*. 5. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 40.

² HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 19.

³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 90.

poskytovaná subjektivním právům byla včasná a neprodlená. Proto bylo vytvořeno rozkazní řízení, které by tyto požadavky pomohlo naplnit. Občanský soudní řád tedy umožňuje, aby bylo v zákonem stanovených případech vydáno meritorní rozhodnutí ve věci, aniž soud nařídí jednání a bez slyšení žalovaného. Jedná se o tzv. zkrácené řízení, ve kterém soud nezjišťuje úplný skutkový stav ve smyslu § 153 odst. 1 OSŘ. Mezi zkrácená řízení patří řízení rozkazní a řízení ve věcech směnečných a šekových, které je upraveno v § 175 OSŘ. Ve své práci se budu zabývat řízením rozkazním.

V tomto řízení je možné rychle, hospodárně a bez zbytečné časové prodlevy dosáhnout vydání rozhodnutí a vymožení peněžních nároků.⁴ Soudním rozhodnutím je zde tzv. platební rozkaz, který ukládá žalovanému povinnost zaplatit peněžitou částku a náklady řízení na základě skutečností tvrzených žalobcem. Platební rozkaz je v OSŘ upraven v hlavě IV., části III., a je hierarchicky postaven na stejnou úroveň jako rozsudek a usnesení. Platební rozkaz je tak zvláštní formou rozhodnutí ve věci samé.

U rozkazního řízení se však nejedná o komplexní úpravu celého řízení, jde spíše o způsob ukončení věci platebním rozkazem.⁵ Použijí se zde i ta ustanovení, kterými se obecně upravují řízení sporná, zejména ve vztahu k podmínkám řízení, o nichž bude pojednááno v další kapitole. V § 172 OSŘ jsou ale upraveny podmínky speciální, které se týkají vydání platebního rozkazu. Ty jsou specifické a odlišné od podmínek pro vydání obyčejného soudního rozhodnutí. K řízení rozkaznímu tedy může být přistoupeno : jedná-li se o žalobu na zaplacení peněžité částky; pokud ze skutečností uvedených žalobcem vyplývá uplatňované právo; nejedná-li se o případ, kdy není znám pobyt žalovaného; a v případě, že se platební rozkaz nemusí doručit do ciziny.⁶

Podmínkou pro vydání platebního rozkazu však není žalobcův výslovný návrh. Lze tedy dovést, že soud může rozhodnout platebním rozkazem i v případě, že to žalobce v procesním podáním vysloveně nenavrhl. Zda soud vydá platební rozkaz nebo ne, je plně v jeho dispozici. Ani částka, na kterou může být platební rozkaz vydán, není nikterak omezena. Nebylo tomu tak ale vždy, o čemž budu pojednávat v následujících kapitolách.

V platebním rozkazu soud uloží žalovanému povinnost zaplatit žalobci předmětnou částku s případným příslušenstvím a nahradit náklady řízení do 15 dnů od účinného doručení, nebo proti platebnímu rozkazu ve stejné lhůtě podat odpor. Žalovaného musí soud rovněž

⁴ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 323.

⁵ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1148.

⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997. s. 254.

poučit o tom, že platební rozkaz, proti kterému nebude podán odpor, bude mít účinky pravomocného rozsudku.⁷

Odpor je tedy zvláštním typem opravného prostředku, kterým se platební rozkaz v plném rozsahu ruší a v takovém případě pak soud ve věci nařídí klasické jednání.⁸

Obecně můžeme rozlišit různé typy rozkazního řízení, a to tzv. důkazní jednofázové a tzv. nedůkazní dvoufázové.⁹ Problematika jejich rozlišení spočívá v tom, zdali a do jaké míry soud přezkoumává důkazy před vydáním platebního rozkazu a kolik procesních možností obrany má žalovaný. Česká právní úprava by se dala považovat za kompromis mezi oběma modely. Lze ji klasifikovat jako nedůkazní a jednofázovou. Tedy nejméně příznivou pro žalovanou stranu, vzhledem k tomu, že je platební rozkaz vydán, aniž bylo nařízeno jednání. A to jen na základě skutečností tvrzených žalobcem. Jedinou možností obrany žalovaného je pak podání odporu. Požadavek rychlého a hospodárného řízení ze strany žalobce tedy v konkrétní situaci zdánlivě převažuje nad právem na spravedlivý proces ze strany žalovaného, které je upraveno v článku 36 Listiny základních práv a svobod. O tom, jestli tím není porušena jedna ze základních zásad civilního procesu, tedy zásada rovnosti stran, budu pojednávat v dalších částech mé práce.

2.2 Historie platebního rozkazu

2.2.1 Úprava před rokem 1963

Úprava platebního rozkazu a celého rozkazního řízení má poměrně dlouhou historii. Zjednodušené řízení bylo zákonodárci přijato už za dob Rakouska – Uherska. První normou, jenž tento institut obsahovala, byl zákon č.67/1897 ř. z., o řízení upomínacím, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon ve svých jednadvaceti ustanoveních obsahoval na svou dobu podrobnou úpravu dané problematiky, která se v určitých aspektech shodovala s dnešní úpravou platebního rozkazu. Upomínací řízení bylo podmíněno ústní či písemnou žádostí žalobce a probíhalo bez slyšení dlužníka, proti němuž byl v řízení jako rozhodnutí vydáván „rozkaz k placení“. Jedinou dlužníkovou obranou byl, stejně jako dnes, odpor, který se podával ve lhůtě 14 dnů od doručení rozkazu a nemusel být nikterak odůvodněn. Pokud byl žalovaným podán, soud rozkaz k placení zrušil a nařídil samotné stání. I podmínky pro vydání rozhodnutí byly podobné dnešní úpravě. Upomínací řízení nemohlo probíhat, pokud nebyl

⁷ § 174 odst. 1 OSŘ

⁸ § 174 odst. 2 OSŘ

⁹ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1149.

znám dlužníkův pobyt nebo pokud by mělo být doručováno mimo obvod místně příslušného soudu. Na rozdíl od současné úpravy platebního rozkazu ale mohly být předmětem upomínacího řízení jak pohledávky peněžité, tak i nepeněžité, které se týkaly jiných zastupitelných věcí. Samotná pohledávka ale musela být platná. V případech, kdy se v řízení jednalo o nepeněžité věci, měl dlužník vždy na výběr, jestli při plnění předmětnou zastupitelnou věc vrátí žalobci, nebo mu místo toho zaplatí odpovídající finanční částku jako náhradu.

I přes to, že úprava dané problematiky byla na svou dobu poměrně vyspělá, byla zřejmě nedostatečná. V roce 1895 byl totiž přijat Říšský zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských věcech právních (civilní soudní řád). Tento předpis nahradil zastaralý josefínský soudní řád z roku 1781 a obsahoval mimo jiné i úpravu zkráceného řízení. Civilní soudní řád už přímo pracoval s pojmem platební rozkaz. Ten mohl být vydán v řízeních, v nichž byly předmětem sporu peněžité pohledávky i pohledávky týkající se jiných zastupitelných věcí. Nesměly však přesahovat částku 5 000 Kč. Soud i zde rozhodoval bez slyšení žalovaného, jehož obranou byly námitky, které podával ve lhůtě 14 dní. Pokud byly námitky dlužníkem podány, vedlo se o nich ústní řízení, které bylo zakončeno rozsudkem, v němž soud stanovil, zda platební rozkaz zůstává v platnosti, nebo se zrušuje.

Přijetím civilního soudního řádu v roce 1895 se ale zákon o řízení upomínacím nederogoval, přestože i civilní soudní řád obsahoval úpravu zkráceného rozkazního řízení, které bylo velice podobné upomínacímu řízení a mělo za cíl regulovat totožné právní vztahy. Oba zákony platily na našem území paralelně a vznikl tak dualismus v oblasti úpravy rozkazního řízení. Tyto instituty tak sloužily jako nástroj pro věřitele k rychlému získání exekučního titulu bez předchozího jednání. Dvojitá úprava u nás přetrvávala i po roce 1918, kdy byly civilní soudní řád i zákon o řízení upomínacím pomocí recepční normy přejaty do československého práva. Tyto předpisy pak platily až do roku 1950 a během tohoto období doznaly jen kosmetických úprav.

Dne 25. října 1950 byl přijat zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů (občanský soudní řád). Tento předpis nabyt účinnosti 1. ledna 1950 a sjednotil všechny československé civilněprávní předpisy do jednoho zákona. „*Bylo zde upraveno jak veškeré řízení nalézací, tak i řízení exekuční včetně dosavadního konkurzního řízení.*“¹⁰ Odstranil tak mimo jiné i dualismus v oblasti rozkazního řízení. Institut platebního rozkazu byl upraven v části druhé, v hlavě jedenácté tohoto zákona

¹⁰ FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. Praha: Univerzita Karlova, 1975, s. 60.

a byly mu věnovány dva paragrafy, konkrétně § 425 a § 426. V tomto zákoně byla poprvé upravena už i problematika směnečného a šekového rozkazního řízení, a to v § 423 zákona o věcech občanskoprávních.

Rozkazní řízení se i podle tohoto zákona vedlo bez slyšení žalovaného a bez nařízení jednání. Mohlo být zahájeno na výslovný návrh žalobce, nebo i bez něj. A to podle výše částky, která představovala žalobní nárok.¹¹ Zákonná hranice v tomto případě činila 500 Kčs. Při vyšším uplatňovaném nároku mohl soud vydat platební rozkaz pouze na návrh. Platebním rozkazem se pak mohly rozhodovat pouze spory o peněžité částky v maximální výši 5 000 Kčs. Platební rozkaz navíc nešlo vydat, pokud nebyl znám pobyt žalovaného.¹² Podle § 425 odst. 1 zákona o věcech občanskoprávních soud v rozhodnutí ukládal žalovanému povinnost zaplatit žalobci do 15 dnů pohledávku žádanou v žalobě, nebo ve stejné lhůtě podat odpor u soudu, který rozkaz vydal. Odpor pak nemusel být odůvodněn a jeho podáním se platební rozkaz rušil, oproti současně úpravě však jen v napadené části. Soud byl v takovém případě povinen nařídit ústní jednání o žalobě. Stejně tak v případě, kdy by nešlo návrhu na vydání platebního rozkazu vyhovět.¹³ Co se týče doručení, v rozkazním řízení byla předepsána forma do vlastních rukou. Úprava platebního rozkazu v zákoně o řízení ve věcech občanskoprávních byla velice podobná té dnešní, ale vydržela v daném znění jen do roku 1963.

2.2.2 Úprava po roce 1963

Po vydání nové ústavy v roce 1960 převládl mezi právními teoretiky názor, že je třeba civilní proces v Československu novelizovat a upravit ho novým kodexem, který by byl stručnější a jednodušší, než zákon o řízení ve věcech občanskoprávních z roku 1950. Byl tak přijat zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, který začal platit od 1. dubna 1964 současně s novým občanským zákoníkem č. 40/1964 Sb., a dalšími zákony.¹⁴ Tento občanský soudní řád s mnohými úpravami a po četné novelizaci zůstává platný v právním řádu České republiky až dodnes.

Platební rozkaz byl v OSŘ zařazen do hlavy IV., části III. společně s úpravou rozsudku a usnesení. Tato systematika tak platební rozkaz vymezuje jako formu rozhodnutí, které je spojeno s určitým specifickým postupem soudu. Rozkazní řízení tak není zvláštním druhem řízení, jak tomu bylo v dřívějších úpravách v 19. století.

¹¹ § 425 odst. 1 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů

¹² § 426 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů

¹³ § 424 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. Praha: Univerzita Karlova, 1975, s. 67.

Podle původního znění OSŘ z roku 1963 byla možnost vydat platební rozkaz výrazně ztížena. Soud tak mohl učinit jen na návrh socialistické organizace a předmětná částka byla omezena na 1 000 Kčs, pokud se právo na její zaplacení neopíralo o výpis z knih státního peněžního ústavu. Platební rozkaz také nemohl být vydán v pracovních věcech. Dlužníkovi, jakožto slabší straně sporu, tedy byla poskytnuta vysoká míra ochrany v řízení. Návrh na vydání platebního rozkazu totiž nemohl podat běžný žalobce jako fyzická osoba. Další aspekty rozkazního řízení už byly velmi podobné současnému znění OSŘ. Platební rozkaz se vydával bez slyšení žalovaného, jehož obranou byl odpor, který se musel podat ve lhůtě 15 dnů. Pokud byl odpor podán nebo platební rozkaz nebyl po prostudování návrhu vůbec vydán, soud nařídil klasické jednání. Rozhodnutí se doručovalo do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení. Pokud pak takové doručení nebylo možné, soud platební rozkaz usnesením zrušil. § 172 až § 174 OSŘ upravující rozkazní řízení i po mnohých novelách občanského soudního řádu zůstávají v platnosti i v dnešní době, a to jen s drobnými změnami. Ty se týkaly zejména podmínek pro samotné vydání platebního rozkazu.

V pořadí třetí novela OSŘ, přijatá jako zákon č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, se dotkla i § 172 odst. 1 OSŘ. A to tím způsobem, že rozšířila okruh legitimovaných osob oprávněných k podání návrhu na vydání platebního rozkazu. Ten už nemusela podávat výlučně jen socialistická organizace, ale jakákoli osoba uplatňující u soudu své právo na zaplacení peněžité částky. Zde se pak zvýšil horní limit na 5 000 Kčs. Změnou prošel i § 172 odst. 2 OSŘ, z něhož bylo vypuštěno ustanovení o nemožnosti vydání platebního rozkazu v pracovních věcech a bylo nahrazeno novým, které z rozkazního řízení vyloučilo spory, v nichž měl jednat a rozhodovat senát. Novela OSŘ z roku 1983 (zákon č. 133/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád) pak umožnila soudu vydávat platební rozkaz i bez výslovné žádosti navrhovatele.

Porevoluční novely OSŘ postupně odstraňovaly horní limit finanční částky na níž mohl být platební rozkaz vydán. Prostřednictvím zákona č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, se zvýšila horní hranice možné žalobcem uplatňované částky na 20 000 Kčs, v obchodních věcech pak na 100 000 Kčs. Po účinnosti zákona č. 171/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, pak mohl navrhovatel v rozkazním řízení uplatňovat nárok na zaplacení jakékoli finanční částky.

V dalších letech po rozpadu Československa už k výrazným úpravám rozkazního řízení téměř nedocházelo. OSŘ v této oblasti doznalo jen pár kosmetických změn týkajících se označení stran sporu, doručování a postupného zpřístupnění platebního rozkazu i pro věci pracovního práva. Větší změny v paragrafovém znění rozkazního řízení nastaly až v nedávné

době, kdy byly přijaty novela OSŘ č. 123/2008 Sb., kterou se zavádí elektronický platební rozkaz a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkaze. Těmto institutům a nově vzniklým § 174a a § 174b OSŘ se budu ve své práci věnovat ve zvláštních kapitolách.

2.3 Podmínky pro vydání platebního rozkazu

Pro to, aby soud jednal a zejména rozhodl v dané věci, musí být splněny určité podmínky, které zákon předpokládá. Nazýváme je procesní podmínky a podle § 103 OSŘ k nim soud přihlíží a zkoumá je kdykoli za řízení. Pokud by byl dán takový nedostatek těchto podmínek, který nelze odstranit, soud musí konkrétní řízení zastavit.¹⁵

Podobná pravidla platí i pro rozkazní řízení. Platební rozkaz tedy může být vydán jen za předpokladu splnění všech podmínek platících pro civilní řízení, i některých speciálních, které zákon předepisuje pouze pro řízení rozkazní. Pokud soud zjistí, že tyto podmínky nejsou splněny, platební rozkaz nevydá a nařídí jednání. OSŘ nemá ustanovení, v němž by vypočítával všechny podmínky řízení.¹⁶ Právní teorie je obecně rozděluje do čtyř skupin podle jejich charakteru : věcné, na straně soudu, na straně účastníků řízení a negativní. Věcnými procesními podmínkami jsou : návrh na zahájení řízení podle § 79 OSŘ, popřípadě usnesení soudu o zahájení řízení (§ 81 OSŘ) a poplatková povinnost, která je upravena v zákoně č. 549/1991 Sb, o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Mezi procesní podmínky na straně soudu můžeme zahrnout pravomoc (§ 7 OSŘ) a příslušnost, dále se dělicí na věcnou (§ 9 OSŘ), místní (§ 84 až § 89a OSŘ) a funkční (§ 10 OSŘ). Skupina procesních podmínek na straně účastníků řízení obsahuje způsobilost být účastníkem řízení, která je upravena v § 19 OSŘ, procesní způsobilost účastníka (§ 20 OSŘ) a způsobilost být oprávněn k zastupování (§ 22 a následující OSŘ) . Negativními podmínkami obecného sporného řízení jsou pak překážky litispendence (§ 83 OSŘ) a rei iudicatae (§ 159a odst. 5 OSŘ).

2.3.1 Věcné procesní podmínky

Návrh na vydání platebního rozkazu

Rozkazní řízení je řízením sporným, a proto je možné jej zahájit jen na návrh, který vyjadřuje dispoziční právo účastníka na to, aby jeho subjektivním právům byla poskytnuta soudní ochrana. Návrh na zahájení řízení je tak věcnou procesní podmínkou. Návrh na vydání

¹⁵ § 104 odst.1 OSŘ

¹⁶ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 669.

platebního rozkazu musí obsahovat všechny obecné zákonné náležitosti pro podání určené soudu, které vymezuje § 42 odst. 4 OSŘ. Jelikož se ale jedná o návrh na zahájení řízení, které se týká dvoustranných právních vztahů mezi žalobcem a žalovaným¹⁷, musí dále obsahovat i zvláštní náležitosti pro žalobu, které jsou upraveny v § 79 odst. 1 OSŘ. Obecné náležitosti umožňují soudu zkoumat, zda-li jsou splněny podmínky řízení a zvláštní náležitosti slouží k tomu, aby byl přezkoumán vlastní žalobcův nárok. I když ale soud obdrží návrh na vydání platebního rozkazu se všemi předepsanými náležitostmi a jsou splněny veškeré podmínky pro jeho vydání, nemusí k tomu dojít. Soud může rovnou nařídit jednání, pokud to v dané věci shledá nejlepším řešením sporu. Platební rozkaz může být naopak vydán i v případě, že žalobce o něj vůbec nežádal, a to jen na základě běžné žaloby. Když po jejím prostudování soud shledá podmínky pro vydání platebního rozkazu, může tak učinit a žalobce nemá jakoukoli možnost toto rozhodnutí ovlivnit. Díky tomu se z platebního rozkazu může stát zbraň, které řízení neurychlí, ale naopak spíše protáhne. Pokud žalobce ví, že bude s největší pravděpodobností po vydání platebního rozkazu podán protistranou odpor, měl by mít možnost v žalobě výslovně požádat, aby platební rozkaz vydáván nebyl a bylo rovnou nařízeno jednání. To však česká právní úprava neumožňuje.

Návrh na vydání platebního rozkazu je podání, prostřednictvím kterého komunikuje účastník řízení, v tomto případě žalobce, se soudem. Obecnými náležitostmi takového podání jsou : označení soudu, kterému je adresováno; dále kdo jej činí; které věci se týká; a co sleduje. Následně pak musí být datováno, podepsáno a odesláno soudu v potřebném počtu vyhotovení. Podle § 42 odst. 1 OSŘ je podání možno učinit písemně, elektronicky prostřednictvím veřejné datové sítě, telegraficky nebo telefaxem. Podání učiněné telegraficky je třeba písemně doplnit nejpozději do tří dnů, je-li podání učiněno telefaxem nebo v elektronické podobě, je třeba jej v téže lhůtě doplnit předložením originálu.¹⁸ Elektronického podání se však tato podmínka netýká, pokud je k němu připojen uznávaný elektronický podpis dle § 11 odst. 1 zákona č 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu.¹⁹

Okamžik, ve kterém návrh na vydání platebního rozkazu došel soudu, je důležitý zejména proto, že sporné řízení, tedy i zkrácené rozkazní řízení, je zahájeno v momentě, kdy soud obdrží písemné vyhotovení žaloby (v našem případě návrh na vydání platebního rozkazu) nebo žalobu v elektronické podobě, telefaxem či telegraficky. A to i tehdy, trpí-li tato žaloba nedostatky ve smyslu § 43 OSŘ, i jestliže ten, kdo ji podává vlastním jménem

¹⁷ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 39.

¹⁸ § 42 odst. 3 OSŘ

¹⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. IV ÚS 319/05

nebo jehož jménem je podávána, nemá vůbec procesní subjektivitu. Řízení je zahájeno, i když nejsou účastníci věcně legitimováni, nebo je žaloba doručena nepřislušnému soudu.²⁰

Ke dni zahájení řízení váže procesní právo mnohé účinky. Jedná se o vznik překážky litispendence, která brání projednání dané věci jiným soudem. Důležité je dále, že určování věcné a místní příslušnosti se děje na základě skutečností, které existují právě v okamžiku zahájení řízení.²¹ Mezi další procesní účinky můžeme zahrnout vyčerpání možnosti navrhovatele volit mezi více příslušnými soudy. Co se týče hmotněprávního aspektu, zahájením řízení dochází ke stavení promlčecích lhůt a nemůže dojít k prekluzi. O těchto účincích bude pojednáno v dalších kapitolách.

Zvláštní náležitosti pro žalobu jsou vymezeny v § 79 OSŘ. První z nich je povinnost náležitě označit účastníky řízení. V rozkazním řízení jsou to žalobce a žalovaný. Důležité je zejména správně identifikovat žalovaného, neboť v případě, že se mu kvůli chybám v podání nepodaří platební rozkaz doručit, soud ho v plném rozsahu zruší a nařídí jednání, tak jak to předpokládá § 173 odst. 2 OSŘ. Žalobce má povinnost označit žalovaného tak, aby jej nebylo možné zaměnit s kýmkoli jiným a aby nebylo pochyb, kdo se má řízení účastnit.²² U fyzických osob se uvádí jméno, příjmení a bydliště, popřípadě identifikační číslo, pokud se jedná o podnikatele. Dříve bylo ještě povinností uvádět u fyzických osob i zaměstnání, toto ustanovení však bylo z OSŘ vypuštěno. Právnická osoba se označuje uvedením obchodní firmy, sídla a v obchodních věcech i identifikačního čísla. „*Je-li účastníkem stát, musí být za slovy Česká republika označen příslušnou organizační složkou státu, která za stát před soudem vystupuje.*“²³ Ve všech případech musí být účastník označen podle právního stavu v momentě podání návrhu.

Další náležitostí žaloby, která je zmíněna v § 79 OSŘ ve vztahu k rozkaznímu řízení, je povinnost žalobce vylíčit všechny rozhodné skutečnosti, označit důkazy a specifikovat, čeho se domáhá. I když soud v rozkazním řízení neprovádí dokazování ve smyslu § 153 OSŘ, není žádným „*automatem*“ na platební rozkaz. V § 172 odst. 1 OSŘ je přímo popsáno, že jej soud vydá, vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem. „*Skutkové okolnosti vylíčené žalobcem tedy musí být uvedeny tak úplně, aby bylo možno posoudit, jaký*

²⁰ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 260.

²¹ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní : Vysokoškolská učebnice*. 5. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 370.

²² DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1150.

²³ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 264.

*právní nárok je uplatňován a musí být tvrzeny takové skutečnosti, s kterými právní norma spojuje vznik, změnu, nebo zánik práv a povinností.*²⁴

Vzhledem k tomu, že je platební rozkaz vydáván jen na základě skutečností tvrzených žalobcem, jsou na podání v tomto smyslu vyvíjeny velké nároky a požaduje se, aby při identifikaci skutkového děje navrhovatel uvedl všechny rozhodné skutečnosti. Ty musejí být vylíčeny pravdivě, jak uvádí § 101 OSŘ. Soud pak provede jejich právní kvalifikaci, a posuzuje, která norma na ně dopadá z hlediska její hypotézy. Žalobce je povinen své tvrzení doložit i důkazy, nejčastěji listinnými a pokud z nich vyplývá oprávněnost žalobcova nároku, soud přistoupí k vydání platebního rozkazu.

Pokud tedy z návrhu na vydání platebního rozkazu nelze dovodit skutečnost, na jejíž základě žalobce uplatňuje svůj nárok, a to aspoň v takovém rozsahu, který umožňuje jeho jednoznačnou individualizaci, soud vyzve navrhovatele, aby své podání doplnil. V návrhu tedy musí být vylíčeny takové rozhodující skutečnosti, na jejichž základě může soud tvrzený skutkový stav podrobit právnímu posouzení. V praxi to znamená, že při specifikaci pohledávky musí žalobce uvést okolnosti jejího vzniku, splatnost, výši úroků a dobu, od které se požadují.²⁵

V žalobním petitu pak navrhovatel přesně stanoví, čeho se v řízení domáhá. U návrhu na vydání platebního rozkazu to je tedy zaplacení peněžité částky s případným příslušenstvím a náhrada nákladů řízení. Petit musí být vyvozen ze skutečností, které jsou uvedeny v žalobě a soud je nesmí překročit.²⁶ Při vydávání platebního rozkazu je soud vázán žalobním návrhem. Nesmí žalobci přiznat více, než se domáhá. U rozkazního řízení navíc platí, že návrhu na vydání platebního rozkazu nejde vyhovět jen z části. Pokud tedy skutečnosti uvedené žalobcem odůvodňují přiznání jen některého z více nároků či části nároku, soud nemůže rozhodnout ve věci platebním rozkazem a musí nařídit jednání. Proto je důležité, aby v situaci, kdy na straně žalované existuje více dlužníků, žalobce ve svém návrhu přesně specifikoval, jaký podíl na celkovém nároku je uplatňován vůči každému z odpůrců nebo zda jde o povinnost společnou a nerozdílnou.²⁷ Pokud by to neučinil, soud by měl problémy s určením, zda se na straně žalovaných jedná o nerozlučné společenství nebo ne, jestli je nárok vůči jednotlivým žalovaným oprávněný a jaké účinky by mělo případné neúspěšné doručení platebního rozkazu nebo podání odporu jednoho z nich.

²⁴ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 73

²⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. června 1954, sp. zn. Cz 213/54

²⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 222.

²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. ledna 1975, sp. zn. 3 Cz 5/75

V praxi se často stává, že návrh na vydání platebního rozkazu je neúplný, tedy že neobsahuje všechny výše zmíněné náležitosti, nebo je nesprávný, čili že některé z nich jsou uvedeny nepřesně, neurčitě a nesrozumitelně.²⁸ V tomto případě může soud postupovat podle § 43 odst. 1 OSŘ, a vyzve navrhovatele k tomu, aby dané podání doplnil. K tomuto úkonu soud stanoví procesní lhůtu, nedoplnění však nelze sankcionovat pořádkovou pokutou.²⁹ Obecně platí, že pokud podání není v dané soudcovské lhůtě doplněno, soud jej usnesením odmítne, a řízení se tak zastaví. Pro rozkazní řízení ale platí specifitější postup. Návrh na vydání platebního rozkazu nemusí soud odmítnout, i když jeho vady nebyly odstraněny. Je ale důležité, aby i přes vady bylo možné danou věc projednat. O takové žalobě sice nejde rozhodnout platebním rozkazem, nic však nebrání tomu, aby soud nařídil jednání a v řízení pokračoval klasickým způsobem. Soud tedy návrh na vydání platebního rozkazu neodmítne ani v případě, že žalobcem vylíčený skutkový stav přímo odůvodňuje zamítnutí žaloby. Platební rozkaz v takovém případě vydán nebude, ale i tak soud musí ve věci nařídít jednání. Naopak ani když jsou splněny všechny podmínky pro vydání platebního rozkazu, soud tak učinit nemusí a lze ve věci nařídít jednání. Tato volba je plně v kompetenci a na rozhodnutí soudu.

Žalobci při sestavování návrhu na vydání platebního rozkazu dělají množství chyb. Zejména pak v případě, kdy nejsou právně zastoupeni advokátem a žalobu připravují sami. Nepřesnosti nejčastěji můžeme nalézt v označení účastníků, nedostatečných skutkových tvrzeních nebo špatně vymezeném příslušenství pohledávky. Tyto vady se pak na výzvu soudu dlouze odstraňují, nebo dokonce pro nečinnost žalobce nejsou odstraněny vůbec a je nařízeno jednání. Základní účel rozkazního řízení, tedy jeho hospodárnost a rychlost, díky nimž lze rychle dospět k přiznání nároku a vydání platebního rozkazu, který může sloužit jako titul pro výkon rozhodnutí, je pak zmařen. Proto by možná stálo za úvahu zavést do rozkazního řízení podmínku podání návrhu na vydání platebního rozkazu na předepsaném formuláři, tak jak je tomu v jiných zemích nebo i v samotné české úpravě elektronického platebního rozkazu. Pro laickou veřejnost by se tak velice zjednodušila tvorba takového podání, všechny potřebné skutečnosti a údaje by se vyplnili do předem stanovených kolonek, a zamezilo by se tak průtahům s odstraňováním vad. Řízení by se tak i po administrativní stránce stalo daleko rychlejším a jednodušším.

²⁸ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 44.

²⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. prosince 1997, sp. zn. 2 Cmo 530/95

Dalším projevem dispoziční zásady je možnost žalobce vzít návrh na vydání platebního rozkazu zpět. Jedná se o podání žádosti soudu, aby v dané věci nerozhodoval a dále nejednal.³⁰ V rozkazním řízení může být žaloba vzata zpět i v době od vydání platebního rozkazu do skončení lhůty pro podání odporu, pokud nebyl podán. Judikatura pak stanovila, že na rozdíl od běžného řízení zde nehraje nesouhlas odpůrce se zpětvzetím žádnou roli. „*Nesouhlas odpůrce se zpětvzetím návrhu na zahájení řízení, k němuž došlo v době od vydání platebního rozkazu do skončení lhůty k podání odporu odpůrcem, aniž by však byl odpor podán, je neúčinný, neboť ve věci nebylo jednáno.*“³¹ Soud po zpětvzetí vydaný platební rozkaz zruší, řízení zastaví a rozhodne o nákladech řízení.

Poplatková povinnost

Mezi další věcné procesní podmínky můžeme zařadit splnění poplatkové povinnosti. Soudní poplatek je určitá finanční částka, kterou je povinen účastník zaplatit v souvislosti s realizací některých procesních úkonů.³² Celou problematiku upravuje zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. V § 2 výše zmíněného zákona je pak stanoveno, že poplatníkem u řízení před soudem prvního stupně je navrhovatel. V rozkazním řízení je to tedy účastník, který podal návrh na vydání platebního rozkazu. Poplatek je splatný vznikem poplatkové povinnosti, což je v případě platebního rozkazu podáním návrhu na zahájení řízení.³³ Výše poplatku je pak upravena v příloze zákona, která je nazvána „*sazebník poplatků.*“ Při stanovování výše poplatku v rozkazním řízení se zaměříme na položku 1 sazebníku, která se týká řízení, jehož předmětem jsou peněžitá plnění, což je případ platebního rozkazu. Platí tedy, že pokud se jedná o peněžní plnění do částky 15 000 Kč včetně, je soudní poplatek za zahájení řízení 600 Kč. Pokud se jedná o peněžní plnění vyšší, soudní poplatek činí 4 % z předmětné částky. Soudní poplatek do částky 5 000 Kč se platí pomocí kolkových známek, které jsou vydané Ministerstvem vnitra České republiky. Ostatní poplatky se pak odvádí přímo na účet příslušného soudu, který je veden u České národní banky.³⁴

Podle § 10 odst. 4 zákona o soudních poplatcích soud ze svého účtu vrátí poplatníkovi soudní poplatek, pokud bylo rozkazní řízení zastaveno pro zpětvzetí návrhu na vydání

³⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 231.

³¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna, sp. zn. 7 Co 4/92

³² HLAVSA, Petr, STAVINOHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 452.

³³ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 30.

³⁴ § 8 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

platebního rozkazu v době od jeho vydání do uplynutí lhůty k podání odporu. Po podání odporu se soudní poplatek vrátí, jestliže bylo řízení zastaveno před prvním jednáním.

Soudní poplatek můžeme zařadit mezi náklady řízení. Ve sporném řízení se o nich rozhoduje podle zásady úspěšnosti ve věci.³⁵ Vzhledem k tomu, že při vydání platebního rozkazu soudce vychází ze skutkové fikce, že okolnosti vylíčené v žalobě jsou pravdivé³⁶, předpokládá se, že úspěšný ve věci bude právě žalobce. Platební rozkaz tedy obsahuje výrok, ve kterém je stanoveno, že nahradit náklady řízení musí žalovaný.

Někteří právní teoretici zaplacení soudního poplatku nepovažují za podmínku řízení³⁷, já se ale kloním k opačnému názoru. Pokud totiž při podání návrhu na vydání platebního rozkazu nebude zaplacen soudní poplatek, soud k jeho uhrazení účastníka vyzve a poskytne mu k tomu dodatečnou lhůtu. Pokud ani poté poplatek nebude uhrazen, soud platební rozkaz nevydá a řízení zastaví. To samozřejmě platí jen v případech, kdy nebudou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle § 11 zákona o soudních poplatcích, nebo nenastane jedna ze zákonem předvídaných situací podle § 4 zákona o soudních poplatcích, kdy soud řízení nezastaví, i když poplatek nebyl zaplacen.

2.3.2 Procesní podmínky na straně soudu

Pravomoc soudů

V české právní úpravě je zakotveno, že spory a podobné věci projednávají především soudy.³⁸ Pravomoc je jednou z nejdůležitějších podmínek řízení, která je neodstranitelná. To znamená, že pokud není dána pravomoc soudu k určité věci, soud nesmí v daném případě jednat ani rozhodnout. Nedostatek pravomoci navíc nelze odstranit.

Pravomoc je nejčastěji definována jako „*souhrn oprávnění určitého státního orgánu jednat a rozhodovat v určitých, zákonem stanovených záležitostech.*“³⁹ Jinak řečeno se jedná o oprávnění státního orgánu řešit otázky, které mu zákon svěřuje do kompetence.⁴⁰ V rámci kontextu civilního řízení nám pravomoc určuje, které věci může projednávat soud, a které

³⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 436.

³⁶ SVOBODA, Karel. Obnova řízení, v němž nebylo rozhodnuto na základě dokazování. *Jurisprudence*, 2009, roč. 18, č. 2, s. 4.

³⁷ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní : Vysokoškolská učebnice*. 5. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 242.

³⁸ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 11.

³⁹ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 189.

⁴⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. února 2007, sp. zn. 33 Odo 1207/2005

věci jiné státní orgány. Jde tedy o vymezení případů, ve kterých musí soudy jednat a rozhodnout, přičemž pravomoc je shodná pro všechny články soustavy obecných soudů.

Konkrétně je pravomoc upravena v § 7 OSŘ, který říká, že v občanském soudním řízení se projednávají spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů. Toto ustanovení zároveň obsahuje zúžení pravomoci soudů, když uvádí že zákon může svěřit projednání věcí vyplývajících z těchto vztahů i jiným orgánům, než jsou soudy.

Svou pravomoc může soud nejlépe posoudit z obsahu návrhu na zahájení řízení. Splnění této procesní podmínky řízení pak může zkoumat po celou dobu řízení. Kdykoli by se ukázalo, že soud není pravomocný ve věci jednat a rozhodnout, musí podle § 104 OSŘ usnesením řízení zastavit a po právní moci tohoto rozhodnutí věc postoupit příslušnému orgánu, který je pravomocný ve věci jednat.

Poněkud odlišná úprava se ale týká situace, kdy soud zjistí, že by konkrétní spor měl být podle smlouvy mezi účastníky projednán v řízení před rozhodci. V takovém případě řízení pokračuje dále a čeká se, až danou skutečnost namítnou účastníci řízení. Až poté soud řízení zastaví. Může však jednat dál, pokud účastníci souhlasí, že na rozhodčí doložce netrvají a spokojí se s řízením před soudem, nebo když soud zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že je rozhodčí smlouva neplatná.⁴¹ Nutno ještě dodat, že námitku musí podat účastník při svém prvním procesním úkonu ve věci. V případě rozkazního řízení je podle některých teoretiků pro žalovaného prvním úkonem podaný odpor, námitka by tedy měla být obsažena v odůvodnění odporu. Já se však přikláním k názoru judikatury⁴², že prvním úkonem žalovaného ve věci je až úkon v řízení, které následuje po podání odporu. Odpor proti platebnímu rozkazu totiž ze zákona nemusí být odůvodněn⁴³ a stačí, aby z tohoto úkonu učiněného směrem k soudu bylo patrné, že se jedná o obranu proti platebnímu rozkazu. Z tohoto pojetí odporu plyne, že by žalovaný neměl být nucen v něm uvádět jakékoli skutečnosti, jejichž absence by mu v řízení mohla přivodit procesní újmu.

Příslušnost soudu

Pokud je dána pravomoc určité soustavě orgánů, příslušnost nám určuje ten jeden konkrétní, který se má danou věcí zabývat. V případě soudnictví je to určení soudu, který má

⁴¹ § 106 odst. 1 OSŘ

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 2153/99

⁴³ § 174 odst. 3 OSŘ

ve věci jednat a rozhodnout. Příslušností soudu tedy rozumíme vymezení okruhu působnosti mezi jednotlivými soudy navzájem.⁴⁴ Po určení příslušnosti známe ten soud ze soustavy soudů, u kterého bude jednání a rozhodování o věci nejvhodnější, proporcionálně přiměřené a, podle náročnosti a opakovaného rozhodování, efektivní.⁴⁵ Příslušnost můžeme členit na tři druhy : věcnou, místní a funkční.

Věcná příslušnost vymezuje rozsah působnosti mezi jednotlivými články soustavy obecných soudů, jaký druh soudů je příslušný k jednání a rozhodování o věci v prvním stupni. Rozlišuje, jestli ve věci začne jednat soud okresní, krajský, vrchní nebo nejvyšší. Podle § 9 odst. 1 OSŘ v zásadě platí, že k civilnímu soudnímu řízení jsou v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy. Hned následující ustanovení však obsahují řadu výjimek, kdy tomu tak není. V některých případech je totiž k řízení v prvním stupni věcně příslušný krajský soud. Jedná se nejčastěji o věci, u nichž je typická jejich náročnost. Pro rozkazní řízení je důležitý § 9 odst. 3 písmeno r) bod 6 OSŘ, který říká, že ve sporech mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti s výjimkou sporů o peněžité plnění, jestliže žalobcem požadovaná částka nepřevyšuje 100 000 Kč, rozhodují v prvním stupni krajské soudy. To znamená, že krajské soudy jsou věcně příslušné v rozkazních řízeních, která se týkají obchodních vztahů a předmětné plnění je vyšší než 100 000 Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky. Tuto podmínku zkoumá soud ex offo a kdykoli během řízení,⁴⁶ vztahuje se na ni ale zásada perpetuatio fori. Ta je obsažena v § 11 odst. 1 OSŘ, který pojednává o tom, že pro určení věcné příslušnosti jsou rozhodné okolnosti, které tu jsou v době zahájení řízení. K pozdějším změnám, které by nastaly během řízení, se už nepřihlíží.⁴⁷ Pokud při zahájení řízení po prostudování podání soud zjistí, že není věcně příslušný jednat, tak podle § 104a odst. 2 OSŘ předloží věc se zprávou o tom svému nadřízenému vrchnímu soudu, jež rozhodne, pokud není příslušný sám, který soud je příslušný a tomu věc předá. Řízení je však zahájeno i v okamžiku, kdy dojde žaloba věcně nepřislušnému soudu.⁴⁸

Místní příslušností rozumíme vymezení rozsahu působnosti mezi jednotlivými soudy stejného článku soustavy soudů. Jinak řečeno volíme z jednoho druhu soudů ten, který má

⁴⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 171.

⁴⁵ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 194.

⁴⁶ § 104a odst. 1 OSŘ

⁴⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 1995, sp. zn. 10 Cmo 544/95

⁴⁸ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 12.

jednat ve věci, a to podle místního hlediska. Místní příslušnost můžeme teoreticky rozdělit na příslušnost obecnou a zvláštní.⁴⁹

Obecná je obsažena v § 84 OSŘ. Podle tohoto ustanovení je k řízení místně příslušný obecný soud žalovaného, pokud zákon dále nestanoví jinak. Obecným soudem fyzické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má tato osoba bydliště, pokud ho nemá, tak, v jehož obvodu se zdržuje.⁵⁰ To znamená, že fyzická osoba může mít i více obecných soudů, protože může mít bydliště a zdržovat se na více místech. Podle § 84 odst. 2 a 3 OSŘ je obecným soudem právnické osoby a fyzické osoby, která je podnikatelem, okresní soud, kde má tato osoba sídlo, potažmo místo podnikání.

Zvláštní příslušnost můžeme rozdělit na příslušnost danou na výběr a příslušnost výlučnou. Výlučná místní příslušnost, která je upravena v § 88 OSŘ, je v rozkazním řízení nepodstatná, protože zákon uvádí specifické podmínky, za nichž se použije. Ty jsou však typické povětšinou pro řízení ve věcech osobního stavu či pro řízení nesporná, nikoli tedy pro řízení, v němž je předmětem zaplacení peněžité částky. Co se týká příslušnosti dané na výběr, díky ní si podle § 87 odst. 1 OSŘ může žalobce k řízení vybrat i jiný soud, než ten, který je obecným pro žalovaného. Jedná se například o soud, v jehož obvodě má žalovaný stále pracoviště nebo je v něm umístěna organizační složka podniku fyzické nebo právnické osoby, která je žalovanou, týká-li se spor této složky.

Dále může dojít i k tzv. prorogaci místní příslušnosti, což znamená, že se účastníci řízení mohou dohodnout na místní příslušnosti jiného soudu prvního stupně, než toho, který podle okolností případu vyplývá ze zákona. V § 89a OSŘ, který prorogaci upravuje, jsou však uvedeny dvě podmínky. Musí v řízení jít o obchodní věc a dohoda musí být učiněna písemně. Ta bývá většinou obsažena ve smlouvě, z níž později vznikne daný spor. Bývá pak zasílána přímo s návrhem na vydání platebního rozkazu už místně příslušnému soudu, který je v ní obsažen a který si strany dříve zvolily.

Co se týká časového období, ve němž může být místní příslušnost přezkoumávána, použije se i zde zásada *perpetuatio fori*, rozhodující je tedy stav ke dni zahájení řízení. Neplatí tu ale pravidlo, které funguje u pravomoci, že soud příslušnost zkoumá kdykoli během řízení. Obecně lze říci, že soud zkoumá místní příslušnost jen před tím, než začne jednat ve věci samé, nebo rozhodl-li o věci samé bez jednání, jen před vydáním rozhodnutí.⁵¹ Zákon zde však uvádí výjimku, že to neplatí, pokud rozhodl platebním rozkazem, elektronickým

⁴⁹ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 198.

⁵⁰ § 84 odst. 1 OSŘ

⁵¹ § 105 odst. 1 OSŘ

platebním rozkazem či evropským platebním rozkazem. Pokud tato rozhodnutí nebudou řádně doručena žalovanému, či proti nim bude podán odpor, budou zrušena a soud je tak potom oprávněn zkoumat místní příslušnost až do zahájení jednání, které musí následně nařídit. Později pak soud může místní příslušnost zkoumat jen tehdy, pokud účastník řízení vznesl námitku. Ta musí být uplatněna při jeho prvním procesním úkonu směrem k soudu. Podle mého výše prezentovaného názoru i judikatury není prvním procesním úkonem žalovaného odpor proti platebnímu rozkazu, ale až první úkon v řízení, které podání odporu vyvolalo.⁵² Pokud bude námitka podána později, nebo se během řízení změní okolnosti zakládající místní příslušnost, nebude to již mít na místní příslušnost vliv. Nedostatek místní příslušnosti bude totiž zhojen, čímž se místně nepřislušný soud stává místně příslušným.⁵³ Pokud soud, ještě v době, kdy je k tomu zákonem oprávněn, při zkoumání zjistí, že je místně nepřislušný, vydá o tom usnesení a věc po jeho právní moci postoupí soudu, o němž si myslí, že místně příslušný je. Soud, jemuž byla věc postoupena buď s tímto aktem souhlasí, nebo předloží věc k rozhodnutí svému nařízenému soudu, jenž kompetenční spor vyřeší⁵⁴

*„Funkční příslušnost vymezuje vzájemný rozsah působnosti mezi více soudy různého druhu zúčastněnými na vyřízení téže věci po sobě.“*⁵⁵ Stanovuje tedy, který článek soustavy soudů je příslušný rozhodnout o opravném prostředku. Obecná úprava pojednává o tom, že pokud je v prvním stupni věcně příslušný okresní soud, o odvolání rozhoduje krajský soud, v jehož obvodu se okresní soud nachází. Funkčně příslušným soudem k řízení o odvolání proti rozhodnutí, které vydal v prvním stupni krajský soud, je pak soud vrchní.⁵⁶ Vzhledem k tomu, že rozkazní řízení je vždy prvoinstanční, jeví se tato ustanovení pro platební rozkaz jako bezpředmětná. Každý platební rozkaz ale obsahuje samostatný výrok o náhradě nákladů řízení, a proti tomuto výroku mohou žalobce i žalovaný podat odvolání. Tento opravný prostředek má devolutivní účinek, takže o něm bude rozhodovat soud druhého stupně. Ve vztahu k funkční příslušnosti se tedy i zde použije § 10 OSŘ.

Obsazení soudu

Mezi procesní podmínky řízení můžeme zařadit i správné obsazení soudu. Zkoumáme tedy, jestli v konkrétní věci mají jednat a rozhodovat senáty složené z více soudců, či samosoudce. Pravidla pro stanovení správného obsazení soudu jsou obsažena v § 36a OSŘ.

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. března 1955, sp. zn. Ncd 393/55

⁵³ HLAVSA, Petr, STAVINOHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 201.

⁵⁴ § 105 odst. 3 OSŘ

⁵⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 185.

⁵⁶ § 10 OSŘ

Pro rozkazní řízení není rozhodující, zda v dané věci má rozhodovat senát či samosoudce, nebylo tomu tak ale vždy a úprava v této oblasti zaznamenala už několik změn. „*Původní občanský soudní řád z roku 1963 nevyklučoval senátní věci z rozkazního řízení.*“⁵⁷ Změna přišla s novelou zákona č. 49/1973 Sb., kterou se mění a doplňuje občanský soudní řád, která stanovila, že platební rozkaz nemohl být vydán ve věcech, ve kterých má podle zákona jednat a rozhodovat senát. Tento stav platil 33 let, až do roku 2006 a postupně začal být nevyhovující. Platební rozkaz totiž nešlo vydat například v pracovních věcech, v nichž podle § 36a OSŘ v řízení před okresním soudem jedná a rozhoduje právě senát. Přistoupilo se tak k novelizaci. Nejdříve byla úprava zmírněna tak, že senát mohl rozhodovat ve věcech o uplatnění nároku zaměstnance na pracovní odměnu vůči zaměstnavateli. V roce 2008 pak byl novelou zákona č. 128/ 2008 Sb. bod o nepřípustnosti vydání platebního rozkazu v senátních věcech z § 172 odst 2 OSŘ, který upravuje negativní podmínky vydání platebního rozkazu, vypuštěn úplně.

Vzhledem k tomu, že návrhů na vydání platebního rozkazu je soudu každoročně doručeno velmi mnoho, není bezpodmínečně nutné, aby platební rozkaz vydával přímo soudce. Zákon hovoří jen o tom, že ho má vydat soud.⁵⁸ Namísto samosoudce tak může platební rozkaz vydat i justiční čekatel či soudní tajemník. To je odvozeno z § 10 odst. 1 písmeno a) zákona č. 121/2008 Sb. o vyšších soudních úřednících, ve znění pozdějších předpisů. Tato pravomoc je však u justičních čekatelů a soudních tajemníků trochu omezena. Mohou vydat platební rozkaz jen v případě, že je v žalobě vydání platebního rozkazu výslovně navrhováno.⁵⁹ Proti rozhodnutí vyšších soudních úředníků lze podat odvolání za stejných podmínek, jako proti rozhodnutí soudce. Odvolání se ale přímo předloží samosoudci nebo předsedovi senátu, který o něm rozhodne.⁶⁰ V senátních věcech pak může být platební rozkaz vydán jen senátem za splnění podmínek v § 36d a § 37 OSŘ.⁶¹ Tato úprava týkající se odlehčení práce soudců tak nahrává hlavní funkci rozkazního řízení, tedy rychlému vyřízení celé věci. Žalobce tak nemusí čekat, až je žaloba postoupena soudci. Vyšší soudní úředníci mohou rozhodovat i o opožděných odporech nebo zrušení platebních rozkazů, které nejdou doručit.

⁵⁷ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 82.

⁵⁸ § 172 odst. 1 OSŘ

⁵⁹ § 6 odst. 2 písmeno j) vyhlášky č. 37/1992 Sb. o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁰ § 9 odst. 1 zákona č. 121/2008 sb. o vyšších soudních úřednících, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1155

2.3.3 Procesní podmínky na straně účastníků řízení

Způsobilost být účastníkem řízení

Způsobilost být účastníkem řízení, jinak řečeno procesní subjektivita, je určitým postavením účastníka řízení, jež ho činí způsobilým mít v civilním řízení procesní práva a povinnosti. Kdo takovou způsobilost nemá, vůbec se nemůže účastníkem řízení stát. Způsobilost být účastníkem řízení splývá s občanskoprávní způsobilostí mít práva a povinnosti⁶², a proto procesní právo v §19 OSŘ odkazuje na úpravu, která je obsažena v občanském zákoníku. Způsobilost být účastníkem řízení mohou mít fyzické osoby, právnické osoby a stát.

Podle § 7 zákona č. 40/1964 Sb, občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, vzniká způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti narozením a zaniká smrtí, a pokud smrt nelze prokázat předepsaným způsobem, tak prohlášením za mrtvého. Tuto způsobilost má navíc i počaté dítě, které se narodí mrtvé, tedy nasciturus.

Právnické osoby nabývají právní subjektivitu svým vznikem, tedy zápisem do obchodního či jiného příslušného rejstříku.⁶³ Pozbývají ji pak v momentě svého zániku, který nastává vymazáním z výše uvedených rejstříků.

Účastníky řízení pak mohou být i další právnické osoby, které právní subjektivitu v pravém slova smyslu nemají. § 19 OSŘ totiž uvádí, že způsobilost mít práva a povinnosti má i ten, komu ji přiznává zákon. Nejčastěji jde o určité úřady veřejné správy, ty se ale v drtivé většině v rozkazním řízení nevyskytují.

Soud musí zkoumat v průběhu celého řízení, zda ten, který v řízení vystupuje jako účastník, má způsobilost tímto účastníkem být. Pokud osoba tuto způsobilost nikdy neměla, nebo ji ztratila ještě před zahájením řízení, jedná se o neodstranitelný nedostatek a soudu nezbyvá nic jiného, než řízení zastavit. Pokud účastník ztratí způsobilost, tedy že fyzická osoba zemře nebo právnická zanikne, po zahájení řízení a platební rozkaz ještě nenabyl právní moci, soud může tuto situaci zhojit tím, že bude postupovat podle § 107 OSŘ a využije institutu procesního nástupnictví. Pokud bude existovat právní nástupce účastníka a povaha věci to dovolí, soud může v řízení pokračovat právě s tímto nástupcem. Vzhledem k tomu, že právní nástupce fyzické osoby je zpravidla její dědic a dědické řízení je poměrně zdoluhavé, může soud původní řízení usnesením přerušit a po ukončení dědického řízení v něm opět pokračovat, už s novým účastníkem. Otázkou je, jestli povaha věci v takovém případě spíše

⁶² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 186.

⁶³ § 19 zákona č. 40/1964 Sb, občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

neodůvodňuje řízení zastavit, vzhledem k tomu, že proces nástupnictví je poněkud zdlouhavý a rozkazní řízení má být především rychlé a jednoduché.

Přechod práv a povinností účastníka řízení na jinou osobu může namítat i žalobce, a to podle § 107a OSŘ. Podle tohoto ustanovení může před tím, než je ve věci rozhodnuto, žalobce navrhnout soudu, aby na místo dosavadního účastníka vstoupila do řízení osoba, která nabyla práva a povinnosti na základě právní skutečnosti, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod těch práv a povinností, o nichž v řízení jde. Pokud k takovéto právní skutečnosti opravdu došlo, soud žádosti žalobce vyhoví. Souhlas žalovaného, nebo osoby, která má nastoupit na její místo, není v tomto případě třeba.⁶⁴

Procesní způsobilost účastníka

Jedná se možnost samostatně před soudem jednat. Obecně platí, že každý, kdo má procesní způsobilost, má i způsobilost být účastníkem řízení, nikoli však naopak.⁶⁵ I v tomto případě odkazuje procesní právo na právo hmotné. Každý může tedy před soudem samostatně jednat v takovém rozsahu, v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti podle občanského zákoníku.⁶⁶

Fyzické osoby nabývají plnou způsobilost k právním úkonům až zletilostí, tedy dosažením věku osmnácti let. Tato způsobilost je však nabývána postupně. Tudíž i před zletilostí je fyzická osoba způsobilá k takovým právním úkonům, které jsou přiměřené její rozumové a volní vyspělosti. To se posuzuje objektivně ve vztahu k jejímu věku.⁶⁷ Procesní právo ale soudu umožňuje vyloučit možnost vykonávat účastníkům práva a povinnosti, i když by k tomu podle hmotného práva byli způsobilí. V § 23 OSŘ stanoví, že osoba, která nemá plnou procesní způsobilost, musí být v řízení zastoupena svým zákonným zástupcem, i když jde o věc, v níž by jinak mohla jednat samostatně. Musí to však vyžadovat okolnosti daného případu. „*Toto ustanovení chrání nezletilé účastníky před případnou újmou, která by jim ve složitém soudním řízení mohla být způsobena, kdyby svá práva vykonávali sami.*“⁶⁸ Soud je povinen v jakémkoli řízení, které se týká nezletilého, dohlédnout na jeho zájmy.⁶⁹

⁶⁴ § 170a odst. 2 OSŘ

⁶⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 188.

⁶⁶ § 20 OSŘ

⁶⁷ § 9 zákona č. 40/1964 Sb, občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 225.

⁶⁹ GREGOROVÁ, Zdeňka, HRUŠÁKOVÁ, Milana, STAVINHOVÁ, Jaruška. K některým otázkám právní subjektivity a způsobilosti k právním úkonům u nezletilých. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 2, s. 56.

Osoba, která nemá plnou způsobilost k právním úkonům tak může být žalobcem i žalovaným, soud ale musí dohlédnout, aby byla v řízení zastoupena svým zákonným zástupcem. Pokud by tomu tak nebylo, musí soud nezletilému stanovit opatrovníka.

U právnických osob moment vzniku procesní subjektivity a procesní způsobilosti splývá v jeden, děje se tak při jejich zápisu do obchodního či jiného příslušného rejstříku. Právnická osoba ale nemůže za sebe u soudu jednat sama jako taková, ale už z povahy věci vždy prostřednictvím nějaké osoby fyzické. Kdo za právnickou osobu jedná je upraveno v § 21 OSŘ. Každá právnická osoba si v rámci tohoto ustanovení zvolí toho, kdo za ni bude jednat, a to nejčastěji prostřednictvím svých vnitřních předpisů. Nikdy to však nesmí být osoba, jejíž zájmy by byly v rozporu se zájmy právnické osoby. Pokud je účastníkem řízení stát, použije se § 21a OSŘ, kde jsou upraveny orgány, které za stát před soudem vystupují.

Procesní způsobilost je podmínkou řízení, která je odstranitelná. Pokud se zjistí, že účastník takto způsobilý není, bude za něj v řízení jednat jeho zákonný zástupce. Pokud ho účastník nemá a hrozilo by nebezpečí z prodlení, soud mu určí opatrovníka.⁷⁰ Obecně soud zkoumá procesní způsobilost účastníků během celého řízení. V rozkazním řízení se tak děje především před vydáním platebního rozkazu. Soud zejména musí zjistit, jestli je procesně způsobilý žalovaný, protože pokud by neměl ani zákonného zástupce, nemohl by podat proti platebnímu rozkazu odpor.

Zastoupení účastníka

Zastoupení je institut, podle něž účastník řízení před soudy nejedná samostatně, ale prostřednictvím třetí osoby, zástupce. Právní teorie rozlišuje zastoupení ze zákona, na základně rozhodnutí soudu a na základě plné moci. Zákonné zastoupení nastává v případě, kdy fyzická osoba nemůže samostatně jednat před soudem, protože nemá plnou procesní způsobilost, a tak za ni musí podle zákona jednat její zákonný zástupce. Kdo je takovýmto zástupcem pak stanoví předpisy hmotného práva. U nezletilých osob jsou to jejich rodiče, a to oba.⁷¹ Při právních úkonech, v nichž by mohlo dojít ke střetu zájmů rodičů a dítěte však soud musí dítěti ustanovit tzv. kolizního opatrovníka.

Zastoupení na základě rozhodnutí soudu se podle právní teorie rozděluje do tří kategorií. Jedná se o zastoupení osob procesně nezpůsobilých, zastoupení osob procesně

⁷⁰ § 29 odst. 1 OSŘ

⁷¹ § 36 zákona č. 94/1963 sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

způsobilých a zastoupení osob, které nemohou v procesu svá práva dostatečně vykonávat.⁷² První kategorie se týká osob, které nemají plnou způsobilost k právním úkonům a nemají zákonného zástupce. V takovém případě jim soud sám může ustanovit opatrovníka, který je v řízení zastupuje. Avšak za podmínky, že by hrozilo nebezpečí z prodlení. Tento opatrovník je tzv. procesní, takže zastupuje účastníka jen v daném konkrétním řízení.

Institut zastoupení osob procesně způsobilých se použije v případech, kdy osoba sice je plně způsobilá k právním úkonům, ale v účasti na řízení ji brání nějaká překážka. Soud tedy ustanoví účastníku řízení opatrovníka například v situacích, kdy pobyt osoby není znám, nepodařilo se jí doručit písemnost na známou adresu do ciziny, nebo se účastník není schopen před soudem srozumitelně vyjadřovat.⁷³

Zastoupení osob, které nemohou v procesu svá práva dostatečně hájit, je součástí nesporných řízení, jako jsou řízení o prohlášení osoby za mrtvého nebo řízení o způsobilosti k právním úkonům, takže ve vztahu k platebnímu rozkazu je použití tohoto druhu bezpředmětné.

Zastoupení na základě plné moci spočívá v tom, že si účastník volí svého zástupce, zpravidla s odbornými právníckými znalostmi. Povinné zastoupení advokátem je v české právní úpravě vyžadováno pouze v dovolacích řízeních, tudíž pro problematiku platebního rozkazu nepřipadá v úvahu. Pokud se i přesto účastník rozhodne, že se nechá zastupovat, musí být soudu předložena plná moc. Prokazuje se jí ten, kdo má v řízení jednat za účastníka. Pokud toto osvědčení nebylo předloženo, soud vyzve zmocněnce, aby tak během určité lhůty učinil. Ve vztahu k rozkaznímu řízení tato situace může prakticky nastat až ve chvíli, kdy bylo nařízeno jednání, tedy poté, co byl platební rozkaz zrušen v důsledku jeho neúspěšného doručení či podání odporu.

2.3.4 Negativní procesní podmínky

Negativní procesní podmínky vymezují situace, ve kterých sice v řízení není dán určitý nedostatek, ale existuje spíše nějaká překážka, takže soud ve věci nemůže jednat, ani rozhodnout. Nejsou to podmínky, které by odůvodňovaly vydání platebního rozkazu, spíše naopak. Jsou to situace, ve kterých soud platební rozkaz vydat nesmí. Jejich zkoumání má pak z hlediska ekonomičnosti řízení přednost před zkoumáním ostatních podmínek.⁷⁴

⁷² HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 238

⁷³ § 29 odst. 3 OSŘ

⁷⁴ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. května 1996, sp. zn. 24Co 119/96

Překážka litispendence

Jedná se o překážku věci zahájené. § 83 odst. 1 OSŘ výslovně uvádí, že pokud bylo konkrétní řízení zahájeno, brání to tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení. O stejnou věc se potom jedná tehdy, pokud je dána shoda v předmětu řízení, skutkovém stavu, žalobním nároku a okruhu účastníků.⁷⁵ Rozkazní řízení je zahájeno podáním návrhu na vydání platebního rozkazu. Pokud tedy soud po jeho prozkoumání zjistí, že už u stejného či jiného soudu probíhá řízení ve stejné věci, je povinen usnesením nové řízení zastavit. Pokud by si soud z nějakého důvodu této překážky nevšiml, může ji namítnout účastník řízení a soud v daném případě bude postupovat stejně. Překážka litispendence je tedy neodstranitelnou podmínkou řízení.

Překážka rei iudicatae

Překážka rei iudicatae, jinak řečeno věci rozsouzené, je další negativní procesní podmínkou. Upravuje ji § 159a odst. 5 OSŘ, v němž je stanoveno, že pokud bylo v určité věci pravomocně rozhodnuto, věc nemůže být v rozsahu závaznosti výroku a ve vztahu ke stejným účastníkům projednána znovu. „*Jedná se o projev zásady Ne bis in idem, která zakazuje projednání téže věci dvakrát.*“⁷⁶ Stejně jako u překážky litispendence je i zde rozhodující předmět řízení, žalobní nárok a účastníci. Tyto aspekty nesmějí být stejné. Pro uplatnění této zásady pak není rozhodující, jestli soud žalobě vyhověl, nebo naopak. Překážku věci rozsouzené dokonce tvoří i rozhodnutí, které právní stav věci posoudilo nesprávně. Jedná se taktéž o neodstranitelnou podmínku řízení, ke které soud přihlíží kdykoli za řízení. Pokud tedy po prostudování návrhu na vydání platebního rozkazu soud z vlastní iniciativy nezjistí, že táž věc již byla pravomocně rozsouzena, může tak učinit až po námitce druhého účastníka. Ten tak může učinit buď v odůvodnění odporu proti platebnímu rozkazu nebo při následném prvním jednání ve věci, které by bylo případně nařízeno.

Negativní podmínky specifické pro rozkazní řízení

Rozkazní řízení obsahuje specifické negativní podmínky, za jejichž splnění soud nesmí platební rozkaz vydat. Jsou obsaženy přímo v § 172 odst. 2 OSŘ. Mezi případy, které zabraňují vydání platebního rozkazu, můžeme zařadit situace, kdy není znám pobyt žalovaného, má být žalovanému doručováno do ciziny a předmětem řízení není peněžitá částka.

⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2002, sp. zn. 22 Cdo 1646/2000

⁷⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 202.

Co se týká známého pobytu žalovaného, tato podmínka již byla obsažena v původním znění občanského soudního řádu z roku 1963⁷⁷ a přetrvávala v něm dodnes. Smyslem této úpravy je, aby nebyl platební rozkaz vydáván zbytečně.⁷⁸ Vzhledem k tomu, že v § 173 odst. 1 OSŘ je předepsaná forma doručení platebního rozkazu do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení, bez znalosti pobytu žalovaného by bylo skoro nemožné rozhodnutí řádně doručit. Takový platební rozkaz by pak musel být v plném rozsahu zrušen a bylo by nařízeno jednání.⁷⁹ Tento postup by byl velice nevhodný a je správné, že právní úprava předchází tímto způsobem průtahům v řízení. Soud k vydání takového platebního rozkazu ze zákona ani nepřistoupí a jednání nařídí rovnou.

I podmínka, že platební rozkaz nesmí být vydán, má-li být žalovanému doručen do ciziny, byla zákonodárcem do právní úpravy zahrnuta už prostřednictvím původního a prvního znění občanského soudního řádu v roce 1963. Na rozdíl třeba od zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů, který do ciziny platební rozkaz doručit umožňoval. Tato negativní podmínka je v OSŘ obsažena kvůli názoru, že takové doručení by bylo příliš problematické a zdlouhavé. A vzhledem k tomu, že rozkazní řízení je řízením zkráceným a průtahy s vymáháním pohledávek zhoršují vztahy v obchodních stycích i ve všech dalších oblastech společenského života,⁸⁰ byl § 172 odst. 2 písmeno b) do OSŘ zahrnut právě proto, aby se v rozkazním řízení takovým průtahům předešlo. Podle mého názoru je ale jen otázkou času, kdy nejbližší novela dané ustanovení změní, protože s vývojem různých technologií už nebude s doručením písemnosti do ciziny takový problém jako dřív.

Soud se při rozhodování, zda platební rozkaz vydá nebo nikoli, nemusí striktně řídit tím, jak žalobce v návrhu na vydání platebního rozkazu označil bydliště žalovaného. Pokud by tedy navrhovatel udal adresu žalovaného, která je mimo území České republiky, ale soud by měl díky své úřední činnosti takové informace, které nasvědčují tomu, že se žalovaný zdržuje v České republice, negativní podmínka by odpadla a soud takový platební rozkaz může vydat.⁸¹

Žalobce se může v návrhu na vydání platebního rozkazu domáhat pouze peněžitého plnění. I kdyby se kromě něj domáhal i plnění jiného druhu, platební rozkaz by nebylo možné

⁷⁷ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 84.

⁷⁸ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1150.

⁷⁹ § 173 odst. 2 OSŘ

⁸⁰ MACUR, Josef. K problematice zrychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 3, s. 126.

⁸¹ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1150.

vydat, neboť soud musí v rozkazním řízení vyhovět celému nároku žalobce, nebo nařídít jednání. V této oblasti však v historii právní úpravy došlo k několika změnám. Podle zákona č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím i podle paralelně existujícího zákona č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských věcech právních, mohlo být zkrácené řízení zahájeno, i když nárok žalobce nepředstavoval peněžitou částku, ale i jiné zastupitelné plnění. Dlužník pak měl v těchto případech na výběr, zda-li při plnění povinnosti v platebním rozkazu mu uložené věřiteli vrátí odpovídající zastupitelnou věc nebo mu poskytne peněžní náhradu. Striktní vymezení rozkazního řízení, jakožto řízení, ve kterém se jedná a rozhoduje jen o peněžitých nárocích, nastalo až po přijetí zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů.

Podle tohoto zákona byl ale horní limit částky, kterou mohl v rozkazním řízení žalobce požadovat, stanoven na 5 000 Kčs. V § 172 odst. 1 původního znění OSŘ z roku 1963 pak limit činil pouze 1 000 Kčs. Podle socialistického pojetí rozkazního řízení totiž nebyl platební rozkaz dostatečnou zárukou toho, že rozhodnutí odpovídá skutečnému stavu, vzhledem k tomu, že se rozhodovalo bez slyšení žalovaného. Použití rozkazního řízení tedy bylo tímto směrem omezeno. Představa, že žalovaný je v rozkazním řízení sociálně a ekonomicky slabší stranou a měl by tedy požívat zvýšené ochrany zákona, byla však postupem doby opouštěna. Nejvyšší možná přípustná částka uplatňovaného nároku v rozkazním řízení se tak prostřednictvím novel OSŘ postupně měnila. Po novele zákona č. 49/1973 Sb., kterou se mění a doplňuje občanský soudní řád, bylo opět možné vydat platební rozkaz až do částky 5 000 Kčs včetně. V roce 1991 se novelou zákona č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, tato částka zvýšila na 20 000 Kčs, a v obchodních věcech až na 100 000 Kčs. Po rozpadu Československa a po účinnosti zákona č. 171/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, mohl být platební rozkaz vydán při splnění všech ostatních zákonných podmínek při uplatnění práva na zaplacení jakkoli vysoké finanční částky. Tato úprava pak v OSŘ přetrvává až do současnosti.

2.4 Vydání platebního rozkazu

Rozkazní řízení můžeme rozdělit na dvě části, přičemž mezníkem mezi nimi je právě vydání platebního rozkazu. *„Rozeznáváme tedy fázi předcházející vydání platebního rozkazu a fázi následující po vydání platebního rozkazu.“*⁸² První fáze je zahájena návrhem na vydání

⁸² PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 49.

platebního rozkazu. Soud podání prostuduje, případně vyzve navrhovatele k odstranění vad, a pokud jsou splněny všechny potřebné náležitosti a podmínky, může přistoupit k jeho vydání.

K tomu soud není vázán žádnou zákonnou lhůtou. Listina základních práv a svobod hovoří jen o tom, že každý má právo na to, aby jeho věc byla projednána bez zbytečných průtahů.⁸³ Rozkazní řízení je pak specifické tím, že v něm jde hlavně o poskytnutí co nejrychlejší ochrany subjektivním právům. Mezi podáním řádného a úplného návrhu na vydání platebního rozkazu a vydání platebního rozkazu jako rozhodnutí však uplyne většinou doba, které se pohybuje v rozmezí jednoho měsíce až jednoho roku. To o nějaké rychlosti řízení příliš nesvědčí.

Stálo by tedy za úvahu, jestli do české právní úpravy nezařadit nějakou specifikaci doby, po kterou může trvat první fáze rozkazního řízení. V některých zahraničních úpravách se tak již stalo. Například ve Švýcarsku se vydaný platební rozkaz doručuje hned následující den po podání návrhu na jeho vydání. Takový postup je však u nás nemožný. Švýcarské rozkazní řízení plně podléhá elektronizaci a platební rozkaz je generován pomocí počítače na základě formuláře, který je pro návrh na jeho vydání zákonem předepsán. Pokud jsou v něm obsaženy všechny potřebné náležitosti, je platební rozkaz automaticky vydán a může být doručen žalovanému. V České republice je ale rozkazní řízení řízeno jinými principy. Návrh na vydání platebního rozkazu nezpracovává počítač, ale musí se dostat do rukou soudce. Ten ho musí prostudovat, analyzovat, jestli jsou splněny všechny podmínky řízení a jestli žalobcem uplatňované právo vyplývá ze skutečností obsažených v návrhu. Když k tomu připočteme velký počet takovýchto podání, které připadají na jednoho soudce, můžeme považovat myšlenku na vydání platebního rozkazu hned druhý den po podání návrhu, za utopickou. Inspirace by se však dala najít v řízení o vydání evropského platebního rozkazu, kde, jsou-li splněny všechny požadavky, jej soud vydá co nejdříve, obvykle do 30 dnů od podání návrhu.⁸⁴ Tato lhůta se zdá být přiměřená, optimální a v kontextu našeho právního řádu a systému, realizovatelná. V zákoně by tak navíc byla přesná specifikace doby, po kterou se soud může návrhem na vydání platebního rozkazu zabývat a díky tomu by bylo rozkazní řízení více transparentní zejména pro účastníky řízení.

Platební rozkaz můžeme definovat jako rozhodnutí soudu ve věci samé. Rozhodnutí je určitý výrok soudu, jež je právně závazný a zároveň plní donucovací funkci.⁸⁵ Rozhodnutí ve

⁸³ čl. 38 odst. 2 zákona č. 2/ 1993 sb., Listiny základních práv a svobod

⁸⁴ čl. 12 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

⁸⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní : Vysokoškolská učebnice*. 5. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 274.

věci samé je pak rozhodnutí o meritu věci, tedy o samotném nároku žalobce. Obě tyto podmínky platební rozkaz splňuje. Podle § 152 OSŘ soud rozhoduje o věci samé rozsudkem a zákon stanoví, kdy ve věci samé rozhoduje usnesením. Platební rozkaz je ale speciální případ, kterým se rozhoduje o věci samé. Přesto ho však za rozsudek považovat nemůžeme. Podle § 174 odst. 1 OSŘ má platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor jen **účinky** pravomocného rozsudku. Co se týče formy, jedná se o rozhodnutí sui generis, které je postavené na úroveň rozsudku i usnesení. Tuto teorii podporuje i styl úpravy platebního rozkazu v občanském soudním řádu. Je zakotven v části třetí, hlavě čtvrté, nesoucí název rozhodnutí, přímo za rozsudkem a usnesením. Obdobně se pak vyjadřují i některé odborné publikace⁸⁶ : „*Občanský soudní řád rozeznává tři formy rozhodnutí : rozsudek, usnesení a platební rozkaz, resp. směnečný (šekový) platební rozkaz*“⁸⁷, „*Platební rozkaz je v poměru k rozsudku nebo usnesení výjimečným způsobem rozhodnutí.*“⁸⁸ Opačný výklad pak hovoří o tom, že platební rozkaz má formu speciálního typu usnesení.⁸⁹ Já se ale přikláním k názoru prvnímu. Nejen pro postavení platebního rozkazu v hierarchii OSŘ, ale i proto, že je charakteristickými znaky natolik odlišný od běžného usnesení a podobu má převážně jako rozsudek. Nejedná se o rozhodnutí ve zvláštním druhu řízení, ale spíše jen o určitý specifický typ, který může být vydán za splnění určitých zákonných podmínek. Obsahové prvky má podobné jako rozsudek, vždy se doručuje žalovanému do vlastních rukou a je proti němu přípustný opravný prostředek svého druhu – odpor. Ke stejnému závěru se pak dá dospět i podle formulace judikatury. „*Jak platební rozkaz, tak i rozsudek, byť je jimi rozhodováno ve věci samé, mohou obsahovat též výroky mající povahu usnesení.*“⁹⁰ Zde tedy Nejvyšší soud hovoří o třech konkrétních formách rozhodnutí.

Vzhledem k tomu, že úprava platebního rozkazu je paragrafově poměrně úzká, použijí se na něj podpůrně i další ustanovení, většinu ty, které se vztahují na usnesení. Do roku 2001 nebylo v OSŘ žádné ustanovení, které by umožňovalo analogicky použít na rozkazní řízení ustanovení týkající se rozsudku. Novela zákona č. 30/2000 Sb., kterou se mění občanský soudní řád a některé další zákony, však do OSŘ vložila § 174 odst. 4, který stanovil, že při opravách chyb v psaní a počtech u se u platebního rozkazu postupuje podle § 164 OSŘ, který upravuje tuto problematiku u rozsudku.

⁸⁶ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní : Vysokoškolská učebnice*. 5. vydání. Praha: Linde, 2008, s. 285-288.

⁸⁷ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 393.

⁸⁸ STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v teorii a praxi*. 1. vydání. Orbis, 1975, 268 s

⁸⁹ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 106.

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. 32 Odo 890/2003

Pokud je doručený platební rozkaz určitým způsobem vadný a žalovaný proti němu podá odpor, je tímto odstraněna i tato vada. Problém nastává v případě, kdy odpor podán nebyl a uplynula zákonná lhůta pro jeho podání.⁹¹ V tomto případě se tedy postupuje podle § 164 OSŘ. Soud i bez návrhu opraví v platebním rozkazu chyby v psaní a počtech a další nesprávnosti. Pokud se chyby nacházejí ve výroku platebního rozkazu, musí o tom soud vydat opravné usnesení, které se doručuje účastníkům stejně, jako platební rozkaz. Žalovanému tedy do vlastních rukou a bez možnosti náhradního doručení. I u platebního rozkazu se užije § 204 odst. 1 OSŘ, z něhož vyplývá, že žalovanému od právní moci opravného usnesení běží nová patnáctidenní lhůta k podání odporu.⁹² K samotnému provedení opravy soud není vázán žádnou lhůtou a může tak učinit i ve chvíli, kdy už má platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku.

Platební rozkaz se vydává v písemné formě s podpisem samosoudce nebo předsedy senátu. Pokud by se vydával v podobě elektronické, musel by být opatřen zaručeným elektronickým podpisem toho, kdo jej vydal.⁹³ Co se týče podoby platebního rozkazu, jedná se o rozhodnutí ve věci samé, proto má podobné náležitosti jako rozsudek. Jedná se o záhlaví, výrok a poučení. V záhlaví musí být uvedeny takové technické náležitosti písemného vyhotovení, aby platební rozkaz, jakožto veřejná listina, mohl být identifikován. Je v něm tedy uveden soud, který rozhodnutí vydal, přesné označení účastníků řízení, spisovná značka a zejména údaj o tom, že se jedná o platební rozkaz.

Ve výroku platebního rozkazu uloží soud žalovanému povinnost ve lhůtě 15 dní od doručení platebního rozkazu zaplatit žalobci předmětnou částku s případným příslušenstvím a nahradit náklady řízení, nebo proti platebnímu rozkazu ve stejné lhůtě podat odpor. Při tvorbě výroku rozhodnutí je soud vázán žalobním petitem, jež navrhovatel uvedl v žalobě. Nemůže tedy žalobci přiznat více, než se domáhal a pokud jde o řízení, nelze ani platebním rozkazem vyhovět jen části nároku. V takovém případě soud platební rozkaz ani nevydá a rovnou nařídí jednání.

Další částí platebního rozkazu je poučení účastníka. Poučovací povinnost se vztahuje na podání opravného prostředku. Soud tedy musí žalovaného obeznámit s faktem, že proti platebnímu rozkazu může podat do 15 dnů od doručení odpor u soudu, který platební rozkaz vydal a že pokud by byl odpor podán opožděně nebo nebyl vůbec, platební rozkaz by nabyl účinků pravomocného rozsudku. Rovněž musí žalovaného vyrozumět o tom, že pokud

⁹¹ VYDROVÁ, Eva. Co s chybami v psaní a počtech a jinými zřejmými nesprávnostmi v platebním rozkazu?. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 12, s. 634.

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002

⁹³ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1155.

dobrovolně nesplní povinnost stanovenou v rozhodnutí, může platební rozkaz sloužit jako titul pro výkon rozhodnutí.

V druhé fázi rozkazního řízení tedy soud po vydání platebního rozkazu odešle své rozhodnutí žalovanému. Doručován nemusí být originál, ale stačí stejnopis písemného vyhotovení. Použije se analogicky § 158 odst. 2 OSŘ, jež upravuje podobu, v níž se doručuje rozsudek.⁹⁴ Vzhledem k tomu, že v rozkazním řízení neprobíhá jednání a je rozhodováno bez slyšení žalovaného, je společně s platebním rozkazem doručována i žaloba a tento postup je ve vztahu k žalovanému dostačující.

2.5 Náklady řízení u platebního rozkazu

Náklady řízení jsou takové náklady, jež vnikají účastníkům řízení při uplatňování svých práv a zákonem chráněných zájmů prostřednictvím soudu.⁹⁵ Jde tedy o náklady, které nenese stát, ale musejí se na nich finančně podílet účastníci řízení. Konečné rozvržení mezi ně je pak upraveno v meritorním rozsudku. A vzhledem k tomu, že platební rozkaz je rozhodnutím soudu ve věci samé, jímž se řízení končí, musí se s náklady řízení taktéž vypořádat. Soud rozhodnutí o nákladech řízení vydává z úřední povinnosti, tedy i bez návrhu a při úvaze, který z účastníků má náklady řízení hradit, se řídí zásadou úspěchu ve věci. Vzhledem k tomu, že soud při vydávání platebního rozkazu předpokládá, že skutková tvrzení uváděná žalobcem jsou pravdivá a slyšení žalovaného vůbec neprobíhá, zpravidla ukládá povinnost nahradit náklady řízení žalovanému. Jediná výjimka by snad mohla nastat v případě, že by žalovaný uhradil žalobci pohledávku ještě před vydáním platebního rozkazu. V tom případě by mohl soud uložit žalobci povinnost nahradit žalovanému náklady řízení, které mu vznikly v souvislosti s prodlením žalobce se zpětvzetím žaloby.⁹⁶ Pokud soud zjistí, že v konkrétním případě existují okolnosti zvláštního zřetele, nemusí výjimečně náhradu nákladů řízení přiznat vůbec, nebo jen z části.⁹⁷

V rozkazním řízení bychom do nákladů řízení mohli nejčastěji zahrnout soudní poplatek za zahájení rozkazního řízení, hotové výdaje účastníků zahrnující poštovné související s doručením podání soudu a odměnu za zastupování za maximálně dva úkony právních služeb, tedy převzetí případu a vyhotovení návrhu na vydání platebního rozkazu.

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2005, sp. zn. Cdo 891/2004

⁹⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 422.

⁹⁶ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 32.

⁹⁷ § 150 OSŘ

Jiné náklady by u rozkazního řízení neměly být běžné, vzhledem k tomu, že soud vydá platební rozkaz rovnou na základě návrhu.

Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení je tedy obsaženo přímo v platebním rozkazu jako samostatný výrok, proti kterému je přípustné odvolání⁹⁸, a to jak ze strany žalované, tak ze strany žalobce. „*Odvolání je řádným opravným prostředkem proti výroku o náhradě nákladů řízení v platebním rozkazu.*“⁹⁹ Tento výrok je nezávislý, a tak odvolání nemá účinek na samotný platební rozkaz, ten se po jeho podání neruší a zůstává v platnosti. Odvolání se navíc, jako všechna podání, posuzují podle svého obsahu, nikoli označení.¹⁰⁰ Pokud tedy soudu dojde listina označená jak odpor, ale z jejího obsahu bude patrné, že se v ní žalobce brání jen proti nákladům řízení, nebude za odpor považována a platební rozkaz zůstane v platnosti.

Problém s odvoláním proti výroku o nákladech řízení může nastat ve chvíli, kdy se v rozkazním řízení jedná o zaplacení částky menší než 10 000 Kč, tedy o bagatelní věc. § 202 odst. 2 OSŘ totiž uvádí, že odvolání není přípustné proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 10 000 Kč a zároveň dodává, že to neplatí u rozsudků pro uznání a zmeškání. Podle analogického výkladu zákona by tedy nebylo možno v bagatelních věch napadnout výrok o nákladech řízení bez toho, aniž by se podal odpor a platební rozkaz se celý zrušil. Pokud by však žalovaný nesouhlasil jen s náklady řízení, bylo by velice nepraktické, rušit kvůli tomu platební rozkaz celý a nařizovat jednání. Žalobce by navíc možnost odvolání neměl vůbec. Účel tohoto ustanovení je zřejmý. Zákonodárce nechtěl, aby se řízení o menších peněžitých částkách zbytečně protahovala a měl za to, že k jejich spravedlivému rozhodnutí postačí řízení v prvním stupni. V § 202 odst. 2 OSŘ je ale uvedena výjimka v podobě rozsudku pro zmeškání a rozsudku pro uznání. V řízeních zakončených těmito rozsudky se totiž rozhoduje, aniž by bylo provedeno dokazování, na základě určité „skutkové fikce“. Zákon s takovými rozsudky nespojuje stejný režim nepřipustnosti odvolání proti bagatelním věcem, protože jsou svou podstatou založeny na jiných předpokladech.¹⁰¹ Ze stejných důvodů by ale měl být do této výjimky zahrnut i platební rozkaz, v řízení předcházejícímu jeho vydání se totiž také neprovádí dokazování, a dokonce ani slyšení žalovaného. Podle mého názoru by tak do § 202 odst. 4 OSŘ měla být přidána věta, jež by obsahovala výjimku z daného ustanovení i pro platební rozkaz.

⁹⁸ § 174 odst. 2 OSŘ

⁹⁹ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 200, s. 1162.

¹⁰⁰ § 42 odst. 2 OSŘ

¹⁰¹ KRÁLÍK, Michal. Mamá poznámka k platebnímu rozkazu v a tzv. bagatelním věcem. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 8, s. 382.

2.6 Doručování platebního rozkazu

Doručování je procesní úkon soudu, který zabezpečuje, aby se účastníci řízení dostali k potřebným písemnostem.¹⁰² Pro doručování platebního rozkazu se použije obecná úprava o doručování v civilním řízení, a pak též speciální úprava § 173 OSŘ, jež se týká jen rozkazního řízení.

Obecná úprava doručování je v OSŘ obsažena v § 45 a následujících. Způsobů doručování je poměrně mnoho a jsou hierarchicky uspořádány podle toho, který se použije nejdříve. A právě v této oblasti prodělalo OSŘ v poslední době jednu z největších novelizací, ve které hrál hlavní roli pokrok a snaha prosadit elektronickou formu doručování. Písemnosti se v první řadě doručují rovnou při jednání. Vzhledem k tomu, že u rozkazního řízení soud rozhoduje bez něj, tento způsob nepřichází v úvahu. Musí se tedy postupovat podle § 45 odst. 2 OSŘ a doručit písemnost pomocí veřejné datové sítě. A to buď do datové schránky nebo na elektronickou adresu.

Právní úprava datových schránek je obsažena v zákoně č. 300/2008 Sb, o elektronických úkonech. Jsou spravovány a zřizovány Ministerstvem vnitra. U právnických osob zřízených zákonem či zapsaných v obchodním rejstříku, orgánů veřejné moci a orgánů územně samosprávných celků, se datová schránka zřizuje automaticky ihned po jejich vzniku. Fyzickým osobám, podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám neuvedeným v předchozím výčtu se datová schránka zřizuje jen na jejich žádost, a to do 3 dnů od jejího podání. Ve všech případech je zřízení bezplatné. Písemnost je doručena do datové schránky ve chvíli, kdy se do ní její majitel přihlásí.¹⁰³ Pokud tak neučiní ve lhůtě 10 dní ode dne, kdy byl konkrétní dokument do datové schránky dodán, považuje se tento dokument doručený posledním dnem této lhůty.¹⁰⁴ To však neplatí, pokud jiný právní předpis vylučuje náhradní doručení. OSŘ ve vztahu k platebnímu rozkazu právě náhradní doručení nepřipouští, a proto ani při doručování do datové schránky nemůže být použit institut fikce doručení.

Co se týká doručení na jinou elektronickou adresu, musí o něj adresát požádat nebo s ním vyslovit souhlas a musí uvést konkrétní elektronickou adresu, na kterou má být doručováno. Navíc musí na výzvu soudu do tří dnů od odeslání písemnosti zpět potvrdit, že písemnost byla doručena, a to datovou zprávou s jeho elektronickým podpisem.¹⁰⁵ Vzhledem

¹⁰² HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 212.

¹⁰³ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1157.

¹⁰⁴ § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb, elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁵ § 47 odst. 2 OSŘ

k tomu, že datová schránka se povinně zřizuje jen většině právnických osob a pro fyzické osoby a podnikající fyzické osoby je záležitostí zcela dobrovolnou¹⁰⁶ a o doručení na jinou elektronickou adresu musí adresát požádat, tak se v rozkazním řízení nejvíce uplatní klasický princip doručování prostřednictvím doručujícího orgánu.

Kdo je doručujícím orgánem je upraveno v § 48 OSŘ, jedná se například o soudní doručovatele, orgány justiční stráže či soudní exekutory. Nejčastěji se však doručuje prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, tedy České pošty. Soud uzavře s Českou poštou poštovní smlouvu podle občanského zákoníku, ze které vyplývá doručit zásilku podle pravidel, stanovených v OSŘ. Pokud by pošta opakovaně porušovala tato pravidla a například písemnosti, které jsou určeny pro doručení do vlastních rukou předala jiné osobě než adresátovi, mohl by jí soud uložit, jakožto provozovateli poštovních služeb, pořádkovou pokutu za ztěžování průběhu řízení.¹⁰⁷

Fyzickým osobám se doručuje na adresu, na kterou jim mají být doručovány písemnosti podle informačního systému evidence obyvatel,¹⁰⁸ což bývá zpravidla jejich trvalé bydliště. Písemnost lze zaslat i na místo, kde se fyzická osoba zdržuje, pokud by se soud domníval, že na adrese trvalého bydliště je úspěšné doručení nepravděpodobné. U fyzické osoby, jež je podnikatelem, se pak nejčastěji doručuje na adresu místa podnikání a u právnické osoby na adresu sídla, které je zapsáno v příslušném rejstříku.¹⁰⁹ Důležité přitom je, kdo má za právnickou osobu písemnost převzít. Zákon v tomto případě odkazuje na § 21 OSŘ, který stanovuje kdo je za právnickou osobu oprávněn jednat. Jde zejména o statutární orgán nebo zaměstnance, který je statutárním orgánem pověřen. Může se však jednat i o zaměstnance, který je pro přijímání písemností určen vnitřními předpisy právnické osoby, nebo je to vzhledem k jeho pracovní pozici obvyklé.¹¹⁰

Rozkazní řízení obsahuje zvláštní úpravu doručování platebního rozkazu. V § 173 OSŘ je stanoveno, že platební rozkaz je třeba doručit žalovanému do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení. Doručování do vlastních rukou znamená, že musí být doručeno přímo adresátovi, který převzetí zásilky potvrdí svým podpisem na doručence. Písemnost tedy za žalovaného nemůže převzít jiná osoba s tím, že mu ji předá, tak jak je tomu

¹⁰⁶ § 3 - § 5 zákona č. 300/2008 Sb, o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ § 53 OSŘ

¹⁰⁸ § 46b písmeno a) OSŘ

¹⁰⁹ § 46b písmena b) a e) OSŘ

¹¹⁰ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000, s. 120.

u obvyčejného doručení. V případě doručení prostřednictvím datové sítě se písemnost taktéž považuje za doručenou do vlastních rukou.¹¹¹

U náhradního doručení nastává fikce, že k doručení došlo, i když tomu tak ve skutečnosti není. Pokud se při doručování nepodaří adresáta zastihnout, nechá se mu na jeho adrese písemná výzva, že má zásilku uloženu. Zpravidla se tak děje u provozovatele poštovních služeb nebo na soudě. Při doručování do vlastních rukou má adresát deset dní na to, aby si tuto písemnost vyzvedl, jinak se podle § 49 odst. 4 OSŘ považuje posledním dnem této lhůty za doručenou. Tento postup je však v rozkazním řízení vyloučen.

Podle § 173 odst. 2 OSŘ soud musí platební rozkaz zrušit, pokud se jej nepodaří doručit, byť jen jednomu z žalovaných. Toto ustanovení je projevem určitého vyrovnávání procesního postavení žalobce a žalovaného v rozkazním řízení. Základní zásadou civilního procesu, která je i obsažena v čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, je rovnost účastníků řízení. Institutem platebního rozkazu se ale dává žalobci do rukou instrument, jímž může soud rozhodnout o peněžním nároku bez slyšení žalovaného, jen na základě skutečností tvrzených žalobcem. To je poměrně velké zvýhodnění, proto musí být dána žalovanému nějaká protizbraň, kterou by se mohl účinně bránit. Vedle silného opravného prostředku, o němž bude pojednáno v jedné z následujících kapitol, jde i o formu doručení platebního rozkazu. Vzhledem k tomu, že je rozhodnutí vydáváno bez jednání a slyšení žalovaného, musí se zajistit, aby se náležitým způsobem a bez pochyb dozvěděl, že je vydán platební rozkaz, který mu ukládá povinnost zaplatit peněžitou částku a při nepodání opravného prostředku, může toto rozhodnutí sloužit jako titul pro výkon rozhodnutí. Proto zákon předepisuje doručit platební rozkaz do vlastních rukou a bez možnosti náhradního doručení. Pokud se jedná o solidární společenství žalovaných, platební rozkaz musí být podle dikce zákona řádně doručen všem, nedoručení, byť jen jednomu, už nedává soudu jinou možnost, než platební rozkaz v plném rozsahu zrušit. Judikatura pak dále stanovila podrobnosti ve vztahu k rozkaznímu řízení. Pokud byl platební rozkaz doručen nesprávné osobě, která je odlišná od žalovaného, nemůžeme to považovat za doručení do vlastních rukou, i kdyby se pak dostal do rukou adresáta.¹¹² Naopak pokud by byl žalovaný při doručování na své adrese zastižen, ale odmítl by platební rozkaz převzít, nastává ve stejný moment fikce doručení a platební rozkaz je považován za řádně doručený.¹¹³

¹¹¹ § 49 odst. 6 OSŘ

¹¹² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. února 1996, sp. zn. Cmo 280/95

¹¹³ § 50c odst. 1 OSŘ

Platební rozkaz, který se nepodaří doručit do vlastních rukou, musí tedy soud ze zákona zrušit a ve věci nařídit jednání. Nedoručení platebního rozkazu tak má stejné účinky jako včas podaný odpor. Proti usnesení o zrušení platebního rozkazu je přípustné odvolání. Žalobce ale může namítat pouze to, že platební rozkaz doručen do vlastních rukou žalovanému byl, nebo že tomu nic nebránilo.¹¹⁴

V § 173 odst. 2 OSŘ se hovoří o zrušení platebního rozkazu, pokud se jej nepodaří doručit. Nikde ale není přesně vymezen pojem „nelze-li doručit“. Právní teorie předpokládá, že by soud hned po prvním neúspěšném pokusu o doručení neměl platební rozkaz rušit a měl by spíše vyvíjet co nejvíce snahy o to, aby toto rozhodnutí nakonec doručeno bylo, už jen pro zachování hospodárnosti celého řízení. Pokud tedy nastane situace, že platební rozkaz není doručen, protože na adrese uvedené v návrhu na jeho vydání žalovaný vůbec nebydlí, měl by soud vyzvat žalobce, aby své podání doplnil. Pokud by ani pak k doručení nedošlo nebo by se adresát nepodařil zastihnout, i když by byla známá jeho adresa, mělo by se pátrat na místě, kde se vyskytuje a kde by mu bylo možné písemnost doručit. Lze se tedy zaměřit na jeho pracoviště, obrátit se na centrální evidenci obyvatel, orgány obce, příbuzné nebo Policii ČR. Až pokud by se ani po vynaložení této snahy nepodařilo žalovaného vypátrat a doručit mu danou písemnost, soud může platební rozkaz zrušit.

Co se týče doručování žalobci, tomu by měl být platební rozkaz doručen také, už jen proto, aby mohl podat odvolání proti výroku o nákladech řízení.¹¹⁵ Doručovat se žalobci bude rovněž usnesení o zrušení platebního rozkazu. Tato doručení ale nebudou muset probíhat do vlastních rukou.

Problematika doručování platebního rozkazu je jedna z nejdiskutovanějších vůbec. Základním účelem rozkazního řízení je vyřídit co nejrychleji věc a získat tak hospodárně titul pro výkon rozhodnutí. V praxi však hodně platebních rozkazů bývá pro přísnost právní úpravy ve vztahu k doručení žalovanému rušeno, což znakem hospodárnosti rozhodně není. Mnoho hlasů tedy volá po zmírnění pravidel pro doručení, zejména pak podmínky doručení do vlastních rukou žalovaného a vyloučení náhradního doručení. Tím by se jistě dosáhlo výrazného zefektivnění rozkazního řízení, narušila by se ale zásada rovnosti stran civilního řízení a bylo by porušeno i právo na spravedlivý proces. Nebylo by nikdy jisté, jestli se žalovaný seznámil s platebním rozkazem a jestli vůbec ví, že proti němu někdo uplatňuje peněžitý nárok. Bylo by zpochybněno v Listině zakotvené právo, že věc musí být projednána v účastníkově přítomnosti, aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.

¹¹⁴ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1158.

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. prosince 1980, sp. zn. Cpj 148/80

Aby byla mezi stranami rozkazního řízení v takovém případě zachována rovnováha, musela by právní úprava projít zásadní novelizací, při které by se z jednofázového typu rozkazního řízení muselo přejít na dvoufázový. Žalovanému by tedy zákon musel nabídnout takový opravný prostředek, kterým by mohlo být napadnutelné i pravomocné rozhodnutí. Prokazoval by v něm, že mu z omluvitelných důvodů platební rozkaz nebyl doručen a že si nemohl písemnost vyzvednout, pokud byla uložena u soudu či poskytovatele poštovních služeb. Tyto případy by byly jistě časté a samotné řízení by se tak více hospodárným a neprotahovaným stejně nestalo. Proto zastávám názor, že by se problematika spíše měla řešit větší snahou soudu o úspěšné doručení platebního rozkazu za stávajících podmínek za účasti dalších orgánů státní moci.

2.7 Odpor proti platebnímu rozkazu

Rozkazní řízení je specifickým druhem řízení, v němž soud rozhoduje jen na základě skutkových tvrzení žalobce. Rozhodnutí, které vydá ve formě platebního rozkazu, tak může být sice formálně správné, ale nemusí odpovídat skutkovému stavu. Navíc se nekoná jednání a slyšení žalobce, takže se může zdát, že je v řízení porušeno právo na spravedlivý proces, které je zmíněno v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Jak již bylo uvedeno v předešlých kapitolách, aby došlo k vyrovnání procesního postavení žalobce a žalovaného, musí být žalované straně poskytnut dostatečně silný opravný prostředek, jímž by se mohla bránit proti rozhodnutí o nároku, který podle jejího názoru není oprávněný. Tímto prostředkem je tedy odpor proti platebnímu rozkazu. Jeho síla spočívá v tom, že na rozdíl od návrhu na vydání platebního rozkazu, není zpoplatněn, a zejména nemusí být odůvodněn.¹¹⁶

2.7.1 Vymezení pojmu

Odpor je jediným přípustným opravným prostředkem proti platebnímu rozkazu, odvolání totiž lze podat jen proti výroku o nákladech řízení. Jedná se o opravný prostředek, protože jeho včasným podáním oprávněnou osobou se odstraňuje již vydané meritorní rozhodnutí soudu, a to o opravný prostředek svého druhu. Nemůžeme ho zařadit ani mezi opravné prostředky řádné, ani mimořádné. Odporem se sice napadá rozhodnutí soudu prvního stupně, které ještě nenabylo právní moci, což je typickým znakem řádného opravného prostředku,¹¹⁷ ale nemá devolutivní účinek, takže o něm rozhoduje stejný soud, který

¹¹⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. června 1997, sp. zn. 9 Cmo 204/1997

¹¹⁷ HLAVSA, Petr, STAVINOHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 490.

napadnuté rozhodnutí vydal. Odpor je opravným prostředkem velice silným, neboť po jeho včasné podání soud usnesením platební rozkaz v celém svém rozsahu zruší, a to i v případě, že v řízení s více účastníky na straně odpůrců je podaný pouze jedním z žalovaných.

2.7.2 Lhůta pro podání odporu

Lhůta pro podání odporu je upravena v § 172 odst. 1 OSŘ a je stejná jako lhůta, kterou soud uložil žalovanému k plnění, tedy 15 dnů od doručení platebního rozkazu. Jedná se o lhůtu zákonnou, nelze ji tedy prodloužit ani zkrátit, a procesní, takže k jejímu zachování stačí, aby písemnost byla odevzdána orgánu, který ji má doručit soudu.¹¹⁸

Odpor se podává u soudu, který vydal platební rozkaz.¹¹⁹ Pokud by se podal u soudu jiného, je důležité, aby se v zákonné lhůtě dostal do sféry dispozice soudu, u kterého má být podán.¹²⁰ Pokud by byl soudu, který platební rozkaz vydal, postoupen později, musí být odmítnut jako opožděný, i když byl u původního soudu podaný ve lhůtě. O tom, u kterého soudu má být odpor podán, musí být v rozhodnutí žalovaný poučen. Stejně jako o tom, v jaké lhůtě ho má podat a jaké by nastaly účinky, kdyby podán nebyl. Pokud by tak soud neučinil, bude se postupovat obdobně, jako v případě odvolání proti rozsudku. Když soud v poučení uvede lhůtu pro podání odporu delší, než mu zákon přikazuje, bude platit tato špatně stanovená lhůta. Pokud by platební rozkaz poučení o lhůtě k podání odporu neobsahoval vůbec, žalovaný ho může podat do tří měsíců od doručení rozhodnutí.¹²¹

Soud může dokonce i prominout nedodržení lhůty pro podání odporu, a to podle § 58 odst. 1 OSŘ. Lze tak učinit, pokud lhůtu žalovaný zmeškal z omluvitelných důvodů a podal návrh na její prominutí do 15 dnů od odpadnutí překážky, která bránila v podání odporu v původní zákonné lhůtě.

Pokud je odpor podán po lhůtě bez omluvitelných důvodů, nebo osobou, jež k podání odporu není oprávněna, soud takovýto odpor odmítne.¹²² Nelze však odmítnout odpor podaný osobou, která se označila za zástupce účastníka řízení, ale oprávnění zastupovat účastníka neprokázala. Tento nedostatek podmínky řízení se soud musí pokusit odstranit, pokud se mu to však pomocí vhodných opatření nepodaří, musí podle § 140 odst. 2 OSŘ řízení o podaném

¹¹⁸ HLAVSA, Petr, KLIMEŠ, František. *Civilní nároky a jejich uplatňování*. 1. vydání. Praha: Linde, 1995, s 55.

¹¹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. března 1996, sp. zn. II Odo 24/96

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. září 2001, sp. zn. 33 Odo 320/2001

¹²¹ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 413

¹²² § 174 odst. 3 OSŘ

odporu zastavit.¹²³ O odmítnutí odporu soud rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustné odvolání. To ale není příliš šťastné řešení, protože se tím celé řízení opět může prodloužit a zbytečně natáhnout.

2.7.3 Náležitosti odporu

Odpor není chápán ani jako řádný, ani mimořádný opravní prostředek. Jedná se o neformální procesní úkon. Není zpoplatněn a stačí, aby splňoval obecné náležitosti podání podle § 42 odst. 4 OSŘ a za takových okolností už nebude odmítnut. Musí tedy obsahovat specifikaci soudu, kterému je určen, kdo a v jaké věci ho podává a musí být datován a podepsán. Nemusí v něm být ani výslovně uvedeno, že jde právě o odpor, protože soud k podání přistupuje podle jeho obsahu, nikoli názvu. Odpor může být také podán jakýmkoli zákonným způsobem, který upravuje § 42 odst. 1 OSŘ. Snad kromě ústního podání do protokolu, a to vzhledem k tomu, že je odesílán soudu aniž by došlo k jakémukoli jednání.

Mezi základní znaky odporu patří skutečnost, že nemusí být odůvodněn. Může být dokonce podán tzv. blanketní odpor obsahující jen strohou zmínku o tom, v jaké věci je podáván. To vyplývá přímo z ustanovení § 174 odst. 3 OSŘ, ve kterém je obsažena věta, že jen pro nedostatek odůvodnění nelze odpor odmítnout. Tato úprava má své výhody i nevýhody. Kvůli tomu, že odpor není odůvodněn, se velmi prodlužuje řízení po zrušení platebního rozkazu. Soud totiž v přípravě na následné jednání, které musí nařídit, vlastně ani nemusí vědět, proč žalovaný odpor podal a jaká žalobcova tvrzení rozporuje. Dobře odůvodněný odpor tak řízení velmi urychluje, zcela logicky ale nemůže být zákonem vynucován.

Rozkazní řízení je totiž vedeno zvláštními principy rozhodování bez provádění důkazů a slyšení žalovaného. Poté je vydáno rozhodnutí, a pokud proti němu žalovaný nepodá odpor, má náležitosti pravomocného rozsudku. Tím, že tedy druhá strana nepodala odpor, jako by vyjadřovala vůli podrobit se rozhodnutí soudu a uznala povinnost zaplatit předmětnou částku.¹²⁴ Tento postup je poněkud netradiční, i třeba z pohledu komparace s občanským právem hmotným, kde mlčení nikdy nemůže znamenat souhlas, zatímco v rozkazním řízení tomu tak prakticky je. V tomto kontextu se tedy podání odporu jeví jako snaha rozporovat nárok žalobce a domoci se veřejného projednání věci za účasti žalovaného, aby byly splněny všechny předpoklady pro spravedlivý soudní proces podle Listiny základních práv a svobod.

¹²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. listopadu 1999, sp. zn. 20 Cdo 2324/98

¹²⁴ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1160

Už to by podle některých názorů mělo postačit jako „odůvodnění“ odporu.¹²⁵ Zbytečné průtahy v řízení po zrušení platebního rozkazu tak soud řeší pomocí kvalifikované výzvy podle § 114b OSŘ, kterou judikatura přijala jako možnou součást platebního rozkazu.

2.7.4 Zpětvzetí odporu

Odpor lze odvolat jen za podmínek uvedených v § 40 odst. 3. Úkon účastníka je vůči soudu účinný až od chvíle, kdy se o něm soud dozví, takže odpor může být odvolán jedině pokud akt odvolání dojde soudu dříve nebo nejpozději současně se samotným úkonem. Později už odpor nelze vzít zpět, protože jeho podáním dochází ze zákona ke zrušení platebního rozkazu v plném rozsahu, a ten pak nemůže být znovu obnoven.¹²⁶ Ve stejném duchu se vyjadřovala judikatura už v minulosti. „*Podaný odpor proti platebnímu rozkazu nelze vzít zpět. Podáním odporu se platební rozkaz ruší a nutno ustanovit rok k ústnímu jednání o žalobě bez ohledu na pozdější projev žalovaného, že bere odpor zpět.*“¹²⁷ Platební rozkaz ve stejné věci lze znovu vydat jenom v případě, že byl zrušen kvůli tomu, že ho nebylo možno doručit do vlastních rukou žalovaného.¹²⁸

2.7.5 Kvalifikovaná výzva podle § 114b OSŘ

Kvalifikovaná výzva je nový institut civilního procesu, který byl do úpravy zařazen ve snaze zamezit zbytečným průtahům v řízení. Slouží k tomu, aby soud mohl účastníka řízení vyzvat k určitému procesnímu konání, díky němuž bude možno vydat snáze a rychleji konečné rozhodnutí. Snahou soudů je, aby každá věc byla rozhodnuta pokud možno při prvním jednání.¹²⁹

Kvalifikovaná výzva je v OSŘ upravena v části třetí, hlavě první a soud ji vydává ve formě usnesení v rámci přípravy jednání. Je určena především žalovanému a ukládá mu povinnost se písemně vyjádřit ke konkrétní procesní věci, nejčastěji k žalobě.¹³⁰ Dále se pak specifikuje, že pokud žalovaný zcela neuznává nárok žalobce, měl by ve vyjádření uvést skutečnosti, jež uvádí na svou obranu, popřípadě připojit i listinné důkazy, kterých se

¹²⁵ KAMLACH, Milan. Lze de lege ferenda uložit povinnost odůvodnit odpor proti platebnímu rozkazu?. *Právník*, 1996, roč. 135, č. 5, s. 414

¹²⁶ Rozsudek Krajského soudu v Olomouci ze dne 16. září 1952, sp. zn. 10 Ok 212/52

¹²⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSFR, sp. zn. R 51/1953

¹²⁸ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1154.

¹²⁹ HORÁK, Pavel, HROMADA, Miroslav. Výzva k vyjádření podle §114b OSŘ v soudní praxi a několik poznámek k připravované novelizaci občanského soudního řádu. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 3, s. 92.

¹³⁰ § 114b odst. 1 OSŘ

dovolává.¹³¹ Tento procesní prostředek může soud obecně použít za splnění určitých podmínek, a to vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu. Povahou věci můžeme rozumět typovou, skutkovou či právní obtížnost případu, jež vyžaduje kvalifikovanou přípravu jednání.¹³² Okolnosti případu jsou pak určitými skutečnostmi, které jsou specifické pro konkrétní řízení, které odůvodňují pečlivou přípravu jednání.

Lhůtu k vyjádření podle § 114b OSŘ stanoví soud, a ta činí nejméně 30 dnů. Jedná se o lhůtu propadnou. K později podanému vyjádření se tedy nepřihlíží. Pokud ve lhůtě žalovaný vyjádření neposkytne a nesplní tedy povinnost, která mu ve výzvě byla uložena, nastává fikce, že žalobcův nárok uznává¹³³ a soud může podle § 153a odst. 3 OSŘ vydat rozsudek pro uznání. O tomto možném postupu ale musí být žalovaný poučen. Další z podmínek pak spočívá v tom, že kvalifikovaná výzva musí být doručena žalovanému do vlastních rukou a náhradní doručení je vyloučeno, tedy stejným postupem, jako u platebního rozkazu.

Ze znění § 114b odst. 1 a 2 OSŘ pak lze dovodit, že kvalifikovanou výzvu lze použít i v rozkazním řízení k tomu, aby se žalovaný vyjádřil k žalobcově nároku. Celá úprava má ale v rámci rozkazního řízení mírné odchylky, které jsou povětšinou stanoveny judikaturou. Při kvalifikované výzvě v běžném sporném řízení, začíná běžet lhůta pro vyjádření se od doručení této výzvy. V případě platebního rozkazu tomu tak je až od okamžiku podání odporu.¹³⁴ Za hlavní odlišnost ale můžeme považovat skutečnost, že v rozkazním řízení nemusí být pro uložení kvalifikované výzvy splněny podmínky okolností případu a povahy věci.¹³⁵ Lze tak učinit ve všech rozkazních řízeních bez jakéhokoli omezení. Kvalifikovaná výzva se doručuje společně s platebním rozkazem. Je tedy zabezpečeno, že výzva bude doručena do vlastních rukou žalovaného nebo bude společně s platebním rozkazem pro nedoručení zrušena.

Pokud žalovaný na kvalifikovanou výzvu ve stanovené lhůtě neodpoví, nebo ji podá opožděně, bude to pro něj mít nepříznivé následky v řízení. Žalovaný může podat odpor, kterým se platební rozkaz zruší, soud ve věci nařídí jednání a pokud se žalovaný na základě kvalifikované výzvy k věci nevyjádří, bude následné řízení rozhodnuto rozsudkem pro uznání v jeho neprospěch.¹³⁶

¹³¹ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 384.

¹³² DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 413.

¹³³ § 114b odst. 5 OSŘ

¹³⁴ § 114b odst. 2 OSŘ

¹³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 382/2004

¹³⁶ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1161.

§ 114b OSŘ tak v rozkazním řízení slouží k tomu, aby po případném zrušení platebního rozkazu následující řízení netrvalo příliš dlouho a stále v něm byla zachována určitá hospodárnost. Odpor proti platebnímu rozkazu totiž nemusí být odůvodněn, což jsem rozebral v jedné z předchozích kapitol. Soudu tak pro přípravu jednání, které musí být ze zákona nařízeno, nemusí mít dost podkladů. Vzhledem k tomu, že lhůta pro vyjádření začíná běžet až dnem podání odporu, nelze tedy vyjádření podle § 114b OSŘ jakkoli spojovat s odůvodněním odporu, které je ze zákona nepovinné. Žalovaný na výzvu sice může reagovat už v odůvodnění odporu, může tak učinit ale i posléze v samostatném kvalifikovaném podání.¹³⁷

Soudní praxe připouští možnost zahrnout kvalifikovanou výzvu do společné listiny s platebním rozkazem, dokonce může být obsažena v jeho výroku.¹³⁸ V tomto pojetí bych ale viděl jistý nedostatek. Pokud bude kvalifikovaná výzva ve výroku platebního rozkazu a žalovaný podá odpor, zruší se tak platební rozkaz v celém svém rozsahu, tak jak to předpokládá § 174 odst. 2 OSŘ, a tím bude zrušena i kvalifikovaná výzva v něm obsažená. Nebylo by pak možné jakkoli vynutit po žalovaném vyjádření k tvrzením žalobce a nemohlo by být v následném jednání rozhodnuto prostřednictvím rozsudku pro uznání, kdyby žalovaný na už neexistující výzvu nereagoval. Zahrnout kvalifikovanou výzvu přímo do platebního rozkazu je tedy poměrně nešťastné a vlastně i zbytečné. Soud by tedy měl tuto výzvu vydávat spíše ve formě samostatného usnesení.

2.8 Právní moc a vykonatelnost platebního rozkazu

„Rozhodnutí se stává pravomocným, jestliže získá vlastnosti projevující se v tom, že má závazné účinky na právní vztahy, o nichž se vyslovuje.“¹³⁹ Jedná se o vlastnost soudního rozhodnutí, která spočívá v jeho závaznosti a nezměnitelnosti. Vykonatelnost pak můžeme definovat jako možnost vynutitelnosti povinností, i proti vůli toho, komu jsou v rozhodnutí uloženy.¹⁴⁰

Zákon ale o právní moci a vykonatelnosti platebního rozkazu přímo nehovoří. V § 174 odst. 1 OSŘ je jen uvedeno, že platební rozkaz, proti kterému nebyl podán odpor, má účinky pravomocného rozsudku. Tato konstrukce vyjadřuje stav, ve němž žalovaný nepodáním odporu dobrovolně souhlasil s podrobením se rozhodnutí soudu a nevyužil svého práva jednat

¹³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 2008, sp. zn. 21 Cdo 3597/2007

¹³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2003

¹³⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997, s. 418.

¹⁴⁰ HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003, s. 406.

o nároku v klasickém sporném řízení. Zákon by však nepovažoval za přesné vyjádření konkrétního stavu platebního rozkazu, kdyby výslovně uvedl, že je po lhůtě, ve které nebyl podán odpor, pravomocný a vykonatelný. Proto použil opisnou větu, že má náležitosti pravomocného a vykonatelného rozsudku. V praxi je však důsledek stejný, a proto je bezpředmětné tuto zvláštnost nějak rozebírat.

Důležité je, že platební rozkaz můžeme díky ustanovení § 174 odst. 2 OSŘ považovat za nezměnitelný, tedy že proti němu není přípustný řádný opravný prostředek – odvolání. Vykonatelný platební rozkaz navíc může sloužit jako exekuční titul. Ve chvíli, kdy v zákonné lhůtě nebyl podán odpor a platební rozkaz získal náležitosti pravomocného a vykonatelného rozsudku, zároveň i uplynula 15 denní lhůta k plnění, jak uvádí § 161 odst. 1 OSŘ.

3 Elektronický platební rozkaz

3.1 Vymezení pojmu

Elektronický platební rozkaz je novým institutem civilního procesu, jenž byl do občanského soudního řádu začleněn novelou zákona č. 123/2008 Sb. v roce 2008. Stejně jako v případě obyčejného platebního rozkazu se jedná o rozhodnutí soudu ve věci samé o peněžitém nároku žalovaného, kterým se dané řízení končí.¹⁴¹ Cílem nové právní úpravy elektronického platebního rozkazu má být další zrychlení rozkazního řízení a ulehčení práce soudům pomocí elektronizace justice. Rozkazní řízení se mělo stát více automatickým a zajištění exekučního titulu, jímž elektronický platební rozkaz bezesporu je, mělo být pro žalobce snazší a dostupnější. Nové elektronické řízení mělo hlavně pomoci zlepšit komunikaci mezi soudem a účastníky, umožnit sledování průběhu řízení a zejména také snížit náklady rozkazního řízení, jak na straně účastníků, tak na straně soudu. V důvodové zprávě k novele zákona č. 123/2008 Sb., kterou se zavádí elektronický platební rozkaz je zmíněno, že rozkazní řízení je sice řízením zkráceným, přesto je však stále ovládáno některými principy, které jej činí komplikovaným a způsobují, že je zbytečně protahováno, čímž jsou zatíženi účastníci řízení, i samotné soudy.¹⁴² S těmito problémy se tedy měl nový institut vypořádat.

Dne 1.7.2008 nabyla účinnosti novela, která dala vzniknout novému § 174a OSŘ, v němž je upraven institut elektronického platebního rozkazu. Jedná se jen o jeden paragraf upravující zvláštnosti elektronického rozkazního řízení a nové podmínky pro vydání elektronického platebního rozkazu. Druhý odstavec daného paragrafu pak uvádí, že § 172 až 174 OSŘ, jež upravují obyčejný platební rozkaz, se použijí na elektronický platební rozkaz obdobně. Elektronický platební rozkaz tak z právního hlediska není samostatným institutem, který by byl na úpravě klasického platebního rozkazu nezávislý.¹⁴³ Právě naopak, většinu ustanovení o platebním rozkazu musíme zohlednit i u jeho elektronické právní úpravy.

Ve své práci se zaměřím zejména na odlišnosti mezi platebním rozkazem a elektronickým platebním rozkazem a na hodnocení novelizované úpravy ve vztahu k záměrům, které měl zákonodárce při vytváření nové právní úpravy.

¹⁴¹ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s.1167.

¹⁴² LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz?. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 2, s. 62.

¹⁴³ KORBEL, František, FOREJT, Petr. Elektronický platební rozkaz je tu. *Bulletin advokacie*, 2008, roč. 15, č. 7-8, s. 20.

3.2 Podmínky pro vydání elektronického platebního rozkazu

V této oblasti doznává nová úprava elektronického platebního rozkazu asi největších změn oproti klasickému pojetí platebního rozkazu. Procesní podmínky na straně soudu a účastníků řízení zůstávají identické, stejně jako u všech sporných řízení. Soudní pravomoc, příslušnost, obsazení soudů, způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost nebo zastoupení jsou upraveny obdobně u obou institutů rozkazního řízení.

3.2.1 Věcné procesní podmínky

Největší změny pak nastávají u věcných podmínek rozkazního řízení, zejména v návrhu na zahájení řízení. Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu je velice specifický, protože musí být podán pomocí veřejné datové sítě na standardizovaném elektronickém formuláři¹⁴⁴ (příloha č.1). Vzor tohoto formuláře je stanoven vyhláškou Ministerstva spravedlnosti, k čemuž je tento orgán státní správy zmocněn v § 374a písmeno f) OSŘ, ve kterém je uvedeno, že ministerstvo je oprávněno ke stanovení vzoru právě pro formulář na vydání elektronického platebního rozkazu. Tento formulář je na stránkách Ministerstva spravedlnosti ke stažení a prostřednictvím internetových stránek ministerstva je možné jej dokonce rovnou vyplnit a odeslat soudu jako podání.

Aby bylo podání v této formě bez vad, musí být elektronický formulář opatřen zaručeným elektronickým podpisem žalobce. Podání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu na předepsaném formuláři je neodstranitelnou věcnou podmínkou řízení. Účinky návrhu na zahájení řízení by neměl ani návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, který byl podán sice bez formuláře, ale v jiné elektronické podobě, prostřednictvím veřejné datové sítě a byl opatřen zaručeným elektronickým podpisem žalobce.¹⁴⁵

Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu prostřednictvím předepsaného formuláře je ve smyslu procesního práva podáním, kterým se zahajuje řízení. Proto musí splňovat obecné náležitosti pro podání podle § 42 odst. 4 OSŘ a zvláštní náležitosti pro žalobu podle § 79 odst. 1 OSŘ, které se analogicky použije i v elektronické rozkazním řízení. Vzhledem k tomu, že návrh je povinně podáván na předepsaném formuláři a žalobce v něm jen vyplňuje nadepsané kolonky, je tak zajištěno, že všechny tyto náležitosti budou v podání obsaženy a soud bude navrhovatele jen zřídkakdy vyzývat k jeho doplnění podle § 43 odst. 1 OSŘ. S formulářem zaslaným prostřednictvím veřejné datové sítě se navíc zachází jako s originálem, protože je opatřen elektronickým podpisem.

¹⁴⁴ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1166.

¹⁴⁵ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1167.

Z dikce § 174a odst. 1 OSŘ vyplývá další odlišnost mezi rozkazním řízením obyčejným a elektronickým. V ustanovení je uvedeno, že soud může vydat elektronický platební rozkaz na návrh žalobce, zatímco v § 172 odst. 1 OSŘ je stanoveno, že soud může vydat platební rozkaz i bez výslovné žádosti žalobce. Z toho tedy plyne, že elektronický platební rozkaz lze vydat jen na návrh žalobce, na základě předepsaného formuláře adresovaného soudu. Tento návrh je zároveň také i podmínkou rozkazního řízení.

Pokud jde o poplatkovou povinnost, elektronické rozkazní řízení od ní rozhodně není osvobozeno. Účastníci však musí být určitým způsobem motivováni k tomu, aby nový elektronický institut více využívali, proto je soudní poplatek u elektronického platebního rozkazu oproti klasickému rozkaznímu řízení snížen na polovinu. Podle položky 1a přílohy zákona č. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, se za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, jehož předmětem je peněžité plnění do částky 15 000 Kč vyměřuje soudní poplatek ve výši 300 Kč. Při částce vyšší než 15 000 Kč jsou to pak 2% z této částky. V budoucnu se ale uvažuje o zvýšení sazeb soudních poplatků, jak u obyčejného řízení, tak i u jeho elektronické varianty.

3.2.2 Negativní podmínky

Překážky litispendence a rei iudicatae jsou u elektronického rozkazního řízení opět shodné, jako u všech ostatních sporných řízení. Ustanovení o nemožnosti vydání platebního rozkazu, pokud by nebyl znám pobyt žalovaného či by mělo být doručováno do ciziny, se u elektronického platebního rozkazu použijí obdobně. Zákon ale pro elektronický platební rozkaz stanoví speciální negativní podmínku. V řízení musí jít o zaplacení peněžité částky a je zde dán její horní limit. Žalobní nárok u elektronického platebního rozkazu musí znít na zaplacení peněžitého plnění a toto plnění nesmí přesáhnout 1 000 000 Kč.¹⁴⁶ Při posuzování, zda tento limit zahrnuje částku s příslušenstvím, nebo bez něj, se právní teorie spíše přiklonila k první variantě, že se jedná o částku bez příslušenství.¹⁴⁷ Částka 1 000 000 Kč tedy představuje pouze jistinu, a s příslušenstvím tedy peněžitý nárok tuto sumu přesáhnout může. Lze vycházet z § 9 odst. 3 písmeno r), § 202 odst. 2 a § 237 odst. 2 písmeno a) OSŘ, ve kterých se při určení limitní částky k příslušenství také nepřihlíží a použít tak tento výklad analogicky i na § 174a odst. 1 OSŘ.

¹⁴⁶ KORBEL, František, FOREJT, Petr. Elektronický platební rozkaz je tu. *Bulletin advokacie*, 2008, roč. 15, č. 7-8, s. 21.

¹⁴⁷ LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz?. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 2, s. 64.

Otázkou však je, proč zákonodárce vůbec tento limit do úpravy elektronického platebního rozkazu zavedl. Jde patrně o ochranu žalovaného, vzhledem k tomu, že panuje obava o zneužití elektronického rozkazního řízení. S tímto argumentem ale hodně odborníků nesouhlasí a já se stavím na jejich stranu. U elektronického platebního rozkazu je žalovaný chráněn stejnými prostředky, jako u obyčejného rozkazního řízení. Existuje zde obdobný systém doručování do vlastních rukou s vyloučením náhradního doručení a identická úprava odporu proti platebnímu rozkazu. Garance má tedy žalovaný u elektronického platebního rozkazu stejná, jeho ochrana je ale širší.¹⁴⁸ Pokud by se žalobce v návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu domáhal částky vyšší, než je hranice 1 000 000 Kč, nemohl by sice soud rozhodnout elektronickým platebním rozkazem, nic by mu však nebránilo vydat obyčejný platební rozkaz podle § 172 odst. 1. Vztah těchto dvou institutů tedy v zákoně ještě není zcela dořešen.

3.3 Doručování elektronického platebního rozkazu

Ustanoveními, která se váží k obyčejnému platebnímu rozkazu, se elektronické rozkazní řízení neřídí jen v oblasti návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, ale i ve fázi řízení po jeho vydání. I u elektronického platebního rozkazu tedy platí, že musí být žalovanému doručen do vlastních rukou a že náhradní doručení je vyloučeno, tak jak to upravuje § 173 odst. 1 OSŘ.

Vzhledem k tomu, že se novelou do občanského soudního řádu vneslo řízení, které je založeno na využívání informačních a výpočetních technologií při podávání návrhu na zahájení řízení, bylo potřeba, aby podobným způsobem bylo upraveno i doručování písemností. Na to ale novela nepamatovala, a tak se v elektronickém rozkazním řízení doručuje stejně, jako v tom obyčejném, tedy podle úpravy, o níž jsem pojednával v kapitole o doručování. Nejprve se sice použije doručování prostřednictvím veřejné datové sítě,¹⁴⁹ ale jen do datové schránky žalovaného nebo na elektronickou adresu, kterou žalovaný uvedl. Zde nastává problém, protože datová schránka je povinně zřízena jen pro většinu právnických osob. O doručování na jinou elektronickou adresu by zase musel účastník řízení výslovně požádat a takovou adresu uvést, což je v rozkazním řízení poněkud problematické. Rozhoduje se totiž bez jednání a slyšení žalovaného, jenž o tom, že je proti němu podána nějaká žaloba, zpravidla ani neví. Takže i v elektronickém platebním rozkaze se nejčastěji doručuje „klasickou“ cestou, tedy prostřednictvím doručujícího orgánu, nejčastěji provozovatele

¹⁴⁸ LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz?. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 2, s. 64.

¹⁴⁹ § 45 odst. 2 OSŘ

poštovních služeb. Tato úprava se tedy zdá poměrně nevyhovující. Na druhou stranu, pokud má žalovaný zřízenou datovou schránku, bude mu do ní platební rozkaz doručován v elektronické podobě po té, co soud jen vyplní jeden z příslušných předepsaných vzorů (příloha č.2), a to podle okolností případu. V těchto případech je tak práce soudu ulehčena.

Pro doručování v elektronickém rozkazním řízení samozřejmě taktéž platí, že pokud se nepodaří elektronický platební rozkaz doručit do vlastních rukou, soud ho usnesením v plném rozsahu zruší a ve věci nařídí jednání.

3.4 Činnost soudu při vydávání elektronického platebního rozkazu

V původním záměru zákonodárce bylo uvedeno, že by se elektronické rozkazní řízení mělo vydat cestou automatizace a za pomoci výpočetní techniky by mělo být vydáváno rozhodnutí, jehož opatření bude velice snadné a rychlé, a zároveň poslouží jako titul pro výkon rozhodnutí. Česká právní úprava rozkazního řízení je ale založena na odlišných principech. „*Stávající právní úprava zmocňuje soud k vydání platebního rozkazu tehdy, vyplývá-li žalobní nárok z žalobních tvrzení, tedy když se jeví žaloba jako důvodná.*“¹⁵⁰

Podmínkou pro vydání obyčejného platebního rozkazu je podle § 172 odst. 1 i to, aby právo na zaplacení peněžité částky vyplývalo ze skutečností uvedených žalobcem. A vzhledem k tomu, že § 174a neuvádí, že by se u elektronického platebního rozkazu mělo postupovat jinak, použije se obdobně toto ustanovení i pro elektronické rozkazní řízení. Soud v něm sice nemusí provádět dokazování ve smyslu § 153 OSŘ, ale je povinen posoudit, jestli existuje právní norma, která ve své hypotéze odpovídá skutkovému stavu vylíčenému žalobcem a na jejímž základě je možné žalobci konkrétní nárok přiznat.¹⁵¹

Soud v kontextu české právní úpravy nemůže figurovat jako „automat“ na platební rozkaz¹⁵² a před vydáním samotného rozhodnutí je vždycky potřeba projevu vůle soudu, který návrh na vydání elektronického platebního rozkazu prozkoumá.¹⁵³ Elektronický platební rozkaz je posléze na základě tohoto posouzení vydán, a nebo je ve věci zařízeno jednání. Tento projev vůle soudu nemůže nahradit žádný počítač, výpočetní technika, či elektronizace justice, tudíž v české civilním procesu, ve němž je rozkazní řízení vedeno výše zmíněnými zásadami, je elektronickou technologií automatizovaná verze samotného vydávání platebního

¹⁵⁰ PULKRÁBEK, Zdeněk. Čtyři připomínky k připravovanému návrhu právní úpravy elektronického platebního rozkazu a též k úpravě platebního rozkazu vůbec. *Soudce*, 2007, roč. 9, č. 4, s. 23.

¹⁵¹ LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz?. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 2, s. 65.

¹⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. května 2005, sp. zn. 32 Odo 631/2005

¹⁵³ KORBEL, František, FOREJT, Petr. Elektronický platební rozkaz je tu. *Bulletin advokacie*, 2008, roč. 15, č. 7-8, s. 21.

rozkazu nemožná. V zahraničí, například v Německu, je již dnes běžné, že je obdobné soudní rozhodnutí vydáváno pomocí výpočetní techniky jen na základě údajů v elektronickém formuláři, který nahrazuje podání. Aby něco podobného fungovalo i v České republice, musela by se od základů změnit právní úprava tuzemského rozkazního řízení.

3.5 Odpor, náklady řízení, právní moc a vykonatelnost elektronického platebního rozkazu

O těchto oblastech právní úprava elektronického platebního rozkazu nehovoří a podle § 174a odst 2 OSŘ se tak obdobně použijí ustanovení, která upravují obyčejné rozkazní řízení. Pokud tedy žalovaný proti elektronickému platebnímu rozkazu nepodá v 15 denní lhůtě od jeho doručení odpor, bude mít účinky pravomocného a vykonatelného rozsudku a může být použit jako exekuční titul ve vykonávacím řízení. Pokud odpor bude podán, soud zruší elektronický platební rozkaz v celém jeho rozsahu a bude pokračovat v řízení nařízením jednání. S návrhem na vydání elektronického platebního rozkazu na předepsaném formuláři pak bude dále nakládat jako se žalobou podle § 79 OSŘ.¹⁵⁴

3.6 Zhodnocení právní úpravy elektronického platebního rozkazu

Novela občanského soudního řádu č. 123/2008 Sb., kterou se zavádí elektronický platební rozkaz je velice kontroverzní. Byla přijímána s velkým očekáváním a se snahou razantně zrychlit a zjednodušit rozkazní řízení v České republice. Je však otázkou, do jaké míry se to povedlo a zda toho samotný § 174a OSŘ mohl dosáhnout.

Nová právní úprava má bezesporu i své výhody. Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu je povinně ze zákona podáván na elektronickém formuláři, jenž je vypracovaný Ministerstvem spravedlnosti a obsahuje kolonky, do nichž žalobce může vyplnit všechny potřebné náležitosti. Formulář je založen na označování vyhovujících předdefinovaných možností, a také na vyplňování konkrétních polí - vše podle okolností daného případu. Tento formulář je pak podroben kontrole správnosti, čímž je žalobce při jeho vyplňování upozorňován na jednotlivé chyby.¹⁵⁵ Je koncipován tak, že jej bez řádného vyplnění nejde vůbec odeslat. Podání soudu touto cestou je tedy většinou prosté jakýchkoli nedostatků a proto se soud nemusí zdržovat vyzíváním žalobce k jeho doplnění podle § 43 odst. 1 OSŘ, čímž se řízení prokazatelně stává hospodárnějším.

¹⁵⁴ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1168.

¹⁵⁵ KORBEL, František, FOREJT, Petr. Elektronický platební rozkaz je tu. *Bulletin advokacie*, 2008, roč. 15, č. 7-8, s. 21.

Mezi další výhody můžeme zařadit to, že k návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu jdou lehce připojit přílohy v elektronické podobě, a že žalobce může komunikovat tímto způsobem se soudem dálkově, rychle a bez omezení.

Ihned po zavedení se začal elektronický platební rozkaz hojně používat a pro žalobce se stal běžným způsobem při snaze opatřit si titul pro výkon rozhodnutí. Podle statistik ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2010 na Okresní soud v Olomouci zasláno 7634 návrhů na vydání elektronického platebního rozkazu a jen 3641 návrhů na vydání platebního rozkazu obyčejným způsobem. Nový institut tak začal být využíván daleko častěji a ukázalo se, že možnost podat návrh na zahájení rozkazního řízení prostřednictvím elektronického formuláře je pro žalobce vítanou inovací. Z více jak sedmi tisíc návrhů pak Okresní soud v Olomouci posoudil 5975 jako bezvadná a elektronický platební rozkaz vydal. Během stejného časového období bylo žalovanými proti elektronickým platebním rozkazům podáno jen 435 odporů. To znamená, že jen 7,28 % vydaných elektronických platebních rozkazů bylo odporem zrušeno, ve zbylých případech elektronický platební rozkaz nabyl účinky pravomocného rozsudku. Všechna tato fakta svědčí o tom, že se nový elektronický platební rozkaz stal nedílnou a používanou součástí civilního procesu i v praxi.

Nové právní úpravě však můžeme vyčíst její strohost, tedy že upravuje jen některé aspekty řízení a ve zbytku odkazuje na ustanovení o obyčejném platebním rozkazu, a to i ve vztahu k doručování. I elektronický platební rozkaz se doručuje podle § 45 OSŘ. Přednostně se podle daného ustanovení sice doručuje elektronický platební rozkaz v elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, ale to jen za předpokladu, že ji má žalovaný zřízenou. V dřívějších kapitolách jsem ale pojednával o tom, že tomu tak není zdaleka vždy. Z toho vyplývá, že i elektronický platební rozkaz se nejčastěji doručuje prostřednictvím doručujícího orgánu, tedy České pošty, a to v listinné podobě.

Nedostatečná úprava doručování a nemožnost výpočetní techniky nahradit v řízení úvahu soudu pak způsobují, že jediná věc, která je na novém řízení vždy elektronická, je podání návrhu na předepsaném formuláři podepsaném zaručeným elektronickým podpisem.¹⁵⁶ Rozdíly mezi řízením elektronickým a obyčejným jsou tedy u platebního rozkazu tak malé, že elektronický platební rozkaz nemůžeme považovat za samostatný právní institut, ale spíš jen za doplnění již existující úpravy platebního rozkazu s použitím nových elektronických prvků. Nedořešen je rovněž vztah samotných dvou druhů platebního rozkazu, zejména když přihlídneme k postupu soudu v situaci, kdy mu dojde návrh na vydání elektronického

¹⁵⁶ LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz?. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 2, s. 67.

platebního rozkazu na částku vyšší než 1 000 000 Kč, na jehož základě soud může vydat obyčejný platební rozkaz.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem tak k nějaké razantní změně, jakou předpovídala důvodová zpráva novely zákona, v rozkazním řízení nedošlo. Bude tak zajímavé sledovat, jakým směrem se právní úprava bude vyvíjet dál a jestli v ní bude elektronický platební rozkaz upraven podrobněji, aby mohl dostát záměrům zákonodárce.

4 Evropský platební rozkaz

4.1 Vymezení pojmu

Rozkazní řízení je jeden z důležitých institutů civilního procesu a to nejen v rámci české právní úpravy, ale i v zahraničí. Zkrácená civilní řízení, založená na podobných principech, i když samozřejmě ve značné míře odlišná, můžeme najít v právních řádech mnoha států Evropské unie.

V roce 1993 začal na území Evropy prakticky fungovat společný vnitřní trh Evropské unie a jeho prostřednictvím byl umožněn volný pohyb zboží, služeb a kapitálu. To pak způsobilo obrovské posílení přeshraničního obchodu a celkový nárůst výskytu obchodních zakázek, v nichž jednotlivé smluvní strany pocházely z jiného státu Evropské unie. To pak logicky vedlo k následnému zvyšování počtu sporů, které z těchto kontraktů vznikaly. Každý takový spor představuje překážku vnitřního trhu a hlavním úkolem evropského společenství je podobné překážky odstranit. Vzhledem k tomu, že jednotlivé vnitrostátní úpravy zkrácených či rozkazních řízení či řízení o nesporných pohledávkách jsou značně odlišné prostřednictvím jiných právních kultur a zvyklostí v jednotlivých státech, nastala potřeba tuto oblast jednotně upravit na komunitární úrovni. Bylo tak nutné dosáhnout toho, aby dané spory probíhaly ve všech členských státech v podstatě stejně a zajistit tak účastníkům přeshraničních obchodních sporů určitý stupeň právní jistoty.¹⁵⁷

Cesta ke konečné komunitární právní úpravě rozkazního řízení byla poněkud dlouhá, začala již v roce 1997 přijetím Amsterodamské smlouvy. Přes nařízení o uznávání a výkonu soudních rozhodnutí a nařízení o evropském exekučním titulu se nakonec v roce 2006 dospělo k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu.

Toto nařízení tedy díky teorii přímé aplikovatelnosti zavádí do právních řádů členských zemí jednotnou komunitární úpravu rozkazního řízení, jež je v něm obsažena. Jedná se o druh zkráceného občanskoprávního řízení, pomocí kterého se žalobce může domáhat rychlého vyřízení svého nároku prostřednictvím exekučního titulu, uznávaného ve členských státech, pokud se tento nárok týká zaplacení splatné peněžité pohledávky vyplývající z občanskoprávních a obchodněprávních vztahů. Nejčastěji se použije v situaci, kdy jde o pohledávku dlužníkem nerozporovanou a jedna ze stran sporu má bydliště

¹⁵⁷ HORÁK, Pavel, ZAVADILOVÁ, Marta. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 22, s. 803.

v odlišném státě, než je sídlo soudu, který evropský platební rozkaz vydal.¹⁵⁸ Účel nařízení je nejlépe specifikován v jeho čl. 1. Jedná se tedy o snahu zjednodušit a urychlit soudní řízení týkající se nesporných peněžních nároků v přeshraničních případech, snížit náklady na ně a umožnit volný pohyb evropských platebních rozkazů ve všech členských státech.¹⁵⁹

Oproti svým obsahově podobným předchůdcům je pak toto řízení specifickou úpravou, jež je obsažena výlučně v komunitárním pramenu práva, ale nemá nahrazovat stávající úpravy na vnitrostátních úrovních. Existuje tedy vedle nich a dává účastníkovi řízení na vybranou, kterou formu si zvolí, podle okolností jednotlivého případu. I když se jedná o velice širokou úpravu dané problematiky, evropský platební rozkaz není zcela komplexní a v některých ustanoveních odkazuje na národní úpravy rozkazního řízení, které se navíc použijí i v oblastech, jež nařízení neupravuje vůbec.¹⁶⁰ „*Pro procesní otázky, které nejsou v řízení výslovně upraveny se použije vnitrostátní právo řádu toho členského státu, ve kterém probíhá řízení.*“¹⁶¹

Dne 12. 12. 2008 nabylo nařízení účinnosti a stalo se tak závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech s výjimkou Dánska, tedy i v České republice.¹⁶² Celý proces vzniku tohoto institutu, tedy přijetí předešlých nařízení a samotného evropského platebního rozkazu, byl na našem území velice vítán. Umožnil totiž žalobcům v ČR získat vykonatelný exekuční titul i proti subjektu, který má trvalé bydliště či místo pobytu v zahraničí. Zejména vzhledem k tomu, že český platební rozkaz nemůže být vydán, pokud by se žalovanému měl doručovat do ciziny.¹⁶³

4.2 Historický vývoj problematiky

V důsledku přijetí Amsterodamské smlouvy může Rada EU vydávat směrnice a nařízení v souvislosti s vízovou, azylovou, přistěhovaleckou a jinou politikou týkající se volného pohybu osob.¹⁶⁴ Společenství si tak stanovilo za cíl zachovávat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém se má zajišťovat volný pohyb osob. Pro naplnění

¹⁵⁸ ČECH, Ondřej. Evropské procesní právo – evropský platební rozkaz. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, roč. 17, č. 1, s. 3.

¹⁵⁹ čl. 1 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁶⁰ čl. 26 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁶¹ BRODEC, Jan. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. *Právník*, 2005, roč. 144, č. 9, s. 1034.

¹⁶² čl. 33 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁶³ § 172 odst. 2 OSŘ

¹⁶⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, TÝČ, Vladimír. *Evropský justiční prostor v civilních otázkách*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 120 s.

těchto principů by pak mělo Společenství přijímat určitá opatření v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem.¹⁶⁵ Vídeňský akční plán, jakožto akt Komise a Rady EU, pak stanovil postup posilování této soudní spolupráce za pomalý, protože do té doby nebyly příliš odstraňovány překážky neslučitelnosti úprav občanskoprávních řízení v jednotlivých členských státech. Jednotná úprava platebního rozkazu je pak jedním z několika opatření přijatých v souvislosti s těmito výhradami.

Na summitu ve finském Tampere v roce 1999 byl vytvořen program vzájemného uznávání soudních rozhodnutí a sblížování soukromého práva. V rámci něj pak bylo v roce 2000 přijato nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Podle něj ve sporech, zda má být rozhodnutí vydané soudním orgánem členského státu EU uznáno v jiném členském státu, může strana usilující o jeho uznání toto navrhnout jako předběžnou otázku, o které může soud v zemi uznání rozhodnout.¹⁶⁶ Nařízení navíc upravuje samotný proces uznávání.

V roce 2004 se k tomuto nařízení přidalo nové nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí exekuční titul pro nesporné nároky. To zavedlo, že rozhodnutí, jež splňuje určité minimální standardy, nebude muset projít procesem uznávání podle nařízení předchozího, stane se tzv. evropským exekučním titulem a bude bez dalšího uznáváno a vykonáváno ve všech členských státech.¹⁶⁷ Tento postup ale platil jen pro nesporné nároky. Nesporný nárok je takový, který buď dlužník výslovně uznal prostřednictvím rozsudku pro uznání nebo smíru, nebo proti němu během řízení nevznesl žádné námítky pomocí procesních mechanismů vnitrostátního práva, či se dlužník neúčastnil soudního jednání, ve kterém se o tomto nároku jednalo.¹⁶⁸ V neposlední řadě je nárok také nesporný, pokud ho dlužník výslovně uznal ve veřejné listině.

V rámci obou nařízení se ale vždy jedná o rozhodnutí, které je vydáno v rámci vnitrostátního mechanismu a v běžném řízení, odehrávajícím se před soudem členského státu, a tomuto rozhodnutí je pak propůjčený určitý „euroúčinek“. Nejedná se tedy o evropský titul v pravém slova smyslu.¹⁶⁹

¹⁶⁵ Bod č. 1 preambule Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁶⁶ čl. 33 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

¹⁶⁷ čl. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

¹⁶⁸ ZVOLSKÝ, Ladislav. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. *Bulletin advokacie*, 2006, roč. 13, č. 2, s. 35.

¹⁶⁹ ČECH, Ondřej. Evropské procesní právo – evropský platební rozkaz. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, roč. 17, č. 1, s. 4.

Evropská Komise tak stále směřovala své snahy k vytvoření jednotné komunitární úpravy zkráceného řízení. Byla vytvořena tzv. Zelená kniha, která sloužila ke zveřejňování diskusních dokumentů a umožnila konzultaci všech zúčastněných stran, zejména členských států a orgánů EU, nad budoucí podobou komunitární úpravy platebního rozkazu.¹⁷⁰ Diskutovalo se především o otázkách modelu řízení, zda má být důkazní či nedůkazní, jednofázový, či dvoufázový. Mezi další témata patřilo například, jestli má být omezena výše pohledávky, stanovení procesních lhůt nebo předběžná vykonatelnost platebního rozkazu.

Na základě výše uvedených úvah pak byl vypracován návrh nařízení o zavedení evropského platebního rozkazu, který prostřednictvím stanovisek hospodářského a sociálního výboru, stanoviska Rady EU a spolurozhodovací činnosti Evropského parlamentu doznal několika změn a vykrytalizoval do finální podoby Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu, jenž v roce 2008 nabylo účinnosti.

4.3 Podmínky pro vydání evropského platebního rozkazu

Aby mohl být evropský platební rozkaz vydán u soudu v konkrétní členské zemi, musí být splněny určité procesní podmínky. Nařízení nestanoví postup, jakým by se mělo splnění těchto podmínek zkoumat, proto se bude postupovat podle národních právních úprav, v našem případě tedy podle úpravy české.

4.3.1 Působnost nařízení

Tato podmínka řízení spočívá v tom, že na konkrétní spor, který má být vyřešen vydáním evropského platebního rozkazu, se musí vztahovat působnost nařízení.

Územní působnost je vymezena tak, že je nařízení aplikovatelné ve všech státech Evropské unie s výjimkou Dánska. To je dáno tím, že Dánsko nepřistoupilo k Amsterodamské smlouvě a tudíž se neúčastnilo procesu vzniku a přijímání nařízení.¹⁷¹

Nařízení nabylo účinnosti 24 měsíců po datu přijetí, tedy 12. 12. 2008, což stanovuje jeho časovou působnost. Od té chvíle je evropské rozkazní řízení přístupné u jednotlivých

¹⁷⁰ Bod 5 preambule Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁷¹ ČECH, Ondřej. Evropské procesní právo – evropský platební rozkaz. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, roč. 17, č. 1, s. 4.

příslušných soudů členských států. Není pak rozhodné, kdy vznikla předmětná pohledávka, o níž se vede spor, ani datum její splatnosti.¹⁷²

Věcnou působnost upravuje čl. 2 nařízení, který uvádí, že se vztahuje na občanské a obchodní věci v přeshraničních případech. V tomto ustanovení je ale i široký negativní výčet oblastí, na něž se nařízení neaplikuje. Jedná se o věci daňové, celní, správní a záležitosti odpovědnosti státu za jednání a opomenutí při výkonu státní moci. Dále pak majetková práva vyplývající z manželských vztahů, vztahy sociálního zabezpečení, úpadku a vyrovnání.¹⁷³ Nařízení se netýká ani nároků vyplývajících z mimosmluvních závazků, pokud nedošlo k uznání dluhu nebo se nevztahují na peněžité pohledávky ze spoluvlastnictví. V tom můžeme spatřovat rozdíl oproti české právní úpravě, podle které jde vydat platební rozkaz i při porušení mimosmluvní povinnosti.

Z logiky základních principů rozkazního řízení pak můžeme odvodit, že evropský platební rozkaz může být vydán jedině tehdy, jestliže je předmětná pohledávka splatná a jedná se zároveň o peněžitý nárok. Toto pravidlo je navíc výslovně stanoveno v čl. 4 nařízení.

Podle návrhu nařízení, který předkládala Komise, by bylo možné použít nařízení a vydávat evropský platební rozkaz i ve sporech, které by měly vnitrostátní charakter. V průběhu schvalovacího procesu však bylo od této myšlenky upuštěno a nařízení má věcnou působnost jen v tzv. přeshraničních sporech. Tento pojem je pak definován jako spor, ve kterém má alespoň jedna ze stran bydliště nebo místo obvyklého pobytu v jiném členském státě, než je členský stát soudu, u něhož byl podán návrh na vydání platebního rozkazu.¹⁷⁴ Povaha sporu se pak určuje podle okamžiku, kdy byl podán návrh na zahájení řízení.

4.3.2 Věcné procesní podmínky

Návrh na vydání evropského platebního rozkazu

Návrh na zahájení řízení o vydání evropského platebního rozkazu se podává na vzorovém formuláři (příloha č.3). Touto cestou je usnadněna pro žalobce samotná formulace podání. Řízení se totiž vede v úředním jazyce země, v které se nachází soud, u nějž byl návrh na vydání evropského platebního rozkazu podán. Pokud by ale byl žalobce jiné národnosti a daný jazyk neovládal, což se u evropského rozkazního řízení může často stát, měl by

¹⁷² HORÁK, Pavel, ZAVADILOVÁ, Marta. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 22, s. 805.

¹⁷³ čl. 2 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁷⁴ čl. 3 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

s tvorbou podání značné problémy a mohl by vynechat některé důležité náležitosti. Tyto náležitosti jsou upraveny v čl. 7 nařízení a do značné míry se neliší od náležitostí, které jsou pro návrh na vydání platebního rozkazu vyžadovány v českém civilním procesu. Návrh tedy musí obsahovat jména a adresy stran sporu, označení a adresu soudu, kterému je určen, specifikaci nároku včetně příslušenství a skutečnosti, o něž žalobce opírá nárok a popis důkazů na jeho podporu. Evropské rozkazní řízení totiž také nepředpokládá vydání platebního rozkazu automaticky, ale za účasti soudu, který nárok posoudí ve vztahu ke skutkovému stavu uvedenému žalobcem a příslušným právním normám. Svým projevem vůle pak shledá nárok oprávněným, nebo ne.

Speciálními náležitostmi návrhu na vydání evropského platebního rozkazu, které v právní úpravě českého rozkazního řízení nenajdeme, jsou povinnosti odůvodnit příslušnost soudu a přeshraniční povahu sporu.

I když jsou v předepsaném formuláři pro všechny výše uvedené náležitosti vytvořeny příslušné kolonky, může se stát, že podání některou z nich obsahovat nebude. Soud v tom případě vyzve žalobce, aby návrh doplnil v určité soudcovské lhůtě.¹⁷⁵ Pokud k doplnění nedojde, nebo je návrh na vydání platebního rozkazu zjevně neopodstatněný, soud jej odmítne, proti čemuž nejde podat opravný prostředek.¹⁷⁶ Podle čl. 11 odst. 3 nařízení ale odmítnutí návrhu na vydání evropského platebního rozkazu nebrání v tom, aby se mohl žalobce stejného nároku domáhat v řízení podle jeho vnitrostátního práva, nezakládá tedy překážku rei iudicatae.

Za další specifikum evropského rozkazního řízení pak můžeme považovat možnost žalobce do návrhu na vydání evropského platebního rozkazu připojit žádost, že v případě podání odporu žalovaným nesouhlasí s převedením sporu do běžného civilního vnitrostátního řízení. Žalobce totiž o to ani nemusí mít zájem s ohledem na další vzniklé náklady, případnou jazykovou bariéru či náročnost navazujícího řízení. Nesouhlas s převedením může soudu oznámit dokonce dodatečně, a to až do okamžiku, než byl evropský platební rozkaz vydán.¹⁷⁷

Poplatková povinnost

Evropské rozkazní řízení není od soudních poplatků osvobozeno, platí zde ale zásada, kterou nařízení stanoví ve svém čl. 26. Součet soudního poplatku za řízení o evropském

¹⁷⁵ čl. 9 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁷⁶ čl. 11 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁷⁷ ČECH, Ondřej. Evropské procesní právo – evropský platební rozkaz. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, roč. 17, č. 1, s. 5.

platebním rozkazu a poplatku za běžné vnitrostátní řízení, které následuje po podání odporu, nepřevyší soudní poplatek za běžné řízení ve věci, které by probíhalo bez předchozího zkráceného řízení. Konkrétní částky soudních poplatků jsou pak stanoveny podle jednotlivých sazebníků v konkrétních státech. V České republice je tak řízení o evropském platebním rozkazu zpoplatněno jako běžné rozkazní řízení.

Soudní poplatek zahrnujeme do nákladů řízení o jejichž náhradu může žalobce požádat. Soud o nich ale, na rozdíl o české právní úpravy, nerozhoduje samostatným výrokem.

4.3.3 Procesní podmínky na straně soudu

Pravomoc soudů upravuje nařízení v čl. 6, i když pro ni používá termín „příslušnost“. V tomto ustanovení pak odkazuje na úpravu nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, které tuto problematiku upravuje poměrně podrobně. Pravomoc je v něm určena obecně domicilem žalovaného, z uvedené zásady ale zároveň připouští řadu výjimek. Jedna je obsažena i v samotném nařízení o evropském platebním rozkazu. Pokud by byl žalován spotřebitel, bude k projednání věci pravomocný soud státu, ve kterém má spotřebitel bydliště.¹⁷⁸

Soudy příslušné vydávat evropský platební rozkaz v rámci členského státu si zvolil každý stát sám a oznámil je do 12.6. 2008 Evropské Komisy, která je zveřejnila v Úředním věstníku EU. Není tak vyloučeno, aby byl v členském státě stanoven jen jeden speciální soud, který se bude zabývat vydáváním evropských platebních rozkazů.¹⁷⁹ V České republice tomu tak ale není a pro příslušnost soudu v řízení o evropském platebním rozkazu jsou aplikovány ustanovení upravující příslušnost podle OŠR.

4.3.4 Procesní podmínky na straně účastníků řízení

Úpravu způsobilost být účastníkem řízení a procesní způsobilosti nechává nařízení rovněž na vnitrostátních právních řádech. Aby byla osoba způsobilá být účastníkem řízení podle českého práva, musí mít způsobilost k právům a povinnostem, a tato způsobilost se posuzuje podle právního řádu státu, jehož je osoba státním příslušníkem.¹⁸⁰ Obdobné pravidlo platí i o pro procesní způsobilosti ve vztahu ke způsobilosti k právním úkonům, s tím

¹⁷⁸ čl. 6 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁷⁹ HORÁK, Pavel, ZAVADILOVÁ, Marta. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 22, s. 805.

¹⁸⁰ § 3 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

rozdílem, že činí-li právní úkony na našem území cizinec, stačí aby byl způsobilý k právním úkonům podle českého práva.¹⁸¹ Aby mohla cizí osoba nabývat vlastními úkony v českém civilním řízení práva a povinnosti, stačí tedy, aby měla procesní způsobilost podle českého právního řádu.¹⁸²

Ve vztahu k zastoupení čl. 24 nařízení stanoví, že advokátem účastníci řízení být zastoupeni povinně nemusí. Pokud však před soudem vystupuje osoba, která jedná za jednoho z účastníků, musí se prokázat plnou mocí podle vnitrostátní právní úpravy.

4.3.5 Negativní procesní podmínky

Jejich úprava bude vycházet z čl. 27 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Ten stanoví, že pokud by bylo u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, jej přeruší a vyčká do určení mezinárodní pravomoci soudu, který zahájil řízení první. Následně se pak soud, u kterého bylo řízení zahájeno později prohlásí nepravomocným ve prospěch soudu, u kterého bylo řízení zahájeno dříve a později zahájené řízení bude zastaveno.

4.4 Vydání evropského platebního rozkazu

Stejně jako platební rozkaz v české právní úpravě, i evropský platební rozkaz můžeme definovat jako zvláštní formou rozhodnutí soudu ve věci samé. V samotném rozhodnutí tedy soud uloží žalovanému povinnost zaplatit žalobci předmětnou peněžitou částku s případným příslušenstvím, nebo v předepsané lhůtě napadnout platební rozkaz u soudu, který ho vydal podáním odporu.¹⁸³ Dále pak musí soud účastníka poučit o tom, že byl evropský platební rozkaz vydán jen na základě skutečností uvedených žalobcem a že pokud odpor podán nebude, stane se rozhodnutí vykonatelné. Čl. 12. odst. 4 dále ještě hovoří o tom, že žalovaný musí být seznámen s faktem, že po podání odporu bude řízení pokračovat u příslušného soudu členského státu podle vnitrostátních pravidel pro běžné soudní řízení. To ale neplatí, pokud žalobce již dříve uvedl, že s takovým převedením do vnitrostátního řízení nesouhlasí.

Rozdíl mezi úpravou českého a evropského platebního rozkazu můžeme spatřit v tom, že evropský platební rozkaz se vydává prostřednictvím předepsaného formuláře. Tímto

¹⁸¹ § 3 odst. 2 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸² § 49 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸³ čl. 12 odst. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

způsobem tedy není dotčeno jen podání návrhu na jeho vydání ale i samotné rozhodnutí. V evropském rozkazním řízení navíc lze žalobci přiznat jen část nároku a vydat tak částečný platební rozkaz.¹⁸⁴ K samotnému vydání evropského platebního rozkazu soud obecně přistoupí co nejdříve, obvykle do 30 dnů od podání návrhu. Tato formulace znamená, že za výjimečných okolností lze tuto lhůta prodloužit.¹⁸⁵

4.5 Doručování evropského platebního rozkazu

Nařízení o zavedení evropského platebního rozkazu ponechává ve svých čl. 13 a 14 způsob a náležitosti doručování na vnitrostátních právních úpravách členských států, ve kterých má být prováděno doručení platebního rozkazu. Vymezuje však určité minimální standardy, jak se při něm má postupovat. Tyto požadavky na doručování můžeme rozdělit na dvě skupiny. Vedle doručení s dokladem o přijetí žalovaným, které zahrnuje klasické formy osobního doručení s potvrzením o přijetí žalovanou stranou nebo osobou, která doručení provedla¹⁸⁶, ale nařízení připouští i doručení bez potvrzení žalovaného. Podle tohoto způsobu je možné doručit platební rozkaz na adresu žalované osoby s tím, že jí písemnost předají osoby, které s ní žijí ve společné domácnosti nebo jsou zaměstnané u stejné firmy. Dokonce lze písemnost předat i pracovníkům na provozovně, kteří jsou zaměstnanci žalovaného, který je podnikatelem a účinné doručení může nastat i uložením platebního rozkazu v poštovní schránce adresáta.¹⁸⁷

Způsob doručení bez dokladu o přijetí žalovaným je pro český civilní proces ve vztahu k soudnímu rozhodnutí ve věci samé poměrně zvláštní. Neexistuje totiž jistota, že se elektronický platební rozkaz dostane žalovanému do rukou. Občanský soudní řád tak upravuje doručování evropského platebního rozkazu vlastním ustanovením, tak jak to předpokládá nařízení ohledně souladu minimálních standardů s vnitrostátními právními předpisy. § 174b odst. 1 OSŘ tedy stanovuje, že evropský platební rozkaz je třeba doručit žalovanému do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení. I pro evropském rozkazním řízení se tedy v České republice použijí pro doručení zpřísněné podmínky. § 174b OSŘ se ale uplatní jen

¹⁸⁴ čl. 10 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁸⁵ HORÁK, Pavel, ZAVADILOVÁ, Marta. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 22, s. 806.

¹⁸⁶ Detaily čl. 13 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁸⁷ Detaily čl. 14 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

tehdy, doručuje-li se evropský platební rozkaz na území České republiky.¹⁸⁸ Pro přeshraniční doručování se pak použije nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních. Z čl. 13 a 14 nařízení o zavedení evropského platebního rozkazu totiž vyplývá, že doručování platebního rozkazu se řídí právním řádem státu, ve kterém se doručuje, nikoli právním řádem státu, v němž se nachází soud, který platební rozkaz vydal.

Nařízení nikde neupravuje, co se stane s evropským platebním rozkazem, pokud se ho nepodaří doručit. Právě vzhledem k tomu, že standardy pro jeho doručování jsou poněkud benevolentní. Pokud se tedy evropské rozkazní řízení bude vést u českého soudu a platební rozkaz se nepodaří doručit, bude se postup soudu řídit vnitrostátním právem.¹⁸⁹ Soud tedy platební rozkaz v plném rozsahu zruší.¹⁹⁰

4.6 Opravné prostředky proti elektronickému platebnímu rozkazu

4.6.1 Odpor

Opravným prostředkem, kterým se žalovaný může bránit proti vydanému evropskému platebnímu rozkazu, je odpor. Jedná se o opravný prostředek *sui generis* a jeho úprava je velice podobná úpravě odporu v českém civilním procesu. Podává se tedy u soudu, který jej vydal a jeho včasným podáním se platebním rozkaz v celém svém rozsahu ruší. Lhůta k podání odporu je delší, než v českém právu. Je stanovena na 30 dní, zejména kvůli tomu, že platební rozkaz může být často doručován do jiné země, než ve které byl vydán.

I odpor je dalším procesním úkonem v rámci evropského rozkazního řízení, který se podává na připraveném formuláři. Ten je doručen žalovanému společně s platebním rozkazem. Formulářová podoba odporu ale není nezbytně nutná. Soudy by měli přihlížet i k odporu, který je doručen soudu v jakékoli jiné listinné podobě.¹⁹¹ Jednou z nejpodstatnějších vlastností odporu je pak skutečnost, že podle čl. 6 odst 3 nařízení, nemusí být odůvodněn.

Po podání odporu mohou nastat dvě situace. Buď bude platební rozkaz zrušen a řízení bude převedeno na vnitrostátní úroveň tak, že bude řízení pokračovat před příslušnými soudy

¹⁸⁸ DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1169.

¹⁸⁹ čl. 26 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁹⁰ § 173 odst. 2 OSŘ

¹⁹¹ Bod 23 preambule Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

státu, ve kterém byl platební rozkaz vydán, podle procesních pravidel konkrétního členského státu¹⁹², nebo, pokud žalobce výslovně požádal, aby řízení převáděno nebylo, soud po zrušení platebního rozkazu řízení zastaví. Skončení řízení podáním odporu je poněkud zvláštní situace, na kterou české právo nepamatuje. Obdobně jako u odmítnutého návrhu na vydání evropského platebního rozkazu tento stav nezakládá překážku rei iudicatae a žalobce může stejný nárok uplatnit před vnitrostátním soudem. Lze tak dovodit z čl. 17 odst 1 nařízení ve kterém se mimo jiné stanoví, že použitím institutu evropského platebního rozkazu nesmí být dotčeno postavení žalobce podle vnitrostátního práva v běžném občanském soudním řízení.

4.6.2 Přezkum ve výjimečných případech

Z pohledu české právní teorie se jedná o mimořádný opravný prostředek, protože se podává proti elektronickému platebnímu rozkazu, který je již pravomocný a vykonatelný. Jedním z důvodů, proč byl tento zvláštní opravný prostředek do řízení zahrnut, je právě i nejistota u jednoho ze způsobů doručení platebního rozkazu, kdy je problematické, jestli se žalovaný o řízení vedeném proti jeho osobě musel nutně dozvědět.

Mezi případy, ve kterých lze použít přezkumu, můžeme zařadit situace, ve které byl platební rozkaz doručen bez potvrzení žalovaného o převzetí a doručení nebylo provedeno v takové lhůtě, aby byl žalovanému zajištěn dostatečný čas na přípravu obhajoby bez jeho zavinění, nebo žalovaný nemohl podat odpor ve lhůtě, pro zásah nějaké vyšší moci.¹⁹³ V obou případech pak musí být žádost o přezkum podána neprodleně. Tento neurčitý právní pojem pak vykládá soud.¹⁹⁴

Evropský platební rozkaz může být přezkoumán i z důvodu, že byl vydán zjevně chybně, nebo i z důvodu dalších výjimečných okolností.¹⁹⁵ Výčet situací, ve kterých je přezkum přípustný tak není konečný, i když soudy nejsou ve vztahu k výkladu pojmu „další výjimečné okolnosti“ příliš benevolentní.

Žádost o přezkum evropského platebního rozkazu se podává u příslušného soudu členského státu, ve kterém byl platební rozkaz vydán a pokud tento soud shledá, že existují okolnosti pro uplatnění této žádosti a že je dán jeden z výše zmíněných důvodů, je evropský platební rozkaz od počátku neplatný.

¹⁹² čl. 17 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁹³ čl. 20 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁹⁴ HORÁK, Pavel, ZAVADILOVÁ, Marta. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 22, s. 803 – 810.

¹⁹⁵ čl. 20 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

4.7 Vykonatelnost evropského platebního rozkazu

Na rozdíl od právní moci, která je vyloženě pojmem obsaženým jen v českém civilním řízení, je vykonatelnost evropského platebního rozkazu přesně upravena v nařízení. Po uplynutí lhůty k podání odporu aniž by byl tento úkon učiněn, soud prohlásí evropský platební rozkaz za vykonatelný a zašle jej pomocí dalšího z formulářů žalobci.¹⁹⁶ Listina pak slouží jako exekuční titul ve všech členských státech a nesmí být napadnuta, zpochybněna ani přezkoumána ve věci samé.

Samotný výkon rozhodnutí se řídí právním řádem členského státu, ve kterém je výkon prováděn. Tento výkon může být za jistých okolností omezen nebo zamítnut, a to za podmínek, které stanovuje nařízení v čl. 22 a 23. Omezen v situaci, kdy žalovaný podává žádost o přezkum evropského platebního rozkazu a zamítnut, pokud je rozkaz neslučitelný s dřívějším rozhodnutím nebo rozkazem, který byl vydán v kterémkoli členském státě nebo i třetí zemi.. Dřívější rozhodnutí se musí týkat téže věci a musí splňovat podmínky pro uznání v členském státě výkonu.

4.8 Zhodnocení právní úpravy evropského platebního rozkazu

Jak již bylo zmíněno, nezadržitelný vývoj přeshraničního obchodu nutil evropské společenství k tomu, aby zahájilo svou snahu o postupné sjednocování právních úprav civilních řízení členských států pomocí komunitárních nástrojů, kterých by se mohl domoci účastník bez ohledu na svou národnost, bydliště či místo pobytu. Zejména pokud se bude účastnit kontraktace se subjektem, který má jiný domicil. Rozkazní řízení je nejdostupnějším právním instrumentem, pomocí něhož je věřitel schopen se domoci plnění i proti vůli dlužníka, proto jeho úprava na komunitární úrovni byla více než nutná.

Během dlouhého procesu jednání o úpravě této problematiky bylo jako zatím nejnovější výsledek přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Z mého pohledu se úprava evropského rozkazního řízení, která je v něm obsažena, jeví jako poměrně vyspělá a těží ze všech moderních poznatků o civilním řízení. Evropské společenství se tedy při přijímání tohoto nařízení vydalo správným směrem.

Nejen že daná úprava umožňuje vydání rozhodnutí, jež je jako exekuční titul bez jakéhokoli dalšího aktu uznáváno ve všech členských státech, ale i podmínky a okolnosti vzniku samotného evropského platebního rozkazu můžeme ve vztahu k jiným právním

¹⁹⁶ čl. 18 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

úpravám považovat za uspokojující. Jedná se zejména o : možnost vydání částečného evropského platebního rozkazu; lhůty, kterými je při vydávání vázán soud; možnost žalobce požádat o nepřevádění věci do vnitrostátního řízení nebo přezkum ve výjimečných případech, který zajišťuje dodržení zásady rovnosti stran. Řízení o evropském platebním rozkazu můžeme považovat za nedůkazní a dvoufázové, které je navíc založené na formulářové podobě všech úkonů. Nařízení upravuje poměrně široce všechny základní součásti rozkazního řízení a navíc odkazuje na vnitrostátní právní předpisy v oblastech, kde úprava není. V důležitých věcech je tak vytvořen komunitární rámec úpravy, přesto ale nařízení národní právní řády vyloženě neignoruje. To ale může přinášet i určitá úskalí, vzhledem k tomu, že jsou právní řády v jednotlivých státech poměrně odlišné. V konkrétní věci, kterou neupravuje nařízení, tak mohou nastat pochyby, jak vlastně danou část sporu vyřešit, což účastníkům řízení rozhodně nepřidá na právní jistotě.

Evropský platební rozkaz ale obecně můžeme považovat za institut, který opravdu umožní věřitelům domoci se poměrně rychle a účinně svého práva, i když se v dané věci jedná o přeshraniční spor. Proto je vcelku s podivem, že je tento institut mezi žalobci velice málo využíván. Podle statistiky Ministerstva spravedlnosti nepřesahuje počet návrhů na vydání evropského platebního rozkazu u Okresního soudu v Olomouci za rok 2010 číslovku 100. To je ve vztahu k návrhům na vydání platebního rozkazu podle tuzemského práva, jichž bylo v roce 2010 doručeno soudu 11 275 opravdu málo.

5 Komparace s anglickou úpravou zkráceného řízení

Zkrácené řízení, jakožto důležitá součást civilního procesu, je obsažené v právních úpravách mnoha států. Pro většinu právních kultur je totiž potřebné, aby žalovaný mohl, v rámci ochrany svých subjektivních práv, disponovat exekučním titulem. Protože jen výkon rozhodnutí může díky působení státního donucení zajistit, aby se svého práva žalobce u protistrany domohl. V mnoha případech je pak podstatné, aby takový exekuční titul byl obstaratelný rychle, levně a bez zbytečných průtahů.

Samotná úprava rozkazních řízení je pochopitelně v jednotlivých právních řádech dosti odlišná a nese rozličné názvy. V některých státech dokonce řízení na principu platebního rozkazu úplně chybí. Menší země pak většinou vycházejí z úpravy, která je obsažena v právních řádech velkých států z dané oblasti. Právní teorie tak rozeznává tři nejrozšířenější druhy rozkazních zkrácených řízení. A to úpravu německou, francouzskou a anglickou.¹⁹⁷ Ve své práci bych se zabýval úpravou anglickou.

Jedním ze základních obecných znaků rozkazního řízení je ten, že před vydáním rozhodnutí ve věci samé není nařizováno jednání. A takový druh řízení můžeme najít i v anglickém civilním procesu. Civilní řízení v Anglii můžeme rozdělit na dva od sebe poměrně oddělitelné úseky, a to přípravné jednání (pre-trial) a hlavní jednání (trial)¹⁹⁸. Tyto úseky pak lze dále rozdělit na menší procesní fáze a každá z nich je spojena s určitými lhůtami pro procesní úkony, ať už na straně soudu nebo účastníků. Proto je pro anglické řízení velice důležité mít mechanismus, který by jeho samotný průběh urychlil v případech, že žalobcova pohledávka není rozporována. Tyto podmínky tedy splňuje „*Summary procedure*“, která je obsažena v pravidlech pro nejvyšší soud „*Rules of the Supreme Court*“ (dále RSC), konkrétně v pravidle 14 (Order 14). Anglický soud tak může vydat tzv. „*Summary judgement*“, což je rozsudek soudu předcházející řízení, který vznikne na základě skutečnosti, že neexistuje materiální podklad žalovaného pro důkazní řízení a strana žalující má na rozsudek nárok.¹⁹⁹

Anglické rozkazní řízení, pokud tak *Summary procedure* vůbec můžeme nazývat, je dosti rozdílné od kontinentální úpravy, zejména německé, francouzské a také české. Hlavní odlišnost spočívá v tom, že ještě než soud rozhodne o žalobcově návrhu vydáním rozkazu,

¹⁹⁷ MACUR, Josef. Platební rozkaz v civilním procesu České republiky a zemí Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2002, roč. 10, č. 1, s. 4.

¹⁹⁸ MACUR, Josef. K problematice zrychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 3, s. 128.

¹⁹⁹ RSC Ord. 1

může žalovaný na ústním jednání popřít žalobcova tvrzení a uplatnit vlastní protiobranu.²⁰⁰ V tomto druhu řízení může být dokonce žalobci přiznáno i nepeněžité plnění, i když se tak v praxi často neděje. To lze dovodit z RSC Ord. 14 r.9, ve kterém se uvádí, že „pokud se nárok sestává z dodání movitých věcí a soud rozhodne ve prospěch žalobce, má stejnou pravomoc přikázat povinné straně dodat movitou věc bez možnosti dopředu vyplatit její odhadní cenu, jako kdyby byl rozsudek vydán po obyčejném soudním řízení.“

Summary procedure je zahájeno podáním návrhu na vydání rozsudku. Tento návrh je podán prostřednictvím předdefinovaného formuláře (příloha č.4) a žalobce v něm tvrdí, že má proti odpůrci určitý právní nárok. Ten ale nesmí vyplývat z křivého obvinění, urážky na cti, nezákonného omezení osobní svobody, svádění k trestnímu činu, podvodu nebo věci souvisejících s námořnictvem.²⁰¹ V anglickém civilním procesu lze rozhodnutí vydat jen za předpokladu, že by žalovaný nebyl schopen unést své důkazní břemeno. U rozkazního řízení pak musí nastat situace, kdy žalovaný neuvedl žádnou procesní obranu proti návrhu uplatňovanému žalobcem a klasické řízení je tak bezpředmětné. Žalobce tedy do návrhu na vydání rozhodnutí musí začlenit místopřísežné prohlášení (affidavit), že všechny skutečnosti, které uvádí, jsou pravdivé. Dále musí uvést důkazy na prokázání svého nároku a vyslovit přesvědčení o tom, že žalovaný nemá proti tvrzenému nároku žádnou obhajobu a že ji ani neuplatňuje.²⁰²

Soud za splnění výše uvedených podmínek stanoví datum „slyšení“ (hearing), ke kterému je žalovaný předvolán. Samotné předvolání společně s kopií návrhu na vydání rozhodnutí pak musí být žalovanému doručeno, to však zcela netradičně zabezpečuje žalobce. Tyto listiny ale musí být žalovanému doručeny nejpozději 10 dní před plánovaným datem slyšení.²⁰³

V průběhu slyšení pak může žalovaný rozporovat tvrzení žalobce, doložit důkazy na podporu svých tvrzení, nebo učinit vlastní místopřísežné prohlášení, že skutečnosti případu odpovídají právě jeho tvrzení. Ve vztahu ke slyšení tak mohou nastat různé situace. Buď se k němu žalovaný nedostaví a soud tak vydá rozhodnutí přesně podle návrhu žalobce. Další možností je, že se žalovaný sice dostaví, ale jeho obranu soud nebude považovat za dostatečnou. Tím je myšlen stav, ve kterém žalovaný buď odmítne složit požadovanou přísahu nebo jeho přednesy budou neúplné či neurčité. I v takovém případě soud vydá

²⁰⁰ MACUR, Josef. Platební rozkaz v civilním procesu České republiky a zemí Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2002, roč. 10, č. 1, s. 4.

²⁰¹ RSC Ord. 14 r. 1

²⁰² RSC Ord. 14 r. 2

²⁰³ RSC Ord. 14 r. 2

anglickou verzi rozkazu. Jestliže se ve slyšení ale žalovanému podaří přesvědčit soud, že je obrana proti žalobcově nároku dostatečná, udělí žalovanému tzv. nepodmíněné povolení k obraně (unconditional leave to defend).²⁰⁴ To v praxi znamená, že se bude moci hájit v běžném řízení. Ale i za těchto podmínek jsou v něm přeskočeny určité procesní kroky, takže zůstává nadále zkráceným.²⁰⁵ V úpravě anglického Summary judgement je ale obsaženo i podmíněné povolení k obraně (conditional leave to defend). To se poskytuje v případě, že si soud sice nemyslí, že by měla obrana žalovaného nějakou naději na úspěch, přesto by mu možnost hájit se v běžném řízení měla být z nějakého důvodu poskytnuta. Toto povolení k obraně je ale podmíněno složením určité finanční záruky u soudu.

System anglického rozkazního řízení je dost výhodný pro žalobce, protože i když bude samotné řízení převedeno do běžného projednávání, odpadnou v něm určité procesní postupy a lhůty, takže bude pro žalobce rychlejší. Aby se tedy podání tohoto druhu nemnožila, je stanoveno, že pokud by žalobce věděl, že předmětný nárok bude při slyšení žalovaným rozporován, a i přesto by podal návrh na vydání rozhodnutí touto formou s přiloženou přísahou, musí nahradit soudu veškeré náklady, které s takovým řízením později vznikly.²⁰⁶

Summary procedure netvoří v Anglii samostatný druh řízení. Jedná se o klasické řízení sporné, které ale při splnění určitých specifických podmínek může probíhat zvláštním způsobem. Rozkaz tak může být napadán stejnými opravnými prostředky, jako běžné rozhodnutí. Nejzajímavější je asi skutečnost, že i kdyby se žalovaný slyšení nezúčastnil a soud rozkaz vydal, může ho pak kdykoli pozměnit či zrušit, za splnění určitých předem stanovených podmínek.²⁰⁷ Čistě teoreticky tak o něm můžeme říci, že nikdy není pravomocný, protože u něj chybí formální stránka právní moci rozsudku. Anglické právo ale tento institut vůbec nezná.

Z výše uvedeného popisu průběhu rozkazního řízení tedy vyplývá řada rozdílů mezi českou a anglickou úpravou. Summary procedure nemá ve vnitrostátní právní úpravě postavení samostatného řízení. Hlavní odlišnost pak spočívá ve faktu, že platební rozkaz se vydává zásadně bez jednání a účasti žalovaného, zatímco ve většině případů v anglické úpravě se žalovaný k případu vyjadřuje osobně u soudu ještě dříve, než je rozkaz soudem vydán. Další zvláštností u anglického rozkazního řízení je způsob doručování žalovanému, který obstarává žalobce. Zatímco v českém civilním řízení tak koná soud a listina musí být

²⁰⁴ RSC Ord. 14 r. 6

²⁰⁵ MACUR, Josef. Platební rozkaz v civilním procesu České republiky a zemí Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2002, roč. 10, č. 1, s. 4.

²⁰⁶ RSC Ord. 14 r. 7

²⁰⁷ RSC Ord. 14 r. 11

žalovanému doručena do vlastních rukou. Summary procedure navíc vyžaduje, aby žalobce při podání návrhu složil přísahu, že podle jeho informací žalovaný proti nároku nevznáší žádnou obranu. Rozkaz tak lze vydat jen za předpokladu, že předmětná pohledávka je nerozporovaná. Žalobce se navíc v tomto řízení může domáhat i jiného než peněžitého plnění, například vydání věcí movitých, zatímco v rozkazním řízení podle OSŘ musí jít jen o peněžitou částku. Samotné rozhodnutí pak soud v Anglii musí doplnit odůvodněním a může ho poté dokonce za určitých podmínek z vlastní iniciativy změnit i zrušit. U českého platebního rozkazu takto postupovat nelze. Jakmile proti němu nebyl podán odpor ve stanovené lhůtě, má platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku, takže je závazný, nezměnitelný a nenapadnutelný řádným opravným prostředkem.

Ze srovnání obou úprav tedy vyplývá, že mají pramálo společného, chtějí ale dosáhnout stejného cíle. Urychlení a větší hospodárnost v řízení s cílem získání exekučního titulu pro výkon rozhodnutí. Oproti klasickým řízením ve vnitrostátních právních řádech Anglie a České republiky pak svou předpokládanou délkou a počtem procesních úkonů tento cíl i naplňují, můžeme je tedy označit za řízení zkrácená.

6 Závěr

Při hodnocení každé právní úpravy se musíme soustředit na účel konkrétních ustanovení v právním řádu a na důvod, proč je zákonodárce přijal. Zkrácené řízení slouží obecně k tomu, aby mohla být co nejrychleji a bez zbytečných průtahů poskytnuta ochrana subjektivním právům žalobce. V rozkazním řízení to konkrétně znamená získání pravomocného rozhodnutí, které lze použít jako exekuční titul. Díky němu pak žalobce může dosáhnout vymožení své pohledávky ve vykonávacím řízení. Rozkazní řízení můžeme zařadit mezi řízení zkrácená, v nichž zákon soudu dovoluje v rámci dosažení výše zmíněného cíle, vydat meritorní rozhodnutí bez nařízení jednání, slyšení žalovaného a zjišťování úplného skutkového stavu věci. Nikdy ale nesmí dojít k tomu, aby na úkor dosažení svých cílů byla právní úprava civilního procesu taková, že by porušovala základní principy a zásady soudního řízení. Postavení žalobce je v rozkazním řízení na první pohled silné, protože může dosáhnout vydání meritorního rozhodnutí, aniž by se žalovaný k věci vyjádřil a přednesl během jednání svou obranu. Soud při vydávání platebního rozkazu nepřezkoumává jednotlivé důkazní prostředky a pokud žalovaný proti rozhodnutí nepodá v dané lhůtě odpor, má se teoreticky za to, že s rozhodnutím souhlasí a platební rozkaz tak získává účinky pravomocného rozsudku.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem tak musí být žalovanému poskytnuty takové procesní zbraně, kterými by se tyto žalobcovy výhody daly vyvážit. Jedná se o silný opravný prostředek - odpor, jehož včasným podáním se platební rozkaz v celém svém rozsahu ruší. Odpor navíc nemusí být odůvodněn a není zpoplatněn. Dále pak jde o způsob doručování platebního rozkazu, který je nutno podle zákona doručit žalovanému do vlastních rukou a bez možnosti náhradního doručení. Pokud se žalovanému tímto způsobem doručit nepodaří, soud platební rozkaz usnesením zruší. Tato úprava má mnoho kritiků, podle nichž je doručování platebního rozkazu často pro soud skoro nemožné a velké množství rozhodnutí je tak rušeno, čímž zkrácené řízení není schopné naplnit svůj účel.

S tímto názorem z části souhlasím, ale daný problém bych rozhodně neřešil zmírněním požadavků na doručování rozhodnutí. Pokud by se zrušilo ustanovení, které předepisuje doručit platební rozkaz žalovanému do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení, porušila by se tím zásada rovnosti stran v řízení, neboť by nebylo nijak zajištěno, že se žalovaný vůbec doví o existenci pravomocného rozhodnutí, jež mu ukládá nějakou povinnost. Tento nesoulad by se pak musel řešit komplexní změnou rozkazního řízení a zavedením nového mimořádného opravného prostředku proti platebnímu rozkazu. Prostřednictvím tohoto zvláštního přezkumu by se dalo napadnout již pravomocné rozhodnutí soudu a bylo by ho

možné použít v případech, kdy platební rozkaz už získal vlastnosti pravomocného rozsudku, ale žalovaný se s rozhodnutím fyzicky neseznámil. Tímto by bylo zajištěno právo žalovaného na spravedlivý proces, ale daná úprava by stejně nemusela nutně vést k urychlení a zefektivnění řízení. Problém s množstvím zrušených platebních rozkazů pro jejich nedoručitelnost by se tak měl řešit pomocí jiných způsobů s větším zapojením dalších orgánů státní správy. Tyto orgány by měli úzce spolupracovat se soudem a vyvíjet co možná největší snahu o to, aby byl platební rozkaz doručen žalovanému do vlastních rukou.

Obdobný názor pak mám ve vztahu k povinnosti odůvodnit odpor. Už jen samotným faktem, že žalovaný tento opravný prostředek u soudu podá, vyjadřuje svůj nesouhlas s žalobcovým nárokem. Vázat účinky odporu na určité odůvodnění je tedy proti principům rozkazního řízení. Situace, kdy žalovaný odpor podává jen ve snaze oddálit konečné rozhodnutí ve věci a okamžik plnění, lze řešit pomocí nového procesního institutu, a to kvalifikované výzvy podle § 114b OSŘ, jež podle judikatury i praxe může být vydána zároveň s platebním rozkazem.

Co se týče samotných cílů a požadavků, které jsou kladeny na zkrácené řízení, tedy zvýšení rychlosti, efektivnosti a hospodárnosti v řízení a umožnění žalobci domoci se bez zbytečných průtahů u soudu svého peněžitého nároku, česká právní úprava je rámcově splňuje. Existují v ní ale určitá ustanovení, kvůli nimž může v řízení docházet ke zbytečným průtahům. Soud může platební rozkaz vydat i bez návrhu a to i v případech, kdy si je žalobce vědom, že proti rozhodnutí soudu bude určitě podán odpor. Vydání platebního rozkazu tak paradoxně může v takovýchto případech celé řízení protáhnout. Účastník řízení by tedy měl mít možnost v žalobě uvést, že si nepřeje, aby soud rozhodoval ve věci platebním rozkazem, i když jsou pro to splněny všechny zákonné podmínky, a rovnou nařídil jednání. Mezi další způsob, kterým by šlo dosáhnout větší efektivity v rozkazním řízení můžeme zařadit zavedení zákonných lhůt, v nichž musí soud, po obdržení návrhu na vydání platebního rozkazu, jednat. Tedy platební rozkaz vydat či ve věci nařídít jednání.

Česká úprava platebního rozkazu, i přes svou paragrafovou stručnost, docela dobře balancuje na hranici mezi naplněním účelů a cílů rozkazního řízení a zachováním základních zásad civilního procesu. Ve vnitrostátním rozkazním řízení je stále zřetelný princip rovnosti stran, a to i přesto, že se v něm rozhoduje bez jednání, slyšení žalovaného a jen na základě skutečností tvrzených žalobcem. I tak ale platební rozkaz slouží věřitelům jako efektivní způsob pro vymožení jejich splatných peněžitých pohledávek.

Cílem elektronického rozkazního řízení mělo být značné zrychlení už ze své podstaty zkráceného řízení a odlehčení práce soudů. Strohá jednoparagrafová úprava však více odkazuje na ustanovení o obyčejném platebním rozkazu, než aby sama některé problémy řešila. Nejedná se v podstatě o samostatný právní institut, ale spíše jen o druh rozkazního řízení, které je možné zahájit pomocí elektronického formuláře. Vzhledem k úpravě doručování písemností a nemožnosti využít počítačové techniky pro proces rozhodování o oprávněnosti nároku, bývá podání zpravidla jediným čistě elektronickým úkonem v tomto řízení. Jediné rozdíly mezi úpravou obyčejného platebního rozkazu a elektronického platebního rozkazu jsou takové, že soud může vydat elektronický platební rozkaz jen na návrh, který mu dojde na předepsaném formuláři a horní limit částky, o níž může v elektronickém rozkazním řízení rozhodnout, je stanoven na 1 000 000 Kč.

Elektronické rozkazní řízení tak soudní vymáhání pohledávek na našem území nikterak výrazně nezrychluje, i když je žalobci hodně využíváno. Je totiž snadnější vyplnit formulář na internetu, než vytvářet návrh na vydání obyčejného platebního rozkazu. K vyplnění formuláře nejsou nutné podrobné právní znalosti či právní pomoc. Jdou k němu navíc připojit přílohy v elektronické podobě a se soudem jde tímto způsobem komunikovat dálkově. Samotným soudům ale elektronický platební rozkaz práci příliš neulehčuje. Návrhy na jeho vydání musí prozkoumat obdobným způsobem, jako u klasického podání a doručovat samotné rozhodnutí elektronicky lze jen v případech, kdy má žalobce zřízenou datovou schránku. Za tohoto stavu je tedy elektronický platební rozkaz v českém právním řádu sice institutem fungujícím, ale poměrně zbytečným.

V roce 2008 nabylo účinnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, které do české právní úpravy zavedlo institut evropského platebního rozkazu. Toto nařízení si kladlo za cíl ulehčit věřitelům, jenž mají domicil v určitém členském státu EU, bezproblémové vymáhání pohledávek, které vznikly na základě smlouvy s dlužníkem, který má bydliště nebo sídlo v členském státě jiném. Evropský platební rozkaz můžeme považovat za instrument, který výše uvedené opravdu umožňuje. Žalobce tak v jakémkoli státě společenství (kromě Dánska) může dosáhnout vydání rozhodnutí, jenž bude bez dalšího uznáváno jako exekuční titul skoro po celé Evropě. A to prostřednictvím řízení, jež je upraveno v nařízení poměrně moderním způsobem. V rámci řízení lze vydat platební rozkaz jen na část žalobcova nároku, žalobce může vyloučit, aby po podání odporu bylo pokračováno ve vnitrostátním řízení a soud je vázán zákonnou lhůtou, v níž by měl evropský platební rozkaz vydat. Nevýhodou evropského rozkazního řízení je ale skutečnost, že v některých

oblastech nařízení odkazuje na vnitrostátní právní úpravy, což nevnáší do řízení prvek sjednocení, ale spíše nejistotu. Vzniká tak problém, jak řešit určité situace, které jsou upraveny rozdílně v různých právních řádech zemí Evropské unie a samotné nařízení je neřeší. Jedná se třeba o následky nedoručení evropského platebního rozkazu či opožděně podaného odporu. Tyto nedostatky by tak měly být postupně odstraňovány novelizací samotného nařízení.

7 Seznam použitých zdrojů

1) Monografie :

DRÁPAL, Ljubomír a kol. *Občanský soudní řád I,II Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. 3343 s.

FIALA, Josef. *Historický vývoj některých procesních principů, zásad a institutů civilního procesu*. Praha: Univerzita Karlova, 1975. s. 102.

HLAVSA, Petr, STAVINHOVÁ, Jaruška. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vydání. Brno: DOPLNĚK, 2003. 660 s.

HLAVSA, Petr, KLIMEŠ, František. *Civilní nároky a jejich uplatňování*. 1. vydání. Praha: Linde, 1995. 531 s.

MACUR, Josef. *Postmodernismus a zjišťování skutkového stavu v civilním soudním řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 219 s.

PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz : srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a vybraných zemích*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000. 200 s.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda, TÝČ, Vladimír. *Evropský justiční prostor v civilních otázkách*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 401 s.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. 1. vydání. Praha: Linde, 1997. 728 s.

STEINER, Vilém. *Občanské právo procesní v teorii a praxi*. 1. vydání. Orbis, 1975. 491s.

WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní : Vysokoškolská učebnice*. 5. vydání. Praha: Linde, 2008. 751 s.

2) Články :

BRODEC, Jan. Evropský exekuční titul a evropský platební rozkaz. *Právník*, 2005, roč. 144, č. 9. s. 1025-1039.

ČECH, Ondřej. Evropské procesní právo – evropský platební rozkaz. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, roč. 17, č. 1, s. 3 – 6.

GREGOROVÁ, Zdeňka, HRUŠÁKOVÁ, Milana, STAVINHOVÁ, Jaruška.
K některým otázkám právní subjektivity a způsobilosti k právním úkonům u nezletilých. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 2, s. 53 – 60.

HORÁK, Pavel, HROMADA, Miroslav. Výzva k vyjádření podle §114b OSŘ v soudní praxi a několik poznámek k připravované novelizaci občanského soudního řádu. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 3, s. 92 – 95.

HORÁK, Pavel, ZAVADILOVÁ, Marta. Evropský platební rozkaz a jeho role v českém civilním procesu. *Právní rozhledy*, 2006, roč. 14, č. 22, s. 803 – 810.

KAMLACH, Milan. Lze de lege ferenda uložit povinnost odůvodnit odpor proti platebnímu rozkazu?. *Právník*, 1996, roč. 135, č. 5, s. 411 – 414.

KRÁLÍK, Michal. Má poznámka k platebnímu rozkazu v k tzv. bagatelním věcem. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 8, s. 381 – 385.

KORBEL, František, FOREJT, Petr. Elektronický platební rozkaz je tu. *Bulletin advokacie*, 2008, roč. 15, č. 7-8, s. 20 – 22.

LAVICKÝ, Petr. Elektronický platební rozkaz?. *Právní fórum*, 2009, roč. 6, č. 2, s. 62 – 71.

MACUR, Josef. K problematice zrychlování civilního soudního řízení. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 3, s. 126 – 130.

MACUR, Josef. Platební rozkaz v civilním procesu České republiky a zemí Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2002, roč. 10, č. 1, s. 2 – 8.

PULKRÁBEK, Zdeněk. Čtyři připomínky k připravovanému návrhu právní úpravy elektronického platebního rozkazu a též k úpravě platebního rozkazu vůbec. *Soudce*, 2007, roč. 9, č. 4, s. 23 – 26.

VYDROVÁ, Eva. Co s chybami v psaní a počtech a jinými zřejmými nesprávnostmi v platebním rozkazu?. *Právní rozhledy*, 1997, roč. 5, č. 12, s. 634 – 635.

SVOBODA, Karel. Obnova řízení, v němž nebylo rozhodnuto na základě dokazování. *Jurisprudence*, 2009, roč. 18, č. 2, s. 3 – 9.

ZVOLSKÝ, Ladislav. Evropský exekuční titul pro nesporné nároky. *Bulletin advokacie*, 2006, roč. 13, č. 2, s. 34 – 39.

3) Předpisy:

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 142/1950 sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon. č. 220/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 121/2008 Sb. o vyšších soudních úřednících, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 300/2008 Sb, o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 ze dne 29. května 2000, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu.

Civile procedure rules - Rules of the Supreme Court, Order 14

4) Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. IV ÚS 319/05

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. června 1954, sp. zn. Cz 213/54

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. ledna 1975, sp. zn. 3 Cz 5/75

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna, sp. zn. 7 Co 4/92

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. března 1955, sp. zn. Ncd 393/55

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. prosince 1980, sp. zn. Cpj 148/80

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. listopadu 1999, sp. zn. 20 Cdo 2324/98

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 2008, sp. zn. 21 Cdo 3597/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 32 Odo 382/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. září 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2004, sp. zn. 32 Odo 890/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. března 1996, sp. zn. II Odon 24/96

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 13. února 1996, sp. zn. Cmo 280/95

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. června 1997, sp. zn. 9 Cmo 204/1997

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. prosince 1997, sp. zn. 2 Cmo 530/95

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. října 1995, sp. zn. 10 Cmo 544/95

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. května 1996, sp. zn. 24Co 119/96

Rozsudek Krajského soudu v Olomouc ze dne 16. září 1952, sp. zn. 10 Ok 212/52

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. května 2005, sp. zn. 32 Odo 631/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. září 2001, sp. zn. 33 Odo 320/2001

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. února 2007, sp. zn. 33 Odo 1207/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2000, sp. zn. 32 Cdo 2153/99

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2002, sp. zn. 22 Cdo 1646/2000

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2004, sp. zn. 29 Odo 310/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2005, sp. zn. Cdo 891/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSFR, sp. zn. R 51/1953

8 Shrnutí (abstract)

Ve své diplomové práci na téma *Platební rozkaz, elektronický platební rozkaz a evropský platební rozkaz* se zaměřuji převážně na popis a charakteristiku rozkazního řízení, tak jak jej upravuje právní řád České republiky. Diplomová práce je rozdělena na tři základní oddíly. V části „*platební rozkaz*“ se zabývám zejména historickým vývojem problematiky, podmínkami pro vydání platebního rozkazu, jeho samotným vydáním, doručováním a odporem, který se proti platebnímu rozkazu podává. Úpravu rozkazního řízení, tak jak je obsažena v občanském soudním řádu, se snažím komplexně popsat a hodnotit ji ve vztahu k záměru zákonodárce a k základním principům civilního i konkrétně rozkazního řízení. Část „*elektronický platební rozkaz*“ pojednává o odlišnostech elektronického rozkazního řízení, o jeho specifičnosti a přínosu pro český civilní proces. V části „*evropský platební rozkaz*“ rozebírám důvody přijetí dané komunitární úpravy a její fungování v praxi. V závěrečné kapitole pak srovnávám českou úpravu rozkazního řízení s anglickou „*Summary procedure*“, která má určité znaky zkráceného řízení.

In my diploma thesis concerning payment order, electronic payment order and European payment order I intent to focus mainly on describing and characterizing procedure for payment order as it is regulated in legal system of Czech Republic. The thesis is divided into three basic sub-sections. In the section “payment order” I deal with historic development of the regulation, conditions for issuing payment order, issue itself, service of the order and protest against it. I aspire to comprehensively describe and appraise the regulation of the procedure for payment order, as it is included in Civil procedural code, in relation with the legislator’s intention and basic principles of civil procedure and more over with principles of procedure for payment order. Section “electronic payment order” deals with the differences of procedure for electronic payment order, its specifics and contributions for Czech civil procedure law. In the last section “European payment order” I analyze reasons for the passing of given European regulation and its functioning in praxis. The closing part of thesis is dedicated to comparison of two different regulations, one existing in Czech Republic with Great Britain’s regulation, so called Summary procedure, possessing certain common features with procedure for payment order.

9 Seznam klíčových slov

- Civilní řízení
- Platební rozkaz
- Podmínky řízení
- Elektronický platební rozkaz
- Evropský platební rozkaz
- Doručování
- Odpor
- Kvalifikovaná výzva
- Nařízení
- Civil proceeding
- Payment order
- Conditions of proceeding
- Electronic payment order
- European payment order
- Service
- Protest
- Qualified Challenge
- Regulation

10 Přílohy

10.1 Formulář pro návrh na vydání elektronického platebního rozkazu

ePlatební rozkaz

Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu

A) Soud, kterému je návrh určen

Soud

Odůvodnění mětní příslušnosti

B) Účastníci a jejich zástupci - ŽALOBCE

Žalobce - A Fyzická osoba Fyzická podnikající Právníká osoba

B) Účastníci a jejich zástupci - ŽALOVANÝ

Žalovaný - 1 Fyzická osoba Fyzická podnikající Právníká osoba

C) Předmět - právo na zaplacení peněžité částky

NÁROK - 1 Pohledávka (peněžité částka) Příslušenství

Skutečnost významné pro rozhodnutí

Skutečnosti, z nichž vyplývá uplatněné právo na zaplacení peněžité částky (skutková tvrzení a označení důkazů)

Částečná rekapitulace

Celková hodnota pohledávky bez příslušenství

Celková hodnota příslušenství, je-li žalobou uplatněno samostatně Kč

D) Náklady řízení

Soudní poplatek

Odměna právního zástupce

Jiné

Krukám

částka vyčíslena včetně DPH

Vzdávám se práva na náhradu nákladů řízení ano ne

E) Bankovní údaje

	Účet	Variabilní symbol	Specifický symbol
Údaje pro zaplacení žalované částky	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Údaje pro zaplacení nákladů řízení	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Údaje pro vrácení soudního poplatku	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

F) Soudní poplatek

Osvobození od soudních poplatků ne ano

Žalobce žádá o sdělení čísla účtu a variabilního symbolu k zastání soudního poplatku

G) Petit

H) Přílohy

Žádám o potvrzení přijetí návrhu na elektronickou adresu

Digitální podpis

Identifikátor návrhu (GUID)

10.2 Vzor pro elektronický platební rozkaz

Jednací číslo:

ELEKTRONICKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

..... soud rozhodlve
věci

žalobce (žalobkyně):

zastoupeného (zastoupené):

proti

žalovanému (žalované):

o Kč s příslušenstvím

t a k t o :

I. Soud ukládá žalovanému (žalované), aby do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu

zaplatil(a) žalobci (žalobkyni)

a) jistinu pohledávky ve výši Kč

*) s % úrokem od do

*) s % úrokem z prodlení od do,
s % úrokem z prodlení od do,
s % úrokem z prodlení od do,
s % úrokem z prodlení od do,
s % úrokem z prodlení od do,
s % úrokem z prodlení od do,
s % úrokem z prodlení od do,

a za dobu od do zaplacení s ročním úrokem z prodlení ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentech součtu čísla 7 a výše limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace České národní banky vyhlášené ve Věstníku České národní banky a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí.

*) s poplatkem z prodlení od do, nejméně
ve výši

b) smluvní pokutu *) ve výšiKč

*) ve výši% úroku z částky od
..... do

c) náhradu nákladů řízení ve výši Kč k rukám

n e b o

aby podal(a) proti tomuto elektronickému platebnímu rozkazu do 15 dnů ode dne jeho doručení u zdejšího soudu odpor.

II. *) Žalovaný(á) je povinen (povinna) zaplatit České republice - soudu
..... soudní poplatek za žalobu (návrh na zahájení řízení) ve výši Kč
do 3 dnů od právní moci tohoto platebního rozkazu.

Soudní poplatek je třeba zaplatit zdejšímu soudu

*) v kolcích na připojeném tiskopise

*) na účet

P o u č e n í : Včas podaným odporem se elektronický platební rozkaz v plném rozsahu ruší a soud k projednání a rozhodnutí věci nařídí jednání. Opožděně podaný odpor nebo odpor podaný tím, kdo k němu není oprávněn, soud usnesením odmítne. Elektronický platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor nebo proti němuž podaný odpor byl soudem odmítnut, má účinky pravomocného rozsudku. Proti výroku o náhradě nákladů řízení a výroku o povinnosti zaplatit soudní poplatek je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení k soudu v prostřednictvím zdejšího soudu. Nesplní-li povinný(á) dobrovolně tímto elektronickým platebním rozkazem uložené povinnosti, může se oprávněný(á) domáhat nařízení výkonu rozhodnutí.

V dne

.....

Za správnost vyhotovení:

10.3 Formulář E pro návrh na vydání evropského platebního rozkazu

Evropský platební rozkaz					
Formulář E				Čl. 12 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu	
I. Soud			Spisová značka		
Soud			V		Datum (den/měsíc/rok)
Adresa					
Poštovní směrovací číslo	Město	Země			
			Podpis nebo razítko Mgr. Barbora Berková, v.r., samosoudkyně		
2. Strany a jejich zástupci					
Kódy: 01 Žalobce 03 Zástupce žalobce * 05 Zákonný zástupce žalobce **					
02 Žalovaný 04 Zástupce žalovaného * 06 Zákonný zástupce žalovaného **					
Kód	Příjmení, jméno/Název				Identifikační kód (případá-li v úvahu)
01					
	Adresa		Poštovní směrovací číslo	Město	Země
	Tel. ***	Fax ***	E-mail ***		
	Povolání ***		Další údaje ***		
Kód	Příjmení, jméno/Název				Identifikační kód (případá-li v úvahu)
03					
	Adresa		Poštovní směrovací číslo	Město	Země
	Tel. ***	Fax ***	E-mail ***		
	Povolání ***		Další údaje ***		
Kód	Příjmení, jméno/Název				Identifikační kód (případá-li v úvahu)
02					
	Adresa		Poštovní směrovací číslo	Město	Země
	Tel. ***	Fax ***	E-mail ***		
	Povolání ***		Další údaje ***		
Kód	Příjmení, jméno/Název				Identifikační kód (případá-li v úvahu)
	Adresa		Poštovní směrovací číslo	Město	Země
	Tel. ***	Fax ***	E-mail ***		
	Povolání ***		Další údaje ***		
* např. advokát ** např. rodič, opatrovník, statutární orgán *** nepovinné					

EUR	Euro	CYP	Kyperská libra	CZK	Česká koruna	EEK	Estonská koruna	GBP	Britská libra	
HUF	Maďarský forint	LTL	Litevský litas	LVL	Lotyšský lat	MTL	Maltská lira	PLN	Polský zlotý	
SEK	Švédská koruna	SIT	Slovinský tolar	SKK	Slovenská koruna	Jiné (podle kódu měn)				
V souladu s článkem 12 nařízení (ES) č. 1896/2006 vydal soud tento evropský platební rozkaz na základě přiloženého návrhu. Na základě tohoto rozhodnutí se Vám příkazuje zaplatit žalobci tuto částku:										
Zalovaný 1 Příjmení, jméno/Název		Měna	Částka						Datum (den/měsíc/rok)	
Jistina										
Úrok (od)										
Smluvní pokuty										
Náklady										
Celková částka										
Zalovaný 2 Příjmení, jméno/Název		Měna	Částka						Datum (den/měsíc/rok)	
Jistina										
Úrok (od)										
Smluvní pokuty										
Náklady										
Celková částka										
Společná a nerozdílná odpovědnost										

DŮLEŽITÉ INFORMACE PRO ŽALOVANÉHO

Poučení:

a) máte možnost:

- i) zaplatit žalobci částku uvedenou v tomto rozkazu; nebo
- ii) napadnout rozkaz podáním odporu u soudu, který tento rozkaz vydal, a to ve lhůtě stanovené v písmenu b);

b) odpor musí být soudu odeslán do 30 dnů ode dne, kdy Vám byl tento rozkaz doručen. Tato 30denní lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni, kdy Vám byl tento rozkaz doručen. Tato lhůta zahrnuje soboty, neděle a státní svátky. Je-li posledním dnem této lhůty sobota, neděle nebo státní svátek, skončí tato lhůta následujícího pracovního dne (viz nařízení Rady (EHS, Euratom) č. 1182/71 ze dne 3. června 1971*). Státní svátky, které je třeba brát v úvahu, jsou svátky členského státu, v němž se nachází soud;

c) tento rozkaz byl vydán pouze na základě informací poskytnutých žalobcem, které nebyly soudem ověřovány;

d) rozkaz se stane vykonatelným, pokud nebude u soudu ve lhůtě stanovené v písmenu b) podán odpor;

e) pokud bude podán odpor, bude řízení pokračovat před příslušnými soudy členského státu, v němž byl rozkaz vydán, v souladu s pravidly běžného občanského soudního řízení, pokud žalobce výslovně nepožádal, aby v takovém případě řízení skončilo.

* Úř. věst. L 124 s. 1, 8.6.1971. (de, fr, it, nl)

Zvláštní vydání v anglickém jazyce: série 1 kapitola 1971(11) s. 354

Zvláštní vydání v řeckém jazyce: kapitola 01 svazek 1 s. 131

Zvláštní vydání v portugalském a španělském jazyce: kapitola 01 svazek 1 s. 149

Zvláštní vydání ve finském a švédském jazyce: kapitola 01 svazek 1 s. 71

Zvláštní vydání v českém, estonském, maďarském, blyšském, litevském, maltském, polském, slovenském a slovniském jazyce: kapitola 01 svazek 1 s. 51

10.4 Formulář pro návrh na zahájení řízení podle anglického Summary procedure

Claim form Directors disqualification application

In the	
Claim No.	

In the matter of

And in the matter of The Company Directors Disqualification Act 1986.

Name of Claimant

Name(s) of Defendant(s)

The hearing

(This section will be completed by the court)

The defendant(s) must attend before the (Registrar/District Judge) on

Date Time

Place

on the hearing of an application by _____, the claimant, for a disqualification order under section ____ of the Company Directors Disqualification Act 1986 that:

The grounds upon which the claimant seeks a disqualification order are set out (in the details of claim overleaf and) in the (affidavit/report) of _____ (sworn/dated _____) a true copy of which is served herewith.

Note: If you do not attend, the court may make such order as it thinks fit

The court office at

is open between 10 am and 4pm Monday to Friday. When corresponding with the court, please address forms or letters to the Court Manager and quote the claim number.

N500 Claim form - Directors disqualification proceedings (06.05)

HMCS

Claim No.	
-----------	--

Does your claim include any issues under the Human Rights Act 1998?

Yes No

Details of your claim

--

Defendant's name and address

--

£

Court fee	
Solicitor's costs	
Issue date	

Endorsement

1. CPR Part 8 as modified by the Directors Disqualification Proceedings Practice Direction applies to this claim.
2. Any evidence which the defendant wishes to be taken into consideration by the court must be filed in court within 28 days from the date of service of the claim form and copies must then be served forthwith on the claimant. The evidence must be in the form of one or more affidavits.
- [3. This claim is made in accordance with the Insolvent Companies (Disqualification of Unfit Directors) Proceedings Rules 1987 (S.I. 1987/2023, as amended).]
4. The court has the power to impose a disqualification period as follows:
 - where the application is under section 2 or section 4 of the Company Directors Disqualification Act, for a period of up to 15 years;
 - where the application is under section 3 of the Company Directors Disqualification Act, for a period of up to 5 years;
 - where the application is under section 7 of the Company Directors Disqualification Act, for a period of not less than 2 years and up to 15 years;
 - where the application is under section 8 or section 9A of the Company Directors Disqualification Act, for a period of up to 15 years.
- [5. On the first hearing of the claim, the court may hear and determine the claim summarily, without further or other notice to you and if it is so determined, the court may impose disqualification for a period of up to 5 years.]
- [6. If at the hearing of the application the court, on the evidence then before it, is minded to impose, in the case of any defendant, disqualification for any period longer than 5 years, it will not make a disqualification order on the first hearing but will adjourn the application to be heard (with further evidence, if any) at a later date that will be notified to the defendant. At the second hearing, the court may impose disqualification period of more than 5 years without any further reference to you.]
7. Your attention is drawn to the possibility of resolving the claim by offering an undertaking pursuant to section 1A or 9B of the Company Directors Disqualification Act (as applicable) or pursuant to the summary procedure adopted in *Re Carecraft Construction Co. Ltd* [1994] 1 WLR 172 (as clarified by the decision of the Court of Appeal in *Secretary of State v Rogers* [1996] 1 WLR 1569).

Statement of Truth

*(I believe)(The claimant believes) that the facts stated in this claim form are true.

* I am duly authorised by the claimant to sign this statement.

Full name of claimant _____

Name of claimant's solicitor's firm _____

signed _____ position or office held _____
*(Claimant)(Claimant's solicitor) (if signing on behalf of firm or company)

*delete as appropriate

Claimant's or claimant's solicitor's address to which documents should be sent if different from overleaf. If you are prepared to accept service by DX, fax or e-mail, please add details.